

Fondsloven

Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven

Speciale, Cand.merc.aud.

Af

Julie Nielsen Bach (studienr.: 20221524)

&

Simon Jensen (studienr.: 20221501)

Titelblad

Forfatter	Julie Nielsen Bach (studienr.: 20221524) & Simon Jensen (studienr.: 20221501)
Vejleder	Gitte Søgaard
Fag	Speciale
Semester	7. Semester
ECTS	30 ECTS
Uddannelse	Kandidat i Revision
Uddannelsesinstitution	Aalborg Universitet
Afleveringsdato	5. januar 2026
Anslag og omfang	Anslag eksklusiv indholdsfortegnelse og fodnoter: 191.688 svarende til 79,87 sider

Abstract

The purpose of this thesis is to examine the consequences of the adoption of Report No. 1586 on the Revision of the Danish Foundation Act for non-commercial foundations, including the tasks and responsibilities of the board of directors and the role of the auditor. The study is based on the legal method where applicable law is analysed in connection with the draft law presented in the report. In addition, analogies are drawn to similar provisions within commercial foundations and capital companies.

To understand the interpretation of the provisions, relevant judgments and decisions are examined. The analysis shows that upon adoption of the draft law, stricter requirements and clarifications will be placed on the composition and tasks of the board of directors, and the independence of the board of directors will be strengthened. One of the tasks of the board of directors is to ensure that annual accounts are prepared, and upon adoption of the draft law, all non-commercial foundations will be required to prepare these. There is also a requirement that the annual accounts must be audited by a registered accountant, lawyer or approved management department regardless of the size of the foundation. This will result in an increased administrative burden, especially for smaller foundations. The auditor's role and tasks will largely remain unchanged. The auditor must continue to be the first link in the control of the supervision of foundations. The analysis also shows that there will be greater harmonisation between the Danish Foundation Act and the Danish Commercial Foundation Act.

The thesis concludes that there will be greater harmonisation between the Danish Foundation Act and the Danish Commercial Foundation Act, while the tasks and responsibilities of the board of directors will be clarified and expanded. The auditor's tasks are largely unchanged, however, the expansion of the board of directors' tasks will also affect the auditor, as the auditor is required to check that the Danish Foundation Act is complied with. The auditor must continue to submit a notification to the foundation authority if it is observed that the law is being violated.

Indholdsfortegnelse

Forkortelsesliste.....	6
1. Indledning	7
2. Problemformulering.....	8
3. Metode.....	8
4. Afgrænsning.....	9
5. Fondens ledelse.....	10
5.1 Ledelsens struktur	10
5.1.1 Gældende ret.....	10
5.1.2 Selvstændighed	11
5.1.3 Sammenlignelighed mellem Fondsloven og Lov om erhvervsdrivende fonde.....	12
5.1.4 Erhvervsankenævnet, kendelse af 22. maj 2023 (J.NR.:22/14113)	13
5.1.5 Erhvervsstyrelsen, Fonden Wonderful Copenhagen, sag X15-AB70-AL	14
5.1.6 Erhvervsstyrelsen, afgørelse af 13. september 2017, sag X-16-BB-55-AP	16
5.1.7. Betækning nr. 1586.....	17
5.1.8 Dobbeltrolle.....	21
5.1.9 Betækning nr. 1586.....	21
5.2 Habilitet	23
5.2.1 Fondslovens § 12.....	23
5.2.2 Betækning nr. 1586.....	24
5.2.3 Fondslovens § 19.....	24
5.2.4 Erhvervsankenævnet, kendelse af 11. februar 1997. 96-76-437	25
5.2.5 Civilstyrelsen, Sigurd og Margit Espersens Familiefond, sagsnr.: 03-410-11635. 27	
5.2.6 Betækning nr. 1586.....	28
5.3 Beslutningsdygtighed.....	29
5.3.1 Civilstyrelsen, Lars Nielsens Fond, sag 03-410-12957	30
5.4 Ledelsens opgaver	32
5.4.1 Gældende ret.....	32
5.4.2 Sagsnr. 18-410-18558 Jørgen og Ellen Hilde Larsens fond til gavn for dyr	32
5.4.3 Gældende ret.....	34
5.4.4 Betækning nr. 1586.....	34
5.4.5 Sagsnr. 03-410-12957 Lars Nielsens Fond (Civilstyrelsen) og sag 179/2012 i Højesteret.....	36
5.4.6 H.D. 30. april 2019 i sag BS-7813/2018-HJR	39
5.4.7 Betækning nr. 1586.....	40
5.4.8 Anbringelsesbekendtgørelsen	42

5.4.9 God fondsledelse	43
5.4.10 Tavshedspligt.....	44
5.4.11 Tilsynsmyndighed	44
5.5 Ledelsens erstatningsansvar	45
5.5.1 Dom U.2006.243H	46
5.6 Delkonklusion	47
6. Årsregnskab.....	48
6.1 Krav til årsregnskabs indhold.....	49
6.1.1 Vederlag til ledelsesmedlemmer	50
6.1.2 Gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående.....	51
6.2 Indsendelse til fondsmyndighed.....	54
6.2.1 Sagsnr. 05-410-14663 Thora og Viggo Groves Mindelegat.....	54
6.3 Betænkning nr. 1586.....	55
6.4 Delkonklusion	58
7. Krav til revisor	59
7.1 Revisors habilitet	59
7.2 Betænkning nr. 1586	59
7.3 Revisors uafhængighed.....	60
7.3.1 014-2025 kendelse af den 12. september 2025	61
7.4 Revisors opgave.....	62
7.5.1 Betænkning nr. 1586.....	63
7.5.2 Erhvervsdrivende fonde samt kapitalselskaber	64
7.6 Revisors meddelelsespligt	65
7.6.1 Fondsloven	65
7.6.2 Anbringelsesbekendtgørelsen.....	65
7.6.3 Betænkning nr. 1586.....	67
7.6.4 Hvidvaskningsloven	68
7.7 Revisors udpegning/fratræden.....	69
7.7.1 Revisors udpegning	69
7.7.2 Betænkning nr. 1586.....	70
7.7.3 Revisors fratræden/afsættelse	71
7.7.4 Betænkning nr. 1586.....	72
7.8 Hvem fører tilsyn med revisor?	73
7.8.1 Tilsynet med revisorer.....	73
7.8.2 Formålet med undersøgelser	73
7.8.3 Kvalitetskontrol.....	74

7.8.4 063-2023 (Kendelse af 15. marts 2024)	74
7.9 Delkonklusion	75
8. Konklusion	76
9. Litteraturliste	78
9.1 Domme/Afgørelser	78
9.2 Love	79
9.3 Standarder.....	79
10. Bilagsliste.....	79

Forkortelsesliste

FL	Fondsloven
IAS	International Accounting Standards
IESBA	The International Ethics Standards Board for Accountants
LEF	Lov om erhvervsdrivende fonde
SL	Selskabsloven
ÅRL	Årsregnskabsloven

1. Indledning

Ikke-erhvervsdrivende fonde spiller i dag en stor rolle i samfundet, men det regelsæt, der regulerer fondene, er ikke blevet tilsvarende opdateret, og bygger fortsat på en betænkning, der blev afgivet i 1982. Da der årligt uddeles adskillige milliardbeløb til almennyttige og almenvelgørende formål, er det fra både PET og Civilstyrelsen vurderet, at tilsynet med disse fonde bør skærpes, netop for bl.a. at sikre, at de ikke-erhvervsdrivende fonde ikke benyttes til hvidvask og terrorfinansiering¹. Endvidere er der sket en omfattende udvikling på fondsområdet, hvorfor den gældende fondslov ikke vurderes at være blevet tilstrækkeligt opdateret hertil.

Ved afskaffelsen af det daværende fondsregister i 1992 har det vanskeliggjort Civilstyrelsens tilsyn med ikke-erhvervsdrivende fonde, idet der ikke gælder noget registreringskrav for nye fonde, hvilket kan skabe usikkerhed om det reelle antal samt omfang af ikke-erhvervsdrivende fonde. Der er således bred enighed om, at den gældende fondslov er særdeles mangelfuld, hvilket har dannet baggrund for Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, hvor der fremgår en gennemgribende ændring af den nuværende fondslov. Betænkningen er udarbejdet af et udvalg, der har gennemgået gældende regler for fondene, hvilket har medført en lang række anbefalinger til detaljerede ændringer samt modernisering af de gældende regler for ikke-erhvervsdrivende fonde. Udvalget har endvidere inddraget relevant lovgivning fra andre områder, herunder fra erhvervsdrivende fonde og sammenlignelige lande som f.eks. Norge og Sverige.

Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven indeholder en lang række forslag og ændringer til den gældende fondslov, der bl.a. indebærer skærpede krav til ledelsens struktur og øget tilsyn af fondene. De fremsatte forslag til fondsloven er dog ikke uden konsekvenser, da disse medfører en række økonomiske byrder, særligt for de mindre fonde, idet der kommer øget regulering på området. Dette skal således vurderes sammenholdt med de tilsigtede hensyn, som den nye fondslov sigter efter at skabe.

Formålet med nærværende speciale er således at foretage en juridisk analyse og undersøgelse af hvilke konsekvenser vedtagelsen af Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven vil have for ikke-erhvervsdrivende fonde, herunder bestyrelsens opgaver og ansvar samt revisors rolle. Nærværende speciale vil dermed undersøge om det bidrager til at skabe større klarhed og om hele formålet med revisionen af fondsloven opnår sin tilsigtede hensigt.

¹ Betænkning 1586 om revision af fondsloven, s. 16

2. Problemformulering

Hvilke konsekvenser vil vedtagelsen af Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven have for ikke-erhvervsdrivende fonde, herunder bestyrelsens opgaver og ansvar samt revisors rolle?

3. Metode

Til besvarelse af ovenstående problemformulering vil den juridiske metode blive anvendt. Den juridiske metode omfatter en systematisk tilgang, hvor gældende lov og retspraksis anvendes, for at finde en løsning på et juridisk problem. I denne afhandling vil det være kravene til fondens ledelse samt dennes opgaver i forbindelse med at varetage fondens interesser samt aflæggelsen af fondens årsregnskab. Endvidere vil det være kravene til revisor samt dennes opgaver i forbindelse med revision af fondens årsregnskab samt samspillet mellem revisor og fondsmyndigheden.

I forhold til kravet til fondens ledelse samt dennes opgaver, vil der være fokus på Fondsloven samt Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, hvor gældende ret sammenholdes med fondsudvalgets overvejelser, forslag og kommentarer til lovudkastet. Der vil blive draget analogier til lignende love, herunder Lov om erhvervsdrivende fonde og Selskabsloven. I forhold til ledelsens opgaver vil anbringelsen af fondens midler, jf. Anbringelsesbekendtgørelsen, kort blive gennemgået. Dette vil blive suppleret med relevant faglitteratur, herunder bøger skrevet af Lennart Lynge Andersen.

Derudover vil der blive inddraget relevant retspraksis, i forhold til kravet til ledelsen og dennes opgaver, for at analysere fortolkningen af Fondsloven. Domme og afgørelser vil blive analyseret ud fra den retsdogmatiske metode.

I forhold til kravet til revisor og dennes opgaver, vil der ligeledes være fokus på Fondsloven samt betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, hvor gældende ret sammenholdes med fondsudvalgets overvejelser, forslag og kommentarer til lovudkastet. Der vil blive draget analogier til lignende love, herunder Lov om erhvervsdrivende fonde, samt Selskabsloven. I forhold til revisors opgave, herunder meddelelsespligt, vil der i tillæg til fondsloven blive kigget på Revisorloven, Hvidvaskloven, Anbringelsesbekendtgørelsen samt draget analogier til Lov om erhvervsdrivende fonde og Selskabsloven.

I tillæg til ovenstående love, vil der blive inddraget vejledninger fra henholdsvis Civilstyrelsen og Erhvervsstyrelsen, for at få styrelsernes opfattelse af gældende ret, og disse vil blive brugt som fortolkningsbidrag. Betænkningen nr. 970 til gældende fondslov, samt Betænkning nr. 1586, vil ligeledes blive brugt som fortolkningsbidrag.

4. Afgrænsning

Afhandlingen omhandler en analyse af gældende ret, Lovbekendtgørelse 2020-12-11 nr. 2020 om fonde og visse foreninger, samt påvirkningen ved en mulig indførsel af lovudkastet, som fremgår af betænkningen om revision af fondsloven nr. 1586. Der vil være fokus på kapitel 6, 7, 11 og 12 i gældende ret i lov om fonde og visse foreninger, og kapitel 7, 8 og 13 i betænkning nr. 1586 samt lovudkastet kapitel 6, 7 og 11.

Når der i afhandlingen skrives "fond" eller "fonde", menes der ikke-erhvervsdrivende fonde, som er underlagt lov om fonde og visse foreninger. Når andre fonde omtales, nævnes disse specifikt, som f.eks. "erhvervsdrivende fonde". Analysen vil have fokus på dansk ret, hvorfor EU-retlige regler ikke behandles.

Der vil i afhandlingen ikke blive gået i dybden med ledelsens erstatningsansvar eller bøder i forbindelse hermed, idet dette ikke er et selvstændigt emne. Ledelsens erstatningsansvar vil dog kort blive nævnt i forlængelse af ledelsens opgaver. Ligeledes vil der ikke blive gået i dybden med revisors straf i forbindelse med manglende uafhængighed eller manglede god revisionsskik. Dette vil kun blive kort gennemgået i forlængelse af de respektive afsnit.

I forbindelse med analysen, vil der blive draget analogier til lignende bestemmelser i andre love, dog vil der ikke blive gået i dybden med selve lovene, men kun de relevante bestemmelser, set i forhold til gældende fondslov og betænkningen nr. 1586.

Når der omtales årsregnskaber, menes der almindelig årlige årsregnskaber. Regnskaber i forbindelse med indsamlinger m.m. vil ikke blive behandlet i afhandlingen. Under afsnittet omkring årsregnskaber, bliver der henvist til IAS, i forbindelse med definitionen af regnskabsbegreber. IAS vil ikke blive behandlet nærmere i afhandlingen.

Når revisor omtales i afhandlingen, menes der revisorer, der er godkendt efter lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder. Godkendte forvaltningsafdelinger vil ikke blive behandlet.

5. Fondens ledelse

5.1 Ledelsens struktur

5.1.1 Gældende ret

En fond er selvejende, og stifter skal have afstået fondsformuen komplet til fonden og sørge for, at fonden bliver stiftet med en ledelse. Ledelsen i fonden skal være selvstændig i forhold til stifteren. Ledelsens selvstændighed bliver nærmere behandlet under afsnit 5.1.2.

I forbindelse med udarbejdelsen af lovudkastet om fondsloven, gjorde udvalget sig nogle overvejelser i forbindelse med strukturen af ledelsen. Udvalget mente, at ledelsens struktur havde en afgørende betydning, da bestyrelsen som udgangspunkt er eneansvarlig for fondens virksomhed. Udvalget nævner, at det derfor er væsentligt, at reglerne for fastsættelsen af bestyrelsen, så vidt muligt sikre, at bestyrelsen har den fornødne sagkundskab.²

Bestyrelsen skal minimum bestå af 3 medlemmer. Medlemmerne kan både være fysiske personer, juridiske personer eller en kollektiv enhed. Udvalgets begrundelse for dette var, at der således kunne ydes et rimeligt honorar til bestyrelsen³.

Udvalget lagde op til, at bestyrelsen, med disposition fra fondsmyndigheden, kunne bestå af mindre end 3 medlemmer, da der på tidspunktet for udarbejdelsen af betænkning 1982 nr. 970 om fonde, var en del mindre fonde, som blev bestyret af 1 eller 2 medlemmer, og at der i fremtiden også ville blive oprettet fonde af en sådan størrelse, hvor det måtte forventes, at fonden kunne bestyres af 1 eller 2 personer på en tilfredsstillende måde.⁴ Dette blev medtaget i loven. Administrativ praksis for godkendelse af en mindre bestyrelse anses dog for at være restriktiv, og også for restriktiv, jf. Lennart Lynge Andersen⁵.

Det fremgår ikke af FL, hvordan en bestyrelse skal sammensættes, udover minimumskravet på 3 bestyrelsesmedlemmer. Det fremgår dog, at reglerne for fastsættelse af bestyrelsen skal medtages i fondens vedtægter, jf. FL § 6, stk. 1. Det er derfor op til stifter at fastsætte et passende regelsæt i forhold til valg af bestyrelsen, og hvordan denne skal udskiftes. Bestyrelsen kunne f.eks. være selvsupplerende, eller udpegningen af bestyrelsen kunne gives til udenforstående personer, organisationer eller myndigheder, som har interesse for, eller tilknytning til fondens formål. Dog kan stifter ikke frit bestemme, hvem der skal udgøre den første bestyrelse, da ledelsen skal overholde de generelle krav i FL §§ 12-14. Et bestyrelsesmedlem skal bl.a. være myndig, og må derfor ikke være underlagt værgemålslovens §§ 5 eller 7. Habilitetskravet gennemgås nærmere i afsnit 5.2.

² Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s.57 1+2. afsnit

³ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s. 59 - til § 10, 1. afsnit

⁴ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s. 59 - til § 10, 2. afsnit

⁵ Andersen, L. L. (2006). *En fondsbestyrelses arbejde*. 3. reviderede udgave. Danske Forvaltning, s. 23, afsnit 1

Udvalget gjorde sig grundige overvejelser omkring selvsuppleringsystemet. Deres bekymring var, at bestyrelsen selv kunne bestemme dens sammensætning. De skriver således:

“Udvalget har navnlig overvejet, om selvsuppleringsystemet kan anses for acceptabelt. Mod dette system kan indvendes, at det ikke giver tilstrækkelig sikkerhed for, at bestyrelsen er betryggende sammensat. Tværtimod kan systemet hævdes at indebære en vis risiko for, at man ved udvælgelsen af nye bestyrelsesmedlemmer snarer lægger vægt på traditioner, > forbindelser < og lignende end på vedkommendes saglige kvalifikationer. Det kunne siges at være mindre tilfredsstillende, at bestyrelsen, som er (ene)ansvarlig for fonden, bestemmer sin egen sammensætning.”⁶

Udvalget fandt dog, at selvsuppleringsystemet godt kunne fortsætte, idet der efter deres erfaringer ikke havde været et problem tidligere, samt at fondsmyndigheden efter FL § 14, havde mulighed for at afsætte uegnede medlemmer at bestyrelsen.

Fondsloven regulerer ikke bestemmelser omkring valg af bestyrelsesformand. Dette skal medtages i fondens vedtægter. Det kan derfor vedtægtsbestemmes, at tredjemand udpeger bestyrelsesformanden, samt næstformanden.

5.1.2 Selvstændighed

Som nævnt i afsnit 5.1.1, er fonden selvejende, og stifter skal derfor have afstået fondsformuen helt, samtidig med, at fonden skal være uafhængig fra stifter⁷. Ledelsen i fonden må derfor ikke udgøres af et flertal af stifter, dennes ægtefælle eller personer, der er familiært tilknyttet til nævnte personer i lige op- eller nedstigende linje samt sidelinje, som søskende, jf. FL § 16.

Dette gælder ligeledes, hvis fonden stiftes af et selskab. Her kan en person, som ejer mere end halvdelen af selskabets aktier, ikke udgøre et flertal i bestyrelsen, sammen med de personer i det førnævnte afsnit. Der henvises endvidere til afsnit 5.1.4, som er en gennemgang af en kendelse fra Erhvervsankenævnet, hvor fondens vedtægter muliggjorde, at der kunne opstå manglende uafhængighed i ledelsen, da stifters efterkommere kunne udpege den samlede bestyrelsen, og udskifte denne 1 gang om året, hvorfor det mindede om en generalforsamling.

Afgørelsen fra Erhvervsstyrelsen under afsnit 5.1.6 er endnu et eksempel på, hvordan en bestyrelse ikke har været uafhængig fra stifter, da bestyrelsen har medvirket til uddelinger til stifter, som har stridt mod fondens formål og interesse.

Når der tales om en selvstændig ledelse, er der ikke kun tale om selvstændighed fra stifteren. Bestyrelsens medlemmer kan være underlagt pres fra tredjemænd, som påvirker det enkelte medlems selvstændighed. Et eksempel herpå er Fonden Wonderful Copenhagen, som er en erhvervsdrivende fond, hvor Erhvervsstyrelsen som fondsmyndighed, undersøgte en række forhold i tilknytning til fondens engagement i Eurovision Song Contest 2014.

⁶ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde, s. 58, afsnit 2.

⁷ Andersen, L. L. (2006). *En fondsbestyrelses arbejde*. 3. reviderede udgave. Danske Forvaltning. s. 17, pkt. 2.1. afsnit 1.

Der vil i analysen af afgørelsen være fokus på ledelsens uafhængighed. Der henvises til afsnit 5.1.5 for gennemgangen af afgørelsen.

Førnævnte sager giver et klart billede af Erhvervsstyrelsens holdning til en uafhængig bestyrelse. Bestyrelsen må altså ikke være underlagt bestemmende indflydelse fra stifter, stifters familie, tredjemand eller lignende, og skal udelukkende handle på vegne af fondens formål og interesser.

5.1.3 Sammenlignelighed mellem Fondsloven og Lov om erhvervsdrivende fonde

5.1.3.1 Kendelse af 22. maj 2023

Selvom afgørelsen fra Erhvervsankenævnet omhandler en erhvervsdrivende fond, og derfor ikke er underlagt FL, kan der drages paralleller mellem LEF og FL. I LEF § 40 står der:

“Stifteren, dennes ægtefælle eller faste samlever eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægts- eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.”

Mens der i FL § 16 står: *“Stifteren, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægt- eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke uden fondsmyndighedens samtykke udgøre bestyrelsens flertal.”*

Ordlyden er næsten identisk med undtagelse af “fast samlever”, som indgår i LEF § 40, og ikke fremgår i FL § 16. I fonde og erhvervsdrivende fonde, må flertallet af bestyrelsen ikke udgøre stifter, dennes ægtefælle mv.

Sagen handler ikke om, at flertallet i bestyrelsen udgøres af personer underlagt LEF § 40, men at bestyrelsen udpeges af personer beskrevet i § 40, samt at disse udpeges årligt. Det kan derfor fremstå, som om bestyrelsen ikke er den øverste ledelse, hvorfor kendelsen også kan anvendes i forbindelse med fonde.

5.1.3.2 Fonden wonderful Copenhagen

Selvom Fonden Wonderful Copenhagen er en erhvervsdrivende fond, og derfor ikke er underlagt FL, kan der drages paralleller mellem LEF og FL. I LEF § 38 står der:

“Bestyrelsen skal alene varetage fondens formål og interesser...”

Mens udvalget i betænkningen nr. 970, har skrevet: *“Er fondens formål almenvelgørende eller på anden måde almennyttig, er det ønskeligt, at der - i hvert fald i mangel af særlige rådgivende organer - i bestyrelsen findes personer, som har særlige forudsætninger for at vurdere, hvorledes fonden bedst kan tilgodese de interesser, som den skal tjene.”*

Ovenstående, om end en anden ordlyd, minder om det i førnævnte § 38 skrevne, at bestyrelsen i begge skal varetage fondens interesser.

Derudover skal bestyrelserne i begge tilfælde være uafhængige, dvs. ikke underlagt bestemmende indflydelse fra stifter, væsentlige bidragsydere eller repræsentantskaber. Afgørelsen kan derfor også anvendes i forbindelse med fonde.

5.1.4 Erhvervsankenævnet, kendelse af 22. maj 2023 (J.NR.:22/14113)

5.1.4.1 Indledning:

I denne sag stadfæstede Erhvervsankenævnet Erhvervsstyrelsens påbud om vedtægtsændringer. I forbindelse med klagers henvendelse til Erhvervsstyrelsen d. 19. september 2019, omkring indskydelse af et holdingselskab ind mellem de enkelte ejere og CC Holding ApS, som desuden blev godkendt af Erhvervsstyrelsen, fandt Erhvervsstyrelsen anledning til at spørge ind til bestemmelserne i klagers vedtægter, herunder udpegning af bestyrelse, udpegningsperioden og fastsættelse af vederlaget. Der vil i gennemgangen være fokus på udpegningen af bestyrelsen samt udpegningsperioden.

5.1.4.2 Sagsfaktum

Der fremgår følgende af klagers vedtægter:

“4.1. Fonden ledes af en bestyrelse på 3 eller 5 medlemmer”

“4.2. Fondens bestyrelse udpeges af de til enhver tid værende ejere af C-anparter i CC Holding ApS. Bestyrelsen konstituerer sig selv ved valg af formand. Ved stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.

“4.3. De i punkt 4.2. nævnte C-anpartshavere vælger bestyrelsen ved simpelt stemmeflertal, idet hver anpartshaver har stemmer i forhold til sin C-anpartsbesiddelse

...

“4.7. Fondsbestyrelsen vælges for et år ad gangen, men kan genvælges”

Punkt 4.1. i vedtægterne gav ikke anledning til bemærkninger fra Erhvervsstyrelsen. Herimod gav punkt 4.2., 4.3., samt 4.7. anledning til bemærkninger.

Vedtægterne indeholdt ikke tilstrækkeligt klare bestemmelser, som sikrer uafhængighed af ledelsen fra stifter. Det blev konstateret, at bestyrelsen ikke kunne handle fuldstændigt uafhængigt, grundet de generalforsamlings lignende vilkår i vedtægternes punkt 4.7., samt at 90,4% af ejerne af C-anparterne, er efterkommere af stifter.

5.1.4.3 Afgørelse

Erhvervsstyrelsens afgørelse af 15. juni 2021 om påbud om ændring af klagers vedtægter, der fremgår nedenfor, blev stadfæstet af Erhvervsankenævnet d. 22. maj 2023:

“Erhvervsstyrelsen finder, at fondsbestyrelsen ikke lever op til kravet om en selvstændig og uafhængig ledelse i medfør til erhvervsfondslovens § 1, stk. 2. Erhvervsstyrelsen skal derfor påbyde bestyrelsen at udforme en vedtægt, hvor reglerne om uafhængighed er opfyldt jf. erhvervsfondslovens § 24, stk. 2.”

5.1.4.4 Konklusion

Afgørelsen fra Erhvervsstyrelsen går ikke ud på, om den siddende bestyrelse er uafhængig eller ej, men på om fondens vedtægter muliggør, at ledelsen ikke er uafhængig.

Erhvervsstyrelsen påpeger i sin begrundelse for afgørelsen, at den årlige udpegning af bestyrelsen har karakter af en generalforsamling for fonden, da C-anpartshaverne her har mulighed for at udskifte bestyrelsen, og dermed fungerer som “øverste ledelse”. Hovedparten af C-anparterne ejes af efterkommere af fondens stifter, hvorfor Erhvervsstyrelsen ikke mente, at der var uafhængighed mellem bestyrelsen og stifter, idet hele bestyrelsen fortsat kunne skiftes ud af stifters efterkommere.

5.1.5 Erhvervsstyrelsen, Fonden Wonderful Copenhagen, sag X15-AB70-AL

5.1.5.1 Indledning

Fonden Wonderful Copenhagen er en erhvervsdrivende fond, etableret med formål om at markedsføre København og hovedstadsområdet som turistdestination, samt at udvikle turismeindsatsen i regionen. I 2014 opstod en række problemer, herunder budgetoverskridelser i forbindelse med Eurovision Song Contest, hvilket resulterede i kritik fra Erhvervsstyrelsen.

Erhvervsstyrelsen førte tilsyn med, om fondens ledelsesstruktur, beslutningsprocesser og vedtægts fastsatte roller sikrede, at ledelsen kunne fungere uafhængigt af stifter, væsentlige bidragsydere og politiske aktører. En problemstilling blev, om fondens ledelse var under indflydelse eller afhængig af stiftende/finansierende myndigheder.

5.1.5.2 Sagsfaktum

Simon Strange, som var medlem af bestyrelsen, blev kritiseret for ikke at have overholdt kravet om at varetage fondens interesse i relation til bestyrelsens beslutninger, da han i overvejende grad handlede efter instrukser fra Københavns Kommune, uden hensyntagen til, om disse var i overensstemmelse med fondens interesser.

Erhvervsstyrelsen fremhæver et høringssvar fra Morten Samuelsson, på vegne af Simon Strange: *“Simon Strange har forud for hvert bestyrelsesmøde i fonden gennemgået forslagene på dagsordenen med embedsmænd i Københavns Kommune for at sikre, at Københavns Kommunes interesser i de trufne beslutninger blev varetaget forsvarligt...”*

Her oplyses det tydeligt, at Simon Strange har inddraget Københavns Kommune i alle beslutninger på de afholdte bestyrelsesmøder.

5.1.5.3 Afgørelse

I Erhvervsstyrelsens begrundelse for afgørelsen fremgår der:

“Styrelsen bemærker i den forbindelse, at det er et grundlæggende fondsretligt krav, at fondens ledelse skal være uafhængig af stifter og andre interessenter, og at ledelsen alene skal varetage fondens formål og interesser, jf. henholdsvis §§ 38 og 42 i den nugældende lov om erhvervsdrivende fonde”

Samt at:

“Dette medfører efter styrelsens opfattelse, at et bestyrelsesmedlem ikke er forpligtet til at handle ud fra en instruks fra den person, organisation eller lignende, som har udpeget vedkommende... Det vil således altid være op til det enkelte bestyrelsesmedlem at vurdere, om en eventuel anbefaling, instruks eller lignende fra den, som har udpeget vedkommende, vil være i fondens interesse og inden for fondens formål...”

5.1.5.4 Konklusion

Erhvervsstyrelsen tydeliggør her, at bestyrelsesmedlemmer, som er udpeget af tredjemand, ligger under dennes bestemmelse, men at bestyrelsesmedlemmet skal handle selvstændigt og varetage fondens, og ikke tredjemands, interesser.

Erhvervsstyrelsen kommer på baggrund af ovenstående frem til, at Simon Strange ikke har været uafhængig og derfor skal der rejses kritik mod ham.

Der blev blot rejst kritik mod Simon Strange, som en del styrelsens myndighedsudøvelse som fondsmyndighed. Det er Erhvervsstyrelsens holdning, at der var tale om en overtrædelse af grundlæggende fondsretlige krav om bestyrelsens opgave til udelukkende at varetage fondens interesser. Erhvervsstyrelsen lægger hertil vægt på, at hvervet som bestyrelsesmedlem, ligesom ansvaret, er personligt.

5.1.6 Erhvervsstyrelsen, afgørelse af 13. september 2017, sag X-16-BB-55-AP

5.1.6.1 Indledning

Afgørelsen omhandler en erhvervsdrivende fonds overtrædelse af LEF, i relation til reglerne om ulovlige uddelinger, lån og ledelsesansvar. Sagen blev indledt på baggrund af en henvendelse fra arvingerne til fondens stifter, hvori der blev rejst tvivl om lovligheden af visse dispositioner mellem fonden, dens datterselskab og personer med tilknytning til ledelsen. Afgørelsen illustrerer den fondsretlige grundsætning om, at en erhvervsdrivende fond skal være uafhængig af stifteren og dens ledelse, og at enhver form for økonomisk begunstigelse af disse strider mod fondens selvstændighed og almene formål.

5.1.6.2 Sagsfaktum

Sagen omhandler følgende punkter:

1. Uddelinger til stifter.

Der blev i årene 2014 og 2015 uddelt henholdsvis 120.000 kr. og 230.000 kr. til fondens datterselskab, som samtidig udloddede udbytte til stifter på 350.000 kr. Derudover er halvdelen af stifters husleje i samme år blevet betalt af datterselskabet. Besparelsen blev opgjort til 2 gange 48.000 kr.

2. Uddelinger og lån til Person 1.

Fonden har i 2016 uddelt 238.000 kr., mens Person 1 var medlem af bestyrelsen. Derudover har fonden betalt en del af huslejen, som blev opgjort til en besparelse på 20.000 kr., samt indirekte udlodninger i form af betalt husleje, opgjort til 68.000 kr.

Fonden havde i 2016 ydet et lån på 85.000 kr.

3. Uddelinger til datterselskab, herunder administrationshonorar.

I perioden 2012-2016 har fonden næsten udelukket uddelt til datterselskabet. Uddelingen omfatter "administrationshonorar", hvor fonden ikke har fået en modydelse.

5.1.6.3 Afgørelse

Uddelinger til stifter:

I afgørelsen fremgår det, at Stifter skal tilbagebetale uddelinger på samlet 446.000 kr., på baggrund af LEF §§ 1 og 87, da det er i strid med forbuddet om at tilbageføre midler fra fonden til stifter.

Uddelinger og lån til Person 1.

I afgørelsen fremgår det, at Person 1 skal tilbagebetale uddelinger og lån på samlet 391.000 kr., på baggrund af LEF § 87 stk. 1 og 2.

Uddelinger til datterselskab

I afgørelsen fremgår det, at "administrationshonoraret" anses som en uddeling, idet fonden på intet tidspunkt har modtaget en modydelse. Heraf er det Erhvervsstyrelsens vurdering, at administrationsaftalen ikke var i fondens interesse.

På baggrund af ovenstående vurderede Erhvervsstyrelsen, at ledelsen kunne ifalde erstatningspligt, og at 2 af bestyrelsesmedlemmerne skulle afsættes.

5.1.6.4 Konklusion

Afgørelsen understreger, at bestyrelsens ansvar i erhvervsdrivende fonde er personligt. Erhvervsstyrelsens vurdering af, at visse bestyrelsesmedlemmer kunne have pådraget sig erstatningsansvar, markerer myndighedens klare forventning om, at bestyrelsen aktivt skal sikre, at fondens midler forvaltes i overensstemmelse med lovens krav og fondens formål, samt at ledelsen skal være uafhængig af stifteren.

Den tydeliggør, at Erhvervsstyrelsen anlægger en streng fortolkning af reglerne om uddelinger og interessekonflikter, og at indirekte økonomiske fordele kan udgøre en overtrædelse. Afgørelsen synliggør Erhvervsstyrelsens mulighed for at gribe ind med tilbagebetalingskrav, afsættelse af bestyrelsen samt skærpet tilsyn af fonden. I denne sag blev bestyrelsen dog ikke afsat af Erhvervsstyrelsen, da de inden afgørelsen selv fratrådte.

5.1.7. Betænkning nr. 1586

Det ser overordnet ikke ud til, at strukturen af ledelsen efter udvalgets udkast til lov om fonde og visse foreninger, kommer til at ændre sig. Udvalget lægger dog op til nogle ændringer, samt tilføjelser, som præciserer loven og ikke giver anledning til samme mængde fortolkning, som i gældende lov.

Udvalget bemærker til § 40 stk. 1, 1. pkt. at: *"Efter det foreslåede vil det være et krav, at fondens ledes af en bestyrelse"*⁸

Her bliver det fastslået, at bestyrelsen er fondens ledelse. Udvalget nævner også, at dette i al væsentlighed vil være en videreførelse af gældende lov. Udvalget slår ligeledes fast i sine overvejelser, at bestyrelsen er det øverste ledelsesorgan⁹.

Udvalget lægger op til, at bestyrelsen mindst udgøres af 3 fysiske personer. Her er det en ændring fra gældende lov, hvor bestyrelsen også kunne udgøres af juridiske personer og kollektive enheder. Udvalget har i sine kommentarer til § 40 skrevet følgende: *"Der vil derimod uanset vedtægten ikke være mulighed for, at juridiske personer eller kollektive enheder kan udgøre eller tage del i fonds bestyrelse, eller at bestyrelsen består af mindre end 3 fysiske*

⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 492, afsnit 1.

⁹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 167, punkt 3.2.1, afsnit 1.

personer, ligesom der ikke vil være adgang for fondsmyndigheden til at dispensere fra kravet”¹⁰

Udvalget præciserer her, at bestyrelsen kun kan bestå af fysiske personer, samt at der ikke kan gives dispensation til, at bestyrelsen udgøres af mindre end 3 medlemmer, hvilket der er mulighed for i gældende lovgivning, selvom den administrative praksis er streng.

I udvalgets overvejelser begrundes dette med, at det er uhensigtsmæssigt, at fondslovens regler angående habilitet og udtræden, ikke finder anvendelse når bestyrelsen udgøres af juridiske personer eller kollektive enheder, samt at fondsmyndigheden ikke har adgang til at afsætte sådanne personer. Udvalget påpeger desuden, at når en fonds bestyrelse består af juridiske personer eller kollektive enheder, kan der opstå manglende selvstændighed, idet der kan være en risiko for sammenblanding af fondens, den juridiske person eller det kollektive organs interesser¹¹. I forhold til antallet af medlemmer i bestyrelsen, mener udvalget, at det sikrer, at vigtige beslutninger kan træffes, selv når et medlem forfalder, da bestyrelsen er det øverste ledelsesorgan, som skal træffe beslutninger af afgørende betydning for fondens forvaltning, for at sikre tilliden til, at bestyrelsen fortsat kan diskutere og begrunde sine beslutninger, således at fonden drives forsvarligt.¹²

Ovenstående, i forhold til kravet om antal medlemmer i bestyrelsen, vil betyde øgede omkostninger til visse fonde, bl.a. mindre fonde, hvor bestyrelsen udgøres af mindre end 3 medlemmer. Udvalget er opmærksom på, at det for mindre fonde kan virke meget tyngende, hvis disse skal have mindst 3 medlemmer i bestyrelsen. Udvalget mener dog, at dette opvejes af hensyn til beslutningsprocesserne samt den offentlige tillid til fondsformen generelt¹³.

Ligesom i gældende lov, er det et krav i udvalgets lovudkast, at antallet af bestyrelsesmedlemmer samt hvordan disse vælges, fremgår af fondens vedtægter, jf. lovudkast § 6, stk. 1, nr. 7.

En vigtig bemærkning til de ovenstående ændringer, herunder at bestyrelsen mindst skal udgøres af 3 fysiske personer, er følgende:

“Bestemmelsen vil gælde alle fonde, uanset om fonden er stiftet før fondslovens eller denne lovs ikrafttræden”¹⁴

Udvalget understreger her, at reglerne for antallet af bestyrelsesmedlemmer og kravene til oplysningerne i vedtægterne om bestyrelsen, skal gælde for alle fonde. Tidligere er det set, at gamle fonde ikke har været underlagt diverse ændringer. Her menes der fonde oprettes før 1. januar 1985, som efter FL § 57, stk. 3, i dag er undtaget kravet om mindst 3

¹⁰ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 492 afsnit 6.

¹¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 168 afsnit 4.

¹² Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 168 afsnit 1.

¹³ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 168 afsnit 3.

¹⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 492 afsnit 8.

bestyrelsesmedlemmer. I udvalgets kommentarer bliver det påpeget, at eksisterende fonde skal efterleve disse krav inden 2 år efter loven er trådt i kraft, jf. lovudkastets § 115, stk. 4.

Ligesom i gældende lov, kan bestyrelsen vælge at ansætte en direktør/direktion, men det er dog ikke et krav, at der ansættes en sådan. I udvalgets lovudkast præciseres direktionens opgaver. Disse vil blive nærmere gennemgået i afsnit 5.2. Hvis bestyrelsen vælger at ansætte en direktør, vil fondens ledelse bestå af bestyrelsen samt direktøren. Såfremt der ansættes en direktør, vil bestyrelsen fortsat være fondens øverste ledelse, idet følgende fremgår i betænkningen: *“Det vil dog ikke ændre på, at bestyrelsen er fondens øverste ledelsesorgan”*¹⁵. I udvalgets kommentarer til lovudkastet slår de således igen fast, at bestyrelsen, ligesom i gældende lov, er fondens øverste ledelse.

Såfremt bestyrelsen vælger at ansætte en direktør, står der ikke noget til hinder for sammenfald mellem direktion og bestyrelse. Dog må direktionen ikke udgøre et flertal af bestyrelsen eller besidde formands- eller næstformandsposten. Dette vil, ligesom ovenstående afsnit, gælde for alle fonde, uanset stiftelsestidspunktet og skal opfyldes inden 2 år efter, at loven er trådt i kraft¹⁶. Dobbeltroller vil blive gennemgået nærmere under afsnit 5.1.8.

5.1.7.1 Selvstændighed

Lovudkastets § 49, er i høj grad en videreførsel af FL § 16, som er gennemgået i afsnit 5.1.2. I lovudkastets § 49, stk.1, har udvalget dog tilføjet *“eller samlever”* mellem *“Stifteren, dennes ægtefælle”* og *“eller personer, der...”*. Tilføjelsen er en opdatering til det moderne samfund, hvor et par godt kan leve sammen uden at være gift, og derfor, i forhold til lovens regler om selvstændighed fra ledelse, må vurderes at være på lige fod med ægtefælle. Det fastholdes derfor, at fonden fortsat skal være uafhængig af stifter.

I lovudkastet § 49, stk. 2, 1. punktum, er ligeledes en videreførsel af FL § 16, stk. 2. Udvalget har dog tilføjet følgende: *“På samme måde kan ledelsesmedlemmer i en eller flere af stiftervirksomhederne ikke uden fondsmyndigheden samtykke, alene eller sammen med personerne i 1. pkt., udgøre flertallet i fondens bestyrelse sammen med de personer, der har den i stk. 1 angivne tilknytning til de pågældende ledelsesmedlemmer.”*

Udvalget begrundet dette med, at stiftervirksomhedens ledelse derfor ikke vil kunne udgøre et flertal af fondens bestyrelse, sammen med disses pårørende nævnt i stk. 1, eller med personer, som direkte eller indirekte ejer mere end halvdelen af ejerandele eller stemmerettigheder i stiftervirksomheden, samt disses pårørende nævnt i stk. 1. Der vil derfor kunne opnås fuldstændig uafhængighed fra stifter.¹⁷

¹⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 493 afsnit 9

¹⁶ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 494 afsnit 5.

¹⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 513, afsnit 5.

Førnævnte afsnit kan sammenholdes med afgørelsen behandlet under afsnit 5.1.4, hvor bestyrelsen blev kontinuerligt udpeget af personer i FL § 16, stk. 1 og 2.

Som nævnt i afsnit 5.1.7, skal bestyrelsen udelukkende bestå af fysiske personer. Et af argumenterne herfor er at sikre uafhængigheden mellem bestyrelsen og tredjemand, som her kunne være et kommunalt politisk organ. Udvalget påpeger, at et sådan medlem, vil kunne have svært ved at skelne mellem fondens og det kollektive organs interesser. Et sammenligneligt eksempel herpå kunne være sagen omkring Fonden Wonderful Copenhagen, som behandles under afsnit 5.1.5, hvor et bestyrelsesmedlem handlede på instruks fra et kommunalt organ, hvor dennes interesser i høj grad påvirkede bestyrelsesmedlemmets arbejde og evne til at varetage fondens interesser. Bestyrelsesmedlemmet var dog ikke et kollektivt organ, men blev udpeget heraf.

5.1.7.2 Valg af formand

Fondsloven regulerer ikke valget af bestyrelsesformand. Dette skal medtages i vedtægterne, som nævnt i afsnit 5.1.1. Udvalget lægger op til, at dette ændres med lovudkastets § 54.

“§ 54 Bestyrelsen vælger selv sin formand og eventuelle næstformand. Ved stemmelighed afgøres valget ved lodtrækning.”

Det grundlæggende bag udvalgets tanker er at sikre bestyrelsens uafhængighed yderligere. Tidligere lå det stifter frit for at vedtægts bestemme, hvem der skulle vælge bestyrelsesformanden, herunder at stifter selv måtte udpege formanden, hvilket gav den pågældende person/organ større indflydelse i bestyrelsen. Udvalget nævner, at det er bestyrelsesformandens ansvar at være mødeleder og skabe de bedst mulige forudsætninger for bestyrelsesarbejdet, hvorfor formanden bør vælges af bestyrelsen selv, herunder også næstformanden¹⁸. Det noteres, at der gælder tilsvarende regler efter LEF § 52, stk. 1. Forslaget indebærer en indskrænkning af vedtægtsbestemmelserne om, at formanden og en eventuel næstformand udpeges af stifter eller tredjemand.

Ændringen vil gælde alle fonde uanset stiftelsestidspunktet for fonden, jf. udvalgets bemærkninger til lovudkastets § 54.¹⁹

Ud fra afsnittet omkring valg af formand, vil udvalget opnå en bestyrelse, som alt andet lige, vil være mere uafhængig, da tredjeparts indflydelse på sammensætningen af bestyrelsen mindskes, hvilket er udvalgets henseende.

¹⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 169 afsnit 7, sidste punktum - s.170 afsnit 1.

¹⁹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 519 afsnit 12.

5.1.8 Dobbeltrolle

Der fremgår af FL ikke et forbud mod, at et medlem af bestyrelsen samtidig kan varetage funktionen som direktør. I betænkningen om fonde nr. 970, side 60, skriver udvalget om deres overvejelser herom. Udvalget mener ikke behovet for adskillelse er nødvendigt, selvom der kan opstå konfliktsituationer, som f.eks. godkendelse af direktørens aflønning, selvom habilitetsreglerne er overholdt. Udvalget lægger vægt på, at der ikke findes særregler herom i bestemmelserne i SL (dengang aktieselskabsloven), med undtagelse af, at direktøren ikke kan vælges som formand af bestyrelsen, samt at flertallet af bestyrelsen ikke samtidig må være medlem af direktionen. Derudover begrundes udvalget, at vederlaget skal godkendes af fondsmyndigheden, jf. udvalgets lovudkast § 16.

I Lov om fonde og visse foreninger fra 1992, blev udvalgets forslag til § 16 dog ændret en smule. Lovteksten gik fra:

“§ 16. Vederlag og andre ydelser til bestyrelsesmedlemmer skal godkendes af fondsmyndigheden”

Til følgende:

“§ 18. Vederlag til bestyrelsesmedlemmer må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om vederlagets størrelse. Et vederlag, der ikke er fastsat i overensstemmelse med disse regler, skal godkendes af fondsmyndigheden.

Stk. 3. Fondsmyndigheden kan nedsætte et vederlag, der findes for højt.”

I den endelige lovtekst fremgår det fortsat, at justitsministeren kan fastsætte regler for vederlagets størrelse, og at såfremt dette ikke gøres, skal vederlaget godkendes af fondsmyndigheden. Der er således intet, der forhindrer et bestyrelsesmedlem eller formand at besætte posten som direktør efter gældende lovgivning.

5.1.9 Betænkning nr. 1586

Udvalget foreslår, at bestyrelsen fortsat kan ansætte en direktion, som kan bestå af 1 eller flere direktører, til at varetage fondens daglige ledelse. Udvalget understreger dog, at hvis der ikke ansættes en direktion, er det bestyrelsen, som et kollektivt organ, der skal stå for den daglige ledelse.²⁰

I forbindelse med udvalgets overvejelser, henvises der til LEF § 37, som omhandler bestemmelsen omkring dobbeltroller i erhvervsdrivende fonde. Her må et flertal af bestyrelsen

²⁰ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 198 afsnit 3

ikke sidde i direktionen. Derudover må bestyrelsesformanden eller næstformanden ikke være en del af direktionen. Det skal nævnes, at der er tilsvarende bestemmelser i SL § 111.

Det overvejes, om bestyrelsen og direktionen skal adskilles helt, men en stor del af fonde har ikke ansat en direktør, hvorfor den daglige ledelse nødvendigvis må ligge hos bestyrelsen.²¹ Dog mener udvalget, at formanden og næstformanden ikke bør kunne være en del af direktionen, da dette vil skabe en uhensigtsmæssig magtbalance hos disse bestyrelsesmedlemmer. Udvalget henviser igen til LEF § 37, og mener, at forbuddet skal affattes i overensstemmelse hermed, hvilket vil skabe parallelitet mellem regelsættene²².

I tillæg til udvalgets overvejelser omkring bestyrelsesformanden og næstformanden samt disses ansættelse som direktør, blev behovet for fastsættelse af regler omkring varetagelse af erhverv, som ikke omfatter hvervet som formand eller næstformand, herunder administrative opgaver. Hvis førnævnte varetager de administrative opgaver, mener udvalget, at grænsen mellem det overordnede og strategiske ansvar, og ansvar for den daglige ledelse udviskes, og at der i sådanne tilfælde kan opstå risiko for interessekonflikter. Udvalget mener derudover, at der kan opstå asymmetri, da en formand eller næstformand i sådanne tilfælde vil få flere informationer end den øvrige bestyrelse. Dette vil endvidere indebære en risiko for manglende kontrol og tilsyn.²³

Et forbud mod arbejdende bestyrelsesformænd vil dog, efter udvalgets opfattelse, ramme de mindre fonde, da det vil kunne udhule deres økonomi. Argumentet herfor er, at de mindre fonde typisk ikke har samme økonomiske og administrative muligheder, som større fonde, som kan dele ledelsen op i strategiske og operationelle niveauer. Udvalget mener derfor, at et forbud mod arbejdende bestyrelsesformænd ikke skal indføres.²⁴

For at sikre, at der ikke sker informationsasymmetri, som nævnt tidligere, kunne være en risiko ved bestyrelsesformandens udførsel af administrative opgaver, foreslås det, at der indføres nogle kontrolmekanismer. Disse indebærer blandt andet en aktiv stillingtagen fra bestyrelsen om, at formanden eller næstformanden udfører en særlig opgave for bestyrelsen, samt at en sådan beslutning skal fremgå af protokollen og at denne skal være tidsbegrænset således, at bestyrelsen skal forholde sig til spørgsmålet mindst én gang årligt. At opgaven skal begrænses, at der tages stilling til et eventuelt vederlag, samt at dette skrives i bestyrelsesbeslutningen. Derudover skal den øvrige bestyrelse bevare sin uafhængighed for at kunne sikre tilsyn og kontrol med formanden. Eksempelvis ved sikring af tilstrækkelig rapportering og tilsyn.²⁵

²¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 199 afsnit 2

²² Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 199 afsnit 4-5

²³ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 199 afsnit 7

²⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 200

²⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 201 afsnit 1

5.2 Habilitet

5.2.1 Fondslovens § 12

Ledelsens habilitet bliver reguleret af FL § 12, hvor følgende fremgår: *“Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige og må ikke være under værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7. Direktører og mindst halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne skal være bosat her i landet, medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser.”*

Udvalget gjorde sig ikke mange overvejelser til denne, andet end, at der skulle stilles krav til, at alle medlemmer af ledelsen skulle have bopæl i Danmark.²⁶ Det blev dog bemærket, at dette kunne stride mod daværende gældende EF-regler²⁷. Danmark har ved indgåelse af EUF-traktaten, gået med til ikke at hindre etableringsfriheden²⁸, og et krav om bopælspligt i Danmark vil kunne stride mod denne. I den endelige udgave af § 12 fremgår det dog, at bopælskrav er undtaget, såfremt det skulle stride mod internationale forpligtelser.

Kravet om bopæl i Danmark blev påtalt af justitsministeriet. I Bikuben: Nyt om fonde 6/1998 s. 18, blev der gengivet en udtalelse fra justitsministeriets lovafdeling, som fastslår, at bestyrelsesmedlemmer og direktører måtte anses for at udøve en erhvervsøkonomisk aktivitet, og som derfor måtte anses for at være omfattet af den daværende EF-traktat. FL § 12 er derfor ikke foreneligt med EU-ret. Ordlyden forblev dog uændret grundet sidste del § 12 *“... medmindre fondsmyndigheden undtager fra dette krav eller kravet strider mod internationale forpligtelser”*.²⁹

Udvalgets overvejelser omkring bopælskrav gik overvejende på muligheden for at kunne sanktionere ulovlige dispositioner over for bestyrelsen, og at dette blev vanskeliggjort, hvis disse havde bopæl i udlandet.³⁰

D. 16. december 2025 blev der vedtaget en ny lov om udlændingeret, Lov 2025-12-16 nr. 1648 om ændring af udlændingeloven, lov om Det centrale Personregister og forskellige andre love, hvilket har medført, at personer, der ikke opholder sig lovligt i Danmark, hverken må stifte, eje eller være ledelsesmedlem i erhvervsdrivende fonde, jf. lovændringens § 18. Loven træder i kraft d. 1. januar 2026, og ændrer i LEF §§ 17 og 21. Da lovforslaget er fremsendt senere end betænkningen til den nye fondslov, er det tænkeligt, at ændringen ligeledes kommer til at påvirke fonde, da udvalget med lovudkastet til ny fondslov, har haft til hensigt at skabe større lighed mellem FL og LEF. Dette ses f.eks. på side 17 i betænkning nr. 1586, hvoraf følgende fremgår: *“Udvalget skal alene overveje behovet for regulering af ikke-*

²⁶ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s.61 afsnit 2.

²⁷ Folketingstidende 1983/84 (2. saml), tillæg A, sp. 3122

²⁸ EUF-Traktaten, Tredje del, kapitel 2, Art. 49 TEUF

²⁹ Andersen L. L (2015). *Almindelige fonde og faglige foreninger*. 7. reviderede udgave. Karnov Group, s. 201, afsnit 2

³⁰ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde, s. 61

erhvervsdrivende fonde, men udvalget skal i overvejelserne inddrage erfaringer fra området vedrørende erhvervsdrivende fonde”.

I forhold til det enkelte ledelsesmedlems myndighed, henvises der til værgemålslovens bestemmelser, herunder § 1, § 5 samt § 7.

I LEF § 39, stilles der samme krav til ledelsen, med undtagelse af kravet om bopælspligt. Det har tidligere været et krav, men i lovforslag 2014-03-12 nr 154 Erhvervsdrivende fonde, foreslog udvalget ikke at videreføre bestemmelsen med begrundelsen om, at der ikke var et lignende krav i SL § 112, samt at EU-borgere generelt ikke ville være omfattet af et sådant krav. Ordlyden i henholdsvis FL § 12, LEF § 39 og SL § 112 er stort set identisk.

5.2.2 Betænkning nr. 1586

I udvalgets overvejelser om habilitet, kommer de hurtigt frem til at videreføre gældende lov. Begrundelsen herfor er, at bestyrelsen skal varetage fondens formål og interesser, samt at en person, som ikke kan varetage sine egne forhold, eller har behov for hjælp hertil, ikke kan varetage fondens. Derudover stilles der forslag til, at kravet udvides yderligere, således at personer under rekonstruktionsbehandling, konkursbehandling eller som har en fremtidsfuldmagt, der er trådt i kraft, ikke må være en del af bestyrelsen.

Udvalget vil fastholde kravet om, at mindst halvdelen af bestyrelsen skal være bosiddende i landet, samt at dispensationsadgangen herfor ikke videreføres. Udvalget er opmærksom på, at der ikke er samme krav for erhvervsdrivende fonde (eller kapitalsekskaber), og begrundet bopælskravet med, at der ikke nødvendigvis skal tages de samme hensyn. Dog vil bopæl på Færøerne, Grønland og EU- eller EØS-lande opfylde bopælskravet.³¹

5.2.3 Fondslovens § 19

Ledelsens inhabilitet bliver reguleret af FL § 19, hvoraf der fremgår følgende: *“Et bestyrelsesmedlem eller en direktør må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv eller om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.”*

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at bestyrelsesmedlemmer godt kan deltage i møder, hvor det pågældende medlem kun har en “interesse” og ikke en “væsentlig interesse”, og fortsat være habil³². I udvalgets kommentarer henviser de til, at forslaget er i overensstemmelse med SL § 58 (nu § 131)³³. I SL § 131 fremgår der følgende: *“Et medlem af ledelsen må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem kapitalsekskabet og*

³¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s.181, afsnit 3 - s. 182, afsnit 5.

³² Folketingstidende 1983/84 (2. saml), tillæg A, sp. 3125

³³ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s.64 1. afsnit

den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv eller om aftale mellem kapitalselskabet og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis vedkommende har en væsentlig interesse deri, der kan være stridende mod kapitalselskabets.”

Det fremgår af lovteksten, at et medlem af ledelsen ikke må deltage i behandlingen, såfremt det:

- drejer sig om søgsmål med ledelsesmedlemmet
- drejer sig om aftaler mellem kapitalselskabet og ledelsesmedlemmet
- drejer sig om søgsmål mod tredjemand, hvor ledelsesmedlemmet har væsentlig interesse
- drejer sig om aftaler mellem kapitalselskabet og tredjemand, hvor ledelsesmedlemmet har væsentlig interesse

Reglen om inhabilitet i LEF svarer ligeledes til SL § 131. Det skal dog nævnes, at SL ligeledes har en bestemmelse for inhabilitet angående kapitalejer. Dette fremgår i SL § 86.

Udvalgets tanke herom, må derfor have været som førnævnte punkter, idet udvalget direkte refererer til SL § 58 (nu § 131). Førnævnte understøttes af afgørelsen fra Erhvervsankenævnet behandlet under afsnit 5.2.2., hvor et bestyrelsesmedlem blev erklæret inhabil, fordi man fandt, at bestyrelsesmedlemmet havde en væsentlig interesse i forhandlingerne omkring en sparekasses engagement med det delvist ejede datterselskab, hvori det pågældende bestyrelsesmedlem også var en del af bestyrelsen.

Civilstyrelsen har samme syn, hvilket ses i afgørelsen behandlet under punkt 5.3.3, hvor en bestyrelse beder om tilladelse til at erhverve kapitalandele fra et bestyrelsesmedlems 100% ejet selskab. Beslutningen anses som gyldig af Civilstyrelsen, da det pågældende bestyrelsesmedlem, som havde væsentlig økonomisk interesse i sagen, ikke deltog i beslutningen herom, samt at bestyrelsen fortsat var beslutningsdygtig, på trods af, at det ene medlem blev erklæret inhabil efter FL § 19.

5.2.4 Erhvervsankenævnet, kendelse af 11. februar 1997. 96-76-437

5.2.4.1 Indledning

Sagen omhandler en klage vedrørende en skrivelse fra Finanstilsynet af 20. maj 1996 (6261-0257, F 0844), som bestemte, at et medlem af sparekassens bestyrelse og sparekassens direktør, der samtidig er medlemmer af bestyrelsen i et leasingselskab, som sparekassen er medejer af, skal forlade bestyrelseslokalet, når bestyrelsen behandler dens engagement med det pågældende selskab.

5.2.4.2 Sagsfaktum

Leasingselskabet A/S (A) ejes af klageren Sparekassen (K), sammen med 2 andre sparekasser. Ejerandelene i A er ligeligt fordelt mellem de 3 sparekasser.

Der er 7 medlemmer i A's bestyrelse, hvoraf 3 er bestyrelsesmedlemmer i de 3 sparekasser, og 3 er direktører i hver af de 3 sparekasser.

Finanstilsynet henviser til Sparekasselovens § 19, stk. 1; (ophævet)

“uden bestyrelses samtykke, som skal indføres i forhandlingsprotokollen, må et pengeinstitut ikke yde lån, stille garanti for eller modtage pant eller kaution fra:

- 1. Bestyrelsesmedlemmer og direktører i pengeinstituttet eller*
- 2. Selskaber, hvori de i nr. 1 nævnte personer er direktører eller bestyrelsesmedlemmer”*

samt til aktieselskabslovens § 58 (nu SL § 131).

Finanstilsynet gennemgår herefter aktieselskabslovens § 58. Finanstilsynet kommer frem til, at bestemmelsen fastlægger hvornår et bestyrelsesmedlem er inhabil, samt at dette ikke kun kan opstå når der konkret kan påvises en modstridende interesse, men at inhabilitet også kan opstå, når der består en mulighed for, at interessen kan være modstridende. Dette er på baggrund af følgende ordlyd i § 58 *“der kan være stridende”*.

5.2.4.3 Afgørelse

Erhvervsankenævnet fastholdt finanstilsynets afgørelse om, at bestyrelsesmedlemmet og direktøren er inhabil efter aktieselskabslovens § 58 (nu SL § 131), og at de derfor ikke må deltage i sagsbehandlingen i K's bestyrelse, når det drejer sig om aftaler mellem A og K.

5.2.2.4 Konklusion

Erhvervsstyrelsen mener ud fra denne afgørelse, at et bestyrelsesmedlem ikke kan deltage i behandlinger, som vedrører f.eks. kunder, hvor det pågældende bestyrelsesmedlem også er en del af bestyrelsen.

Afgørelsen er med til at give et billede af, hvordan Erhvervsstyrelsen fortolker SL § 131, og da denne ligger til grund for FL § 19, er afgørelsen relevant at tage med.

5.2.5 Civilstyrelsen, Sigurd og Margit Espersens Familiefond, sagsnr.: 03-410-11635³⁴

5.2.5.1 Indledning

Sagen omhandler Sigurd og Margit Espersens Familiefond, og vedrører en henvendelse fra fondens bestyrelse, omkring erhvervelsen af en kapitalpost på nominelt 2.500.000 kr. for 25.000.000 kr. i Skagerak Holding A/S. Af fondens vedtægter fremgår følgende: *"Fondens formål er at eje aktier i Skagerak Fiskemelsfabrik A/S og... og dertilhørende senere tilkommende datterselskaber og dattervirksomheder..."*

Bestyrelsen har desuden anmodet Civilstyrelsen om tilladelse til at erhverve kapitalandele samt en ændring af fondens vedtægter. Dette vil dog ikke blive behandlet her.

5.2.5.2 Sagsfaktum

IE Holding, Hirtshals A/S ejer den fulde aktiekapital i Skagerak Holding A/S. Af salgsaftalen fremgår det, at IE Holding Hirtshals A/S sælger 12,5% af selskabets nominelle aktiekapital, svarende til nominelt 2.500.000 kr., til Fonden. Det oplyses, at Iver Espersen ejer den fulde aktiekapital i IE Holding, Hirtshals A/S.

Iver Espersen er 1 af 3 bestyrelsesmedlemmer i fonden. Civilstyrelsen påpeger, at Iver Espersen er inhabil efter FL § 19, hvorfor købet af kapitalandele i Skagerak Holding A/S fra IE Holding, Hirtshals A/S må anses for værende ugyldigt. Bestyrelsen indsender derefter forhandlingsprotokollen, hvor det fremgår, at Iver Espersen ikke deltog i dagsordens punkt 1, som omhandlede købet af kapitalandelene, efter, at Civilstyrelsen telefonisk havde meddelt, at de anså Iver Espersen som inhabil i sagen.

Bestyrelsen var fortsat beslutningsdygtig, idet 2 af bestyrelsesmedlemmerne var til stede, jf. fondens vedtægter § 11, stk. 2.

5.2.5.3 Afgørelse

Efter Civilstyrelsens opfattelse, blev der ved bestyrelsesmødet truffet en gyldig beslutning om købet af kapitalandele i Skagerak Holding A/S fra IE Holding, Hirtshals A/S, da Iver Espersen ikke deltog i beslutningen, samt at købet var i overensstemmelse med fondens vedtægter.

5.2.5.4 Konklusion

Afgørelsen er et eksempel på, at fonde godt kan lave aftaler med bestyrelsens medlemmer, så længe det pågældende medlem ikke deltager i beslutningen. Iver Espersen havde en væsentlig økonomisk interesse i sagen, og blev derfor holdt ude af beslutningsprocessen, jf. bestyrelsens forhandlingsprotokol. Samtidig var beslutningen om købet i overensstemmelse med fondens vedtægter, hvorfor Civilstyrelsen ingen indvendinger havde til sagen.

³⁴ Se bilag 3, for fuld afgørelse fra Civilstyrelsen

5.2.6 Betænkning nr. 1586

Udvalget har gjort grundige overvejelser i forhold til spørgsmålet om ledelsens inhabilitet. I forbindelse hermed, fandt udvalget ikke grund til at ændre ordlyden i FL § 19, men foreslår dog, at bestemmelsen af redaktionelle grunde deles op, og derfor skrives som nedenstående:

“§ 51. Et medlem af fondens ledelse må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv.

Stk. 2. Et medlem af fondens ledelse må endvidere ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem fonden og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis den pågældende deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod fondens.”

Opdelingen i sig selv, kontra det redaktionelle design i gældende fondslov, er dog en forbedring. Dette tydeliggør, hvad ledelsen må og ikke må.

“I forhold til den konkrete vurdering af, om der foreligger inhabilitet, bemærker udvalget, at det i første omgang er det enkelte ledelsesmedlem, der er ansvarlig for at oplyse bestyrelsen om forhold, der er relevante for vurderingen af, om et bestyrelsesmedlem eller en direktør er inhabil.”³⁵ Udvalget gør det klart i sine overvejelser, at det enkelte medlem i ledelsen har ansvaret for at gøre den øvrige ledelse opmærksom på, om der kan forelægge spørgsmål om det pågældende medlems inhabilitet. Udvalget tydeliggør her, at inhabilitetsspørgsmålet til at starte med, er ledelsens eget ansvar.

Regler for inhabilitet bevirker således, at et bestyrelsesmedlem har ret til at trække sig fra behandlingen af en sag, såfremt det pågældende medlem anser sig selv for værende inhabil. Dette kan også gøres ud fra et forsigtighedsprincip, for at undgå eventuelle erstatningskrav som måtte opstå, hvis det pågældende medlem havde deltaget i behandlingen af en sag, som vedkommende var inhabil i³⁶.

Såfremt det pågældende ledelsesmedlem ikke selv trækker sig fra en behandling, hvor det pågældende ledelsesmedlem er muligt inhabil, skal den resterende bestyrelse stemme om, hvorvidt personen er inhabil eller ej. Det noteres, at det pågældende ledelsesmedlem ikke selv kan deltage i afstemningen om inhabilitet.³⁷ Erklæres det pågældende ledelsesmedlem inhabil, må ledelsesmedlemmet ikke deltage i behandlingen, og er derfor fysisk nødsaget til at forlade lokalet eller det virtuelle rum, alt afhængig af, om mødet afholdes fysisk eller online. I begge tilfælde skal det dog noteres i bestyrelsens protokol, såfremt medlemmet har forladt rummet³⁸. Det inhabile ledelsesmedlem må dog gerne komme med en faktisk redegørelse omkring det aktuelle emne, efter anmodning fra den øvrige bestyrelse³⁹.

³⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 205 afsnit 6, 1. punktum.

³⁶ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 205 afsnit 6

³⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 205 afsnit 7 - s. 206 afsnit 1.

³⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 206 afsnit 2, fra 2. punktum

³⁹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 206 afsnit 2, 1. punktum

Der kan dog forekomme situationer, hvor et ledelsesmedlem, som er erklæret inhabil, mener det modsatte. Hvis vedkommende mener at reglerne om inhabilitet misbruges af den øvrige ledelse, skal den pågældende rette henvendelse til fondsmyndigheden (Civilstyrelsen), hvilket ligeledes fremgår af følgende: *“Såfremt ledelsesmedlemmet mener at være udsat for misbrug af reglerne om inhabilitet, må denne rette henvendelse til fondsmyndigheden herom.”*⁴⁰

Selvom ordlyden i udvalgets forslag til § 51 (§ 19 i gældende lov), ikke har haft den store ændring, har udvalget gjort sig flere (nedskrevne) overvejelser og bemærkninger til paragraffen, sammenholdt med betænkningen til den gældende fondslov. Udvalget har herved tydeligere klargjort paragraffens hensigt i forhold til inhabilitet, og hvorledes bestyrelsen skal reagere samt agere, når der er tale om inhabilitet.

5.3 Beslutningsdygtighed

I tilfælde, hvor et ledelsesmedlem erklæres inhabilt, skal bestyrelsen være opmærksom på kravene i FL, samt om fondens vedtægter om beslutningsdygtigheden er opfyldt. Reglerne herom fremgår af FL § 20, stk. 2, hvor følgende fremgår: *“§ 20, stk. 2. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er til stede. Medmindre vedtægten bestemmer andet, træffer bestyrelsen beslutning ved simpelt stemmeflertal, og formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.”*

samt af udvalgets lovforslag, § 55, stk. 3., som fremgår nedenfor.

“§ 55 Stk. 3. Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af medlemmerne eller det højere antal, som foreskrives i vedtægten, er repræsenteret. Beslutninger må dog ikke træffes, uden at samtlige medlemmer af bestyrelsen har haft adgang til at deltage i sagens behandling.”

Det er vigtigt at bemærke forskellen i de 2 ovenstående skrevne paragraffer. Efter gældende lov, skal halvdelen eller flere, afhængig af fondens vedtægter, være til stede, mens udvalget foreslår, at det er tilstrækkeligt, at halvdelen eller flere, afhængig af fondens vedtægter, er repræsenteret, samt at beslutninger ikke må træffes før samtlige medlemmer af bestyrelsen har haft adgang til at deltage i behandlingen af sagen. Inhabile bestyrelsesmedlemmer skal ikke medregnes, når beslutningsdygtigheden opgøres⁴¹.

Med udvalgets forslag til bestemmelsen om bestyrelsens beslutningsdygtighed, bliver FL mere sammenlignelig med SL § 124 og LEF § 53, dog med undtagelsen af, at disse bestemmelser kræver, at over halvdelen af bestyrelsen skal være repræsenteret, medmindre vedtægterne stiller større krav. Det essentielle er, at bestyrelsen blot skal være repræsenteret, og ikke nødvendigvis til stede, som den gældende fondslov bestemmer, og som foreslås ændret af udvalget.

⁴⁰ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 206 afsnit 1, 2. punktum

⁴¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 503 afsnit 9.

I SL og LEF bestemmelser omkring beslutningsdygtighed, skal man samtidig forholde sig til bestemmelserne omkring inhabilitet, da inhabile bestyrelsesmedlemmer ikke skal medregnes, når man vurderer om bestyrelsen er beslutningsdygtig.^{42 43}

En bestyrelse kan risikere, at beslutningsdygtigheden ikke bliver opfyldt, efter at én eller flere bestyrelsesmedlemmer er blevet erklæret inhabile. I sådanne tilfælde skal de gældende suppleanter indkaldes. Såfremt beslutningen i den pågældende sag ikke kan afvente anden sammensætning af bestyrelsen, skal bestyrelsen henvende sig til fondsmyndigheden⁴⁴. Et eksempel herpå er afgørelsen fra Civilstyrelsen, som behandles nedenfor.

5.3.1 Civilstyrelsen, Lars Nielsens Fond, sag 03-410-12957⁴⁵

5.3.1.1 Indledning

Sagen om Lars Nielsens Fond behandler en række problemstillinger, herunder strid med grundsætningen om, at ledelsen alene skal varetage fondens interesser, inhabilitet efter § 19 samt manglende beslutningsdygtighed efter § 20. Bestyrelsen i Lars Nielsens Fond indgik en retssag med Civilstyrelsen, da Civilstyrelsen ikke kunne tillade, at fonden blev opløst. Civilstyrelsen blev frifundet i Østre Landsret d. 15. juni 2012, og Højesteret stadfæstede dommen d. 5. september 2014.

5.3.1.2 Sagsfaktum

Bestyrelsen anmodet Civilstyrelsen om tilladelse til at opløse fonden, da bestyrelsen ikke mente at denne kunne efterleve stifters ønske.

D. 17. februar 2006, Civilstyrelsen meddelte bestyrelsen, at styrelsen ikke kunne tillade, at fonden blev opløst. Afgørelsen blev fastholdt ved brev d. 14. juni 2006.

D. 20. august 2010 meddelte Civilstyrelsen, at denne ikke anså, at stifters forudsætninger for den med fondsdannelsen forbundne gavedisposition var bristet. Fondens egenkapital måtte derfor anses som uigenkaldeligt fra stifter. Afgørelsen fastholdes i brev af 19. oktober 2010.

D. 14. december udtog fondens bestyrelse stævning mod Civilstyrelsen.

På tidspunktet for stævningen bestod fondens bestyrelse af PAN (søn af stifter), TAN (søn af stifter) samt TH. PAN og TAN. var stifters eneste arvinger.

⁴² LFF 2009-03-25 nr 170 Aktie- og anpartsselskaber. (Selskabsloven), bemærkninger til § 124.

⁴³ LFF 2014-03-12 nr 154 Erhvervsdrivende fonde, bemærkninger til § 53.

⁴⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 517 afsnit 3.

⁴⁵ Se bilag 2, for fuld afgørelse fra Civilstyrelsen

De ville have fonden opløst og tilbageført fondens formue til stifter (dødsbo efter Lars Nielsen). Af Lars' testamente fremgik det, at 90% af hans formue skulle gå direkte til arvingerne, mens 10% skulle gå til "Ivan Nielsen Fond for personer med specielle sindslidelser".

På baggrund heraf vurderede Civilstyrelsen, at hvis fonden blev opløst, ville 90% af fondens formue gå til de 2 bestyrelsesmedlemmer.

Civilstyrelsen mente, at indledningen af retssagen ikke har været i fondens interesse, samt at 2 ud af 3 bestyrelsesmedlemmer har været inhabile i sagen, da disse havde væsentlig interesse heri, samt det har været i strid med fondens interesse. På baggrund heraf mente Civilstyrelsen, at bestyrelsen ikke har været beslutningsdygtig på tidspunktet for indledningen af retssagen på baggrund af § 20.

Bestyrelsen oplyser, at de har modtaget juridisk rådgivning fra advokat CH. Civilstyrelsen gennemgik korrespondancen med advokat CH, og fandt rådgivningen mangelfuld, da han på intet tidspunkt nævnte det mulige inhabilitetsproblem.

5.3.1.3 Afgørelse

Civilstyrelsen kom frem til, at 2 ud af 3 bestyrelsesmedlemmer var inhabile ved beslutningen om at føre retssag mod Civilstyrelsen efter § 19, samt at beslutningsdygtigheden ikke var til stede efter § 20.

Derudover fandt Civilstyrelsen, at ledelsen havde handlet mod fondens interesser, som ledte til et tab i forhold til omkostninger til advokat på 7.852.683 kr., samt sagsomkostninger til styrelsen på 1.125.000 kr.

Bestyrelsen klagede til advokatnævnet, som reducerede advokatens honorar til 750.000 kr., hvorfor Civilstyrelsen fandt, at der var taget tilstrækkelig handling i forhold til at reducere tabet.

Ledelsen blev ikke gjort ansvarspligtig. Begrundelsen var den utilstrækkelige rådgivning fra advokaten.

5.3.1.4 Konklusion

Sagen er et eksempel på konsekvensen ved, at bestyrelsen handler mod fondens interesser, samtidig med, at denne er inhabil og ikke beslutningsdygtig. Hvis ikke ledelsen havde søgt rådgivning fra advokat, og derved fået den utilstrækkelige rådgivning, som resulterede i beslutningen om at starte retssagen med Civilstyrelsen, er det tænkeligt, at Civilstyrelsen ville have holdt bestyrelsen ansvarlig og dermed erstatningspligtig efter § 40.

5.4 Ledelsens opgaver

5.4.1 Gældende ret

Ledelsen i fonde har en række opgaver, dog er kravene til ledelsens opgaver i en fond markant færre samt mindre detaljerede i forhold til erhvervsdrivende fonde.

Af den gældende Lov om fonde og foreninger, fremgår der ingen krav til en forretningsorden for bestyrelsen i en fond. Endvidere fremgår der kun få retningslinjer til fondens bestyrelse, men derimod ingen til en eventuel direktion, hvor det, som tidligere beskrevet i afsnit 5.1.7, ikke er et krav, at der i en fond ansættes en eller flere direktører, jf. FL § 11, stk. 3.

Af FL §§ 20 og 21 fremgår bestyrelsens opgaver. Fondens formand skal sørge for, at der afholdes møde, når dette anses for nødvendigt, og skal ligeledes påse, at samtlige medlemmer af bestyrelsen indkaldes. Ordlyden "når dette anses for nødvendigt" i denne bestemmelse er ikke så tydeligt defineret, idet det kan være meget subjektivt ift. hvornår det vurderes for værende nødvendigt at afholde et møde. I følgende domsanalyse gør Civilstyrelsen det dog lidt mere klart ift. hvornår det må anses for værende nødvendigt at afholde et bestyrelsesmøde.

5.4.2 Sagsnr. 18-410-18558 Jørgen og Ellen Hilde Larsens fond til gavn for dyr⁴⁶

5.4.2.1 Indledning

Der har i en fond ikke været indkaldt til bestyrelsesmøde i to år, fondens bestyrelse udgøres blot af to medlemmer samt der er foretaget uddelinger, som kun ét af de to bestyrelsesmedlemmer har besluttet.

5.4.2.2 Sagsfaktum

Civilstyrelsen har d. 6. januar 2025 modtaget henvendelse fra et bestyrelsesmedlem, idet der i fonden ikke har været indkaldt til bestyrelsesmøde i to år, og at der ligeledes er foretaget uddelinger uden at inkludere det ene bestyrelsesmedlem.

Fondens bestyrelse består på daværende tidspunkt kun af to medlemmer, idet et bestyrelsesmedlem er afgang ved døden, hvoraf det ene medlem har besluttet samt udbetalt et legat uden at informere det øvrige bestyrelsesmedlem herom. Dette begrundes med, at det, af hensyn til GDPR-regler, ikke var muligt at videresende mailen, hvori ansøgningen var.

5.4.2.3 Afgørelse

Civilstyrelsen lægger først til grund, at FL § 11, stk. 1, ikke er overholdt, idet bestyrelsen udgøres af mindre end tre personer, hvorfor fonden anmodes om at udpege et tredje bestyrelsesmedlem inden for en periode på tre måneder således, at bestemmelsen overholdes.

⁴⁶ Se bilag 1, for fuld afgørelse fra Civilstyrelsen

Civilstyrelsen fremhæver endvidere FL § 20, stk. 1, og henstiller derved til, at der skal afholdes bestyrelsesmøder, såfremt dette vurderes for værende nødvendigt. Civilstyrelsen mener, at mødeafholdelse i bestyrelsen kan anses som værende nødvendigt, når der skal besluttet uddelinger, udpeges bestyrelsesmedlemmer samt når fondens bestyrelse skal gennemgå og godkende fondens årsregnskab.

I forbindelse med, at kun det ene bestyrelsesmedlem har godkendt og udbetalt legater uden det andet bestyrelsesmedlems godkendelse, fremhæver Civilstyrelsen FL § 20, hvor denne bestemmelse forudsætter, at samtlige bestyrelsesmedlemmer skal have haft mulighed for at deltage, for at der kan træffes en beslutning. Derudover har bestyrelsen ikke været beslutningsdygtig, idet kun ét bestyrelsesmedlem har været til stede og truffet beslutningen, og at det øvrige bestyrelsesmedlem ikke er blevet inddraget heri. På baggrund heraf foreskriver Civilstyrelsen, at fremtidige uddelinger skal ske i overensstemmelse med fondslovens regler, men at der ikke gøres noget ved de allerede udbetalte legater.

5.4.2.4 Konklusion

Fonden har i denne sag hverken overholdt FL § 11, stk. 1, eller FL § 20. Det fremgår ikke af afgørelsen, hvorvidt fondens bestyrelse har forsøgt at lede efter et nyt medlem til at indtræde i fondens bestyrelse efter fondens ene bestyrelsesmedlem afgik ved døden. Civilstyrelsen giver dog en frist på tre måneder til at udpege et nyt bestyrelsesmedlem. Derudover henstilles der blot til, at der afholdes bestyrelsesmøder, når disse anses for værende nødvendige, hvor Civilstyrelsen kommer med eksempler på, hvornår dette kan være nødvendigt. Civilstyrelsen forholder sig derudover ikke til de legater, der allerede er udbetalt på trods af, at bestyrelsen reelt set ikke har været beslutningsdygtig på daværende tidspunkt. Dette kan måske skyldes, at uddelingerne er sket i overensstemmelse med fondens fundats, hvilket fondens revisor også kan bekræfte. Dog kan det diskuteres hvorvidt Civilstyrelsen bør foretage sig noget ift., at uddelingerne er sket på en sådan måde, hvor FL ikke er overholdt.

5.4.2.5 Dommens betydning

Det fremgår af ovenstående dom, at Civilstyrelsen giver bestyrelsen relativt frie tøjler i forbindelse med deres arbejde, så længe bestyrelsesarbejdet udelukkende varetager fondens formål og interesser. Fonden har foretaget uddelinger på et tidspunkt, hvor fonden ikke har opfyldt kravet om minimum tre bestyrelsesmedlemmer. Det antages herved, at der ikke er givet tilladelse fra fondsmyndigheden til at bestyrelsen udgør et færre antal, og dermed får dispensation fra denne bestemmelse. Derudover har ikke minimum halvdelen af bestyrelsesmedlemmerne været til stede når beslutningen skulle tages - her tages der udgangspunkt i, at der skal være tre bestyrelsesmedlemmer til stede, og det er således ikke nok, at kun ét af de to bestyrelsesmedlemmer har været til stede. Nok er uddelingen sket i overensstemmelse med fondens fundats, men hele grundlaget for beslutningen af uddelingen er ikke sket i overensstemmelse med FL, hvorfor der kan stilles spørgsmålstejn ved Civilstyrelsens beslutning om ikke at foretage sig noget ved de udbetalte legater.

5.4.3 Gældende ret

Selvom ovenstående afgørelse vedrørende bestyrelsens beslutningsdygtighed ikke synes at have de store konsekvenser for tidligere uddelinger i den pågældende sag, henstiller Civilstyrelsen dog til, at fondslovens regler fremadrettet overholdes.

Det er muligt for bestyrelsen at træffe beslutninger, når halvdelen af medlemmerne er til stede, dog kan der fremgå et højere antal medlemmer i den enkelte fonds vedtægter, hvor dette således skal respekteres, jf. FL § 20, stk. 2. Af førnævnte bestemmelse fremgår det ligeledes, at beslutningerne træffes ved simpelt flertal, hvor formandens stemme ved stemmelighed er afgørende, medmindre fondens vedtægt foreskriver andet.

De forhandlinger, der foregår i bestyrelsen, skal føres til referat og underskrives af samtlige deltagende medlemmer, jf. FL § 20, stk. 3. Endvidere skal bestyrelsen sikre, at referatet opbevares forsvarligt.

Endvidere er det ledelsens opgave at sørge for, at FL §§ 22 og 23 overholdes. Af FL § 22 fremgår det, at fonden skal aflægge sit årsregnskab, hvor dette udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik. God regnskabsskik kan defineres således: *"I fondslovens krav om, at årsrapporten opfylder "god regnskabsskik" ligger, at årsrapporten skal være klar og tydelig, således at det på en retvisende og sandfærdig måde viser årets drift, indeholder en resultatopgørelse – der viser, hvorledes midlerne er blevet anvendt – samt giver oplysning om fondens egenkapital"*⁴⁷. Kravet om, at årsregnskabet skal opfylde god regnskabsskik, er en videreførelse af legatpraksis. Civilstyrelsen har endvidere, på baggrund af de fondsretlige grundsætninger, Civilstyrelsens praksis på området samt gældende lovgivning, udarbejdet en tjekliste, der kan benyttes som et hjælpeværktøj til brug for at efterleve god regnskabsskik i forbindelse med deres årlige regnskabsaflæggelse⁴⁸. Tjeklisten indeholder punkter omkring formalia, ledelsesberetningen, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelsen, resultatdisponeringen, aktiver samt passiver, der i alt udgør 23 punkter. Tjeklisten er ikke et krav, men skal udelukkende anses som værende en hjælp til fondene, og de indeholdte 23 punkter fremhæves for fonde, hvis aktiver udgør 1 mio. kr. eller derover.

Såfremt årsregnskabet ikke opfylder god regnskabsskik, er det muligt for fondsmyndigheden at pålægge bestyrelsen, at årsregnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor eller en registreret revisor, jf. FL § 23, stk. 2.

5.4.4 Betænkning nr. 1586

Idet den gældende fondslov er yderst sparsom med krav og bestemmelser om ledelsens opgaver i fonde, har udvalget på baggrund heraf i Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven vurderet, at der ses at være et behov for at tydeliggøre de overordnede opgaver, der påhviler fondens bestyrelse samt at præcisere bestyrelsens overordnede ansvar. Her fremgår det, at udvalget mener, at det i FL skal tydeliggøres, at bestyrelsen i sin opgavevaretagelse alene har fokus på at varetage fondens formål og interesser⁴⁹. Her drages

⁴⁷ Andersen, L. L. (2006). *En fondsbestyrelses arbejde*. 3. reviderede udgave. Danske Forvaltning, s. 61

⁴⁸ Civilstyrelsens tjekliste - god regnskabsskik

⁴⁹ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 494, afsnit 8

der paralleller til LEF § 38, stk. 1, 1. pkt., hvoraf denne bestemmelse fastsætter de overordnede krav og regler for bestyrelsens ansvar og opgaver. På tilsvarende vis beskrives bestyrelsens opgaver som i selskabsloven, men i Erhvervsfundsloven tydeliggøres det blot, at bestyrelsen alene skal have fokus på at varetage fondens formål og interesser. Når en bestyrelse skal varetage fondens formål, betyder det, at bestyrelsen skal sikre, at fondens midler benyttes i overensstemmelse med fondens fundats, herunder at uddelinger sker i overensstemmelse med det/de formål, som fonden er oprettet til at fremme. Når bestyrelsen skal varetage fondens interesser, betyder det, at bestyrelsen skal undgå at træffe beslutninger, der kan skade fonden, og ligeledes ikke træffe beslutninger ud fra egne interesser⁵⁰. Bestyrelsen skal således forvalte fondens midler økonomisk ansvarligt, og ligeledes sikre, at fondens udgifter er rimelige i forhold til fondens størrelse og formål.

Endvidere mener udvalget, at der bør fremgå langt mere detaljerede regler og krav til bestyrelsens opgaver og ansvar, hvorfor udvalget lægger op til, at der i den foreslåede reviderede fondslov indføres en § 41, der, dog med visse modifikationer, svarer til LEF § 38, stk. 1, 2. pkt., nr. 1-5.

Forskellen mellem lovforslaget og LEF består bl.a. i, at der i FL ikke indføres krav om, at bestyrelsen har etableret de nødvendige procedurer for interne kontroller. Dette skyldes, at fondenes kapitalstruktur, art og størrelse er forskellige, hvorfor udvalget ikke mener, at der er behov for at regulere førnævnte for fonde. Ligeledes er der ved udvalgets forslag ikke sat en bestemmelse ind, hvor bestyrelsen skal sikre, at direktionen udøver sit hverv på en behørig måde, svarende til LEF § 38, stk. 1, 2. pkt., nr. 4, men derimod indsættes der et punkt om, at bestyrelsen skal sikre, at en eventuel direktion udøver sit hverv efter bestyrelsens retningslinjer og anvisninger, jf. den nye fondslovs § 41, stk. 1, 2. pkt., nr. 6. Idet der i en fonde ikke er krav om, at der skal være en direktion, benyttes ordvalget "eventuel direktion".

I denne foreslåede bestemmelse i den nye fondslov, der tager afsæt i LEF § 38, er der endvidere ændret i ordvalget, idet udtrykket "kapitalberedskab" bliver erstattet af udtrykket "likviditet". Ved indførelse af denne bestemmelse i fondsloven vil dette medføre, at der kommer en større lighed mellem de opgaver, som bestyrelsen skal varetage i fonde, erhvervsdrivende fonde samt i kapitalselskaber.

Udvalget foreslår derudover, at der i den foreslåede § 41 indsættes stk. 2, stk. 3. og stk. 4, hvor disse bestemmelser ikke synes at fremkomme i den gældende fondslov. Særligt stk. 3, vil medføre en yderligere opgave for fondens bestyrelse, idet det fremgår heraf, at *"Bestyrelsen skal i fondens årsregnskab, jf. § 59, redegøre for fondens politik for forvaltningen af fondens samlede formue"*. Bestyrelsen skal således ved aflæggelse af årsrapporten redegøre for fondens formueforvaltningspolitik.

Den foreslåede § 41, stk. 3, vil dog ikke betyde, at bestyrelsen ikke har mulighed for at modtage hjælp udefra, når formueforvaltningspolitikken skal udarbejdes. Dette kan være nødvendigt, såfremt de enkelte bestyrelsesmedlemmer ikke besidder de fornødne kompetencer til at kunne udarbejde denne.

Formueforvaltningspolitikken indebærer, at bestyrelsen i årsregnskabet skal redegøre for hvorledes fondens samlede formue skal forvaltes med henblik på at understøtte fondens

⁵⁰ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 498, afsnit 8

formål, herunder rammer for anbringelse, bestyrelsens overvejelser om hvordan formuen forvaltes, herunder for eksempelvis om formuen investeres med formål på afkast til brug for uddelinger.

Ovenstående vil, jf. udvalgets forslag, gælde alle fondes bestyrelser, som er omfattet af denne lov uagtet fondenes størrelse, formål o.l. Der vil dog være forskel på arten og omfanget af formueforvaltningspolitikken, idet denne vil blive tilpasset den enkelte fond. Her vil der således blive stillet flere krav til en fond, der besidder en kompleks og mere omfattende formueforvaltning, end i mindre fonde.

Det er bestyrelsens opgave at følge op på formueforvaltningspolitikken, hvor dette skal gøres mindst én gang årligt ved udarbejdelsen af årsregnskabet, og ligeledes vurdere hvorvidt der synes at være behov for tilpasning eller justering heraf, netop for at overholde bestyrelsens ansvar ift. fondens finansielle forhold⁵¹.

Ovenstående foreslåede krav bør, jf. bekendtgørelsen, gælde alle fonde, uagtet deres størrelse. Dette begrundes med, at der er tale om helt grundlæggende krav til en fonds bestyrelse. Der vil dog, alt afhængig af den enkelte fonds art og omfang, i sagens natur være forskel på omfanget af eksempelvis fornøden rapportering. Førnævnte betyder i praksis således, at i en mindre fond vil bestyrelsen have mere lempelige krav end i større fonde, heraf tilpasset arten, omfanget og kapitalforholdene i den enkelte fond.

Denne bestemmelse betyder især, at bestyrelsen udelukkende skal varetage fondens formål og interesser. Indgås der aftaler eller uddeles der midler, der ikke er i overensstemmelse med fondens formål og interesser, og derved strider imod dette, vil det efter omstændighederne kunne danne grundlag for et eventuelt erstatningsansvar, såfremt fonden har lidt et økonomisk tab som følge af bestyrelsens handlinger. Nedenstående dom viser et eksempel, hvor bestyrelsen ikke udelukkende har varetaget fondens formål og interesser.

5.4.5 Sagsnr. 03-410-12957 Lars Nielsens Fond (Civilstyrelsen) og sag 179/2012 i Højesteret

5.4.5.1 Indledning

Civilstyrelsen mener, at fondens bestyrelse har handlet i strid med grundsætningen om, at fondens bestyrelses arbejde alene skal varetage fondens interesser, idet bestyrelsen har lagt sag an mod Civilstyrelsen for at få Civilstyrelsen til at erkende, at fonden kunne opløses og midlerne føres tilbage til fondens stifter, Lars Nielsen.

5.4.5.2 Sagsfaktum

Fonden blev stiftet d. 1. august 2000, hvorefter både Civilstyrelsen og domstolene har truffet nogle afgørelser på baggrund af, at fonden har ansøgt om at blive opløst, idet fondens bestyrelse mener, at fondens vedtægter indeholder et ulovligt diskriminerende kriterium, der derved gjorde fondens stiftelse ugyldig, idet fondens primære formål var umulig at opfylde.

⁵¹ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 175, afsnit 4

Civilstyrelsen meddelte d. 17. februar 2006 fondens bestyrelse, at det ikke var muligt at opløse fonden samt foretage tilbageførsel af kapitalen til fondens stifter, og denne afgørelse fastholdt Civilstyrelsen forsat d. 14. juni 2006. Igen d. 20. august 2010 fastholdt Civilstyrelsen fortsat sin afgørelse om, at fonden ikke kunne opløses. D. 14. december 2010 lagde fondens bestyrelse sag an mod Civilstyrelsen med den påstand, at fonden havde ret til at blive opløst, hvorefter fondens midler skulle tilbage til fondens stifter.

5.4.5.3 Afgørelse

Østre Landsret frifandt Civilstyrelsen d. 15. juni 2012, hvorefter sagen blev indbragt for Højesteret. D. 5. september 2014 stadfæstede Højesteret Østre Landsrets dom. Fra tidspunktet hvor der blev lagt sag an mod Civilstyrelsen, har fonden været repræsenteret af en advokat, der har opkrævet hhv. 4.113.125 kr. inkl. moms ved varetagelse af højesteretssagen og 3.739.558 ved varetagelse af landsretssagen.

Højesteret har i sin afgørelse lagt vægt på ordlyden i fondens vedtægters punkt 3, stk. 2, hvorefter ord som "må anses som" og "finder sted" fortolkes som folk, der aktuelt har et stofmisbrug, og at både tidligere misbrugere og psykisk handicappede, der efter indflytning på institutionen udvikler et misbrug. Endvidere lægger Højesteret vægt på, at fonden er en almennyttig og almenvelgørende fond, hvorfor fondens formål bør fortolkes på en sådan måde, at det ikke strider mod lovgivningen. På baggrund heraf mener Højesteret således, at det ikke er umuligt at opfylde fondens primære formålsbestemmelse, og endvidere er der ikke noget der taler for, at fondens stifter ønsker at udelukke en bredere kreds end Højesterets fortolkning af fondens vedtægt.

I Civilstyrelsens afgørelse gør de opmærksom på, at fondens bestyrelse har handlet i strid med grundsætningen om at bestyrelsen alene skal varetage fondens interesser, idet retssagen ikke synes at være i fondens interesser, hvilket burde have stået klart for fondens advokat. Civilstyrelsen mener således, at fondens advokat har handlet ansvarspådragende, idet rådgivningen til bestyrelsesmedlemmerne omkring retssagen har været mangelfuld, hvilket har medført, at fonden har lidt et tab. Advokaten rådgav bl.a. bestyrelsesmedlemmer om, at de ikke var inhabile, hvilket de ikke var, idet to af bestyrelsesmedlemmerne stod til at modtage 90% af fondens formue, såfremt fonden blev opløst, hvilket også var en direkte konflikt med fondens interesser.

Bestyrelsesformanden har klaget over advokaten til Advokatnævnet, hvorefter Advokatnævnet nedsatte salæret til advokaten til 750.000, idet salæret, som fonden havde betalt advokaten for højesteretssagen, ikke kunne anses for værende rimeligt. På baggrund heraf har Civilstyrelsen ikke foretaget sig yderligere, idet fondens bestyrelse har gjort hvad de kan for at begrænse fondens tab. Civilstyrelsen mener endvidere, at der ikke bør gøres yderligere i forhold til bestyrelsesmedlemmerne, idet deres handlinger skete på baggrund af mangelfuld rådgivning

5.4.5.4 Konklusion

Ovenstående afgørelse understreger grundsætningen om, at en fonds bestyrelse udelukkende skal varetage fondens formål og interesser, og således handle efter dette. Endvidere var rådgivningen fra fondens advokat særdeles mangelfuld, idet advokaten bl.a. rådgav bestyrelsen om, at de ikke var inhabile, hvilket var helt forkert, og ligeledes blev der ikke handlet efter fondens interesser. Civilstyrelsen har valgt ikke at foretage sig yderligere, hvilket skyldes, at bestyrelsen selv har forsøgt at begrænse tabet som følge af deres klage over advokaten til Advokatnævnet, og ligeledes er bestyrelsens handlinger sket ud fra en yderst mangelfuld rådgivning fra fondens advokat.

5.4.5.5 Dommens betydning

I ovenstående afgørelse er det værd at bemærke, at både Landsretten og Højesteret begge er enige i, at fondens formål godt kunne opfyldes, når der skete fortolkning af fondens formål, der er beskrevet i vedtægterne. Derudover er det værd at bemærke, at såfremt en fonds formål umiddelbart kan synes at stride mod lovgivningen, er det vigtigt at der fortolkes på en sådan måde, at det ikke strider mod lovgivningen. Derudover tydeliggøres det i dommen, at fondens bestyrelse udelukkende har til formål at varetage fondens formål og interesser.

På trods af, at bestyrelsen i ovenstående sag er blevet vurderet som værende inhabile, har Civilstyrelsen ikke valgt at gøre yderligere, idet bestyrelsen har handlet efter advokatens mangelfulde rådgivning, og allerede har forsøgt at begrænse fondens tab ved at klage til Advokatnævnet. Det kan dog diskuteres, hvorvidt bestyrelsen slap for let i Civilstyrelsens afgørelse, idet to af bestyrelsesmedlemmerne, hvoraf den ene var bestyrelsesformand, var stifters eneste livsarvinger. Selve formuen efter Lars Nielsen blev delt således, at 10% skulle tilfalde "Ivan Nielsen Fond for personer med specielle sindslidelser" og de resterende 90% af formuen skulle fordeles efter de gældende arveregler. Såfremt fonden fik medhold i sagen mod Civilstyrelsen, og formuen derved gik tilbage til stifter, ville dette således have den betydning, at de to bestyrelsesmedlemmers arv ville stige betragteligt, idet de var de to eneste livsarvinger. Her kan det derved diskuteres, hvorvidt de to bestyrelsesmedlemmer bør have indset, at de kunne have en egeninteresse i at lade fonden blive opløst, netop fordi det ville efterlade dem en større arv.

Idet bestyrelsen udelukkende skal varetage fondens formål og interesser, vil det også medføre, at de skal sikre, at der sker uddelinger i overensstemmelse med fondens fundats. Er der flere uddelingsformål beskrevet i fondens fundats, må der ikke, medmindre fundatsen foreskriver andet, ske en ensidig begrundelse af et eller flere formål frem for andre, hvilket fremgår af U.2019.2657.

5.4.6 H.D. 30. april 2019 i sag BS-7813/2018-HJR

5.4.6.1 Indledning

Højesteret har valgt at annullere en afgørelse fra Civilstyrelsen, idet Højesteret mener, at der ikke findes hjemmel i FL til at stille krav om, at der skal uddeles ligeligt til ligestillede formål over tid. Derudover angik sagen om, hvorvidt to af fondens formål skulle tilgodeses ligeligt.

5.4.6.2 Sagsfaktum

Sagen blev anlagt ved Østre Landsret d. 19. september 2016, hvor den forinden havde været anlagt ved Københavns Byret d. 7. april 2016, hvor den, grundet sin principielle karakter, havde mulighed for at blive behandlet direkte af en højere instans.

Familiefonden, en ikke-erhvervsdrivende fond, der blev stiftet i 1954, havde i sine vedtægter flere uddelingsformål, men kun to formål var fortsat relevante for fonden. De to formål er hhv. støtte til almenvelgørende formål og støtte til efterkommere af fondens stifter.

Fonden havde, historisk set, foretaget væsentlig større uddelinger til efterkommere af fondens stifter end til det almenvelgørende formål. Fonden mente, at man ikke kunne anse de to uddelingsformål som værende indbyrdes ligestillede, men at uddelinger til efterkommere af fondens stiftere skulle prioriteres over uddelinger til almenvelgørende formål, idet dette har været et ønske fra fondens stifter grundet en række forskellige forhold i fonden. Her påpeger fonden især, at denne blev stiftet 30 år inden den første fondslov trådte i kraft, men også 50 år inden Civilstyrelsen begyndte at skabe praksis, der ikke menes at kunne udledes af lovtekst eller tidligere praksis.

5.4.6.3 Afgørelse

Civilstyrelsen henviste til FL § 29, hvoraf følgende fremgår *“Med fradrag af henlæggelser efter stk. 2 påhviler det bestyrelsen at anvende årets overskud til de formål, der er fastsat i vedtægten”*. På baggrund heraf har Civilstyrelsen udledt, at fondens bestyrelse skal sørge for, at der sker ligelige uddelinger til fondens formål, der fremgår af fondens vedtægter. Dette medførte, at fonden, af Civilstyrelsen, blev pålagt at sikre, at der fremadrettet skete ligelige uddelinger til fondens to formål.

Landsretten, der afsagde dom d. 25. januar 2018, gav fonden medhold i, at fondens to formål ikke kunne anses for værende ligestillede, hvorfor Civilstyrelsens afgørelse blev annulleret. Landsretten tog dog ikke stilling til Civilstyrelsens praksis vedrørende fortolkningen af FL § 29, hvor en fond er forpligtet til at foretage ligelige uddelinger til ligestillede formål.

Civilstyrelsen ankede herefter landsrettens afgørelse til Højesteret. Højesteret lægger i sin bedømmelse vægt på, at det fremgår af forarbejderne til betænkning nr. 970/1982, at uddelinger kun må ske til formål, der er benævnt i fondens fundats, men ligeledes at der ikke må ske begunstiggelse af ét formål over en årrække såfremt der fremgår flere formål i fondens fundats. Højesteret lægger ligeledes vægt på, at dette også fremgår af FL § 29, i overensstemmelse med forarbejderne. På baggrund heraf skal alle fondens formål tilgodeses. Højesteret annullerer således Civilstyrelsens afgørelse, idet denne ikke havde hjemmel i FL §

29, idet denne bestemmelse ikke giver hjemmel til, at der skal foretages ligelige uddelinger til ligestillede uddelingsformål.

5.4.6.4 Konklusion

På baggrund af ovenstående dom afsagt af Højesteret d. 30. april 2019 lægges det til grund, at FL § 29 ikke giver hjemmel til, at der skal foretages ligelige uddelinger til flere formål. Derimod fremgår det dog af forarbejderne til FL § 29, at der over en årrække skal være en vis rimelig balance i uddelingerne til de forskellige uddelingsformål, som fonden har, dvs. medmindre der fremgår andet af fundatsen, skal der være en rimelig balance i uddelingerne til de forskellige formål over en årrække.

5.4.6.5 Dommens betydning

Afgørelsen, der blev afsagt af Højesteret d. 30. april 2019 har medført, at Civilstyrelsen har ændret praksis for fonde, der ses at have flere uddelingsformål. Denne dom har således medført, at Civilstyrelsen fremadrettet anvender de kriterier, der er blevet fastlagt i Højesterets dom. Det har endvidere medført, at udvalget, i betænkningen, har pointeret, at *“... der ikke må ske en ensidig begunstigelse af et eller flere af en fonds formål frem for andre. Der vil ligge heri, at der som udgangspunkt skal være en vis rimelig balance i uddelingerne til de forskellige formål set over en årrække”*⁵². Det fremgår således i betænkningen, som bemærkning til den foreslåede fondslovs § 36, at der i denne er hjemmel til, at der, over en årrække, skal ske en rimelig balance i de forskellige uddelingsformål. Dette er dog forudsat, at der i fondens fundats ikke er angivet en prioriteringsrækkefølge af fondens uddelingsformål, men at uddelingsformålene anses for værende ligestillede. Betegnelsen “rimelig balance” vil endvidere ikke kunne falde ind under en matematisk baseret regel, hvorfor det af betænkningen fremgår, at der ikke kan fastsættes en egentlig grænse herfor.

5.4.7 Betænkning nr. 1586

Hele formålet med den foreslåede § 41 i den nye fondslov er at tydeliggøre og fastsætte de overordnede rammer og regler for bestyrelsens opgaver og ansvar, idet disse har været mangelfulde i den gældende fondslov. På baggrund heraf er der valgt at tage afsæt i nogle bestemmelser fra LEF, dog med modifikationer herpå.

Fondens vedtægt udgør det retlige grundlag for bestyrelsens varetagelse af ledelsen af fonden, og fastlægger blandt andet det formål, i overensstemmelse med hvilket fondens virksomhed skal udøves. I henhold til det foreslåede, vil bestyrelsen således have både ret og pligt til at fortolke fondens vedtægt og ligeledes kontrollere, at denne overholdes.

Som beskrevet tidligere afsnit 5.4.1, skal bestyrelsesformanden i fonden sørge for, at bestyrelsen holder møder, når dette er nødvendigt, jf. FL § 20, stk. 1, og ligeledes sikre, at samtlige bestyrelsesmedlemmer indkaldes. Dette vil, ved den nye fondslov, blive til § 54, og her vil den nye bestemmelse svare til retsstillingen efter § 52, stk. 1, i LEF, dog med en tilføjelse af, at bestyrelsen har mulighed for at vælge en eventuel næstformand. § 52, stk. 1 i

⁵² Betænkning nr. 1586, s. 486, afsnit 2

LEF 1 svarer ligeledes til retsstillingen efter SL § 122, 1. pkt., 1. led, samt 2. pkt., hvorfor der ved denne nye bestemmelse kommer en langt større lighed mellem bestyrelsens valg af formand, idet den nye fondslov vil resultere i en identisk retsstilling mellem denne bestemmelse, både for fonde, erhvervsdrivende fonde samt kapitalselskaber.

Det fremgår ligeledes af den foreslåede bestemmelse, at dette vil indebære, at både bestyrelsesformanden samt en eventuel næstformand vil skulle vælges af bestyrelsen. Som følge heraf vil det fremadrettet betyde, at ingen organisation eller andet organ, uagtet bestemmelserne i den pågældende fonds vedtægter, vil kunne udpege en bestyrelsesformand eller næstformand. I erhvervsdrivende fonde har det været anset som et vigtigt parameter at beskytte bestyrelsens sammensætning og autonomi således, at det ikke, via fondens vedtægt, er muligt at give tredjemand en stor indflydelse på bestyrelsen, ved for eksempelvis at have ret til at udpege bestyrelsesformanden, hvilket går imod ønsket om en uafhængig bestyrelse.

Ved at indføre denne bestemmelse, § 54, i den nye fondslov, vil dette medføre, at alle fonde, uagtet hvornår fonden er stiftet, skal sørge for, at deres vedtægter er i overensstemmelse med den nye bestemmelse i § 54, stk. 1, inden 2 år efter, at den nye fondslov er trådt i kraft, jf. lovudkastets § 115, stk. 4. I praksis vil dette alene betyde, at bestyrelsen, inden for 2 år efter, at lovudkastet er trådt i kraft, skal sikre, at udpegningen af fondens formand og en eventuel næstformand vil være i overensstemmelse med den nye bestemmelse. Det vil dog ikke indebære, at der inden for de 2 år skal vælges en ny bestyrelsesformand eller næstformand.

Udover ovenstående vil den foreslåede § 54, stk. 2 tydeliggøre, at bestyrelsesformanden er nødsaget til at indkalde til et bestyrelsesmøde, såfremt der fremsættes anmodning herom af enten et bestyrelsesmedlem, en direktør, revisor eller fondsmyndigheden. Denne foreslåede bestemmelse ligner meget § 55 i LEF, der siger, at *"Et medlem af ledelsen, revisor, fondsmyndigheden eller Erhvervsstyrelsen som registreringsmyndighed kan forlange, at bestyrelsen indkaldes"*. Ligeledes gælder en tilsvarende bestemmelse for kapitalselskaber, der fremgår af SL § 123, 2. pkt. Her skal bestemmelsen ses i sammenhæng med ledelsesansvaret for det enkelte bestyrelsesmedlem, der derved gør det nødvendigt for det enkelte ledelsesmedlem at have mulighed for at få indkaldt bestyrelsen til bestyrelsesmøde. Ved at indføre den foreslåede bestemmelse i den nye fondslovs § 54, stk. 2, vil dette ligeledes føre til mere identiske regler og opgaver for bestyrelsesformanden i fonde, erhvervsdrivende fonde samt kapitalselskaber.

Overordnet set vil den foreslåede § 54, stk. 2, fastlægge de grundlæggende opgaver, der er for fondens bestyrelsesformand. Det fremgår dog også af betænkningen, at bestyrelsesformandens ansvar, udover at sørge for at indkalde og afholde bestyrelsesmøder, derudover medfører en forpligtelse til at tilrettelægge samt lede de pågældende bestyrelsesmøder for at sikre, at der skabes de bedst mulige forudsætninger for det arbejde, som bestyrelsesmedlemmerne udfører, både individuelt, men også samlet, og der derved dannes et effektivt bestyrelsesarbejde, hvor de enkelte bestyrelsesmedlemmers kompetencer bringes bedst muligt i spil til gavn for fonden.

Indeholder fondens fundats ikke oplysning om, hvorvidt bestyrelsen skal ansætte en eller flere direktører, vil det være op til bestyrelsen at vurdere nødvendigheden af dette, med udgangspunkt i fondens interesser. Vælger bestyrelsen at ansætte en eller flere direktører, vil det være bestyrelsesmedlemmernes opgave at sikre, at direktionen udøver sit hverv i

overensstemmelse med de krav og retningslinjer, som bestyrelsen har fastsat, og ligeledes at fondens formål varetages på tilfredsstillende vis, jf. den foreslående fondslovs § 41, stk. 1, nr. 6. Det skal dog bemærkes, at en direktør ikke samtidig må være bestyrelsesformand eller bestyrelsesnæstformand, og derudover må flertallet af bestyrelsesmedlemmerne ikke samtidig være direktører i den pågældende fond, jf. den foreslåede fondslovs § 40, stk. 4.

Gældende ret i FL indeholder endvidere ikke regler om direktionens opgaver og ansvarsområder, og heller ikke regler om den daglige ledelse af fonden. På baggrund af dette, er der foreslået at indføre dette i FL § 42. Denne bestemmelse indeholder bl.a. 3 punkter, der tydeliggør, hvilke forpligtelser fondens daglige ledelse har, men også, at direktionen, hvis en sådan ansættes af bestyrelsen, ikke må varetage andre formål og interesser end fondens.

5.4.8 Anbringelsesbekendtgørelsen

5.4.8.1 Gældende ret

Det er endvidere bestyrelsens ansvar at sikre, at fondens midler anbringes i overensstemmelse med de regler, der er fastsat af justitsministeren, jf. FL § 10, medmindre fondens vedtægt foreskriver andet. Den gældende anbringelsesbekendtgørelse, Bekendtgørelse 2020-10-28 nr. 1525 om anbringelse og bestyrelse af fondens midler, trådte i kraft d. 1. november 2020, og ophævede samtidig Bekendtgørelse 2013-07-10 nr. 957 om anbringelse og bestyrelse af fondens midler. Den nuværende anbringelsesbekendtgørelse betyder, at modsat tidligere, er der større frihed for bestyrelsen til at vælge hvordan fondens bundne kapital skal investeres. En af de større ændringer er, at grænsen for hvor stor en del af fondens bundne kapital, der må investeres i værdipapirer, blev øget fra 50% til 75%. Endvidere er det i anbringelsesbekendtgørelsens § 3 præciseret, at de kontante midler, der fremkommer ved afgang af obligationer eller aktier mv., skal investeres snarest muligt, og senest 3 måneder efter beløbet indsættes på kontoen. Af den tidligere anbringelsesbekendtgørelse fremgår der ikke en grænse på 3 måneder, men blot, at indeståendet skal investeres snarest muligt.

5.4.8.2 Betænkning nr. 1586

På trods af, at en række af bestemmelserne i anbringelsesbekendtgørelsen blev lempet i 2020, mener udvalget, at bestyrelsen bør have større frihed til at beslutte, hvorvidt anbringelsesbekendtgørelsens bestemmelser helt eller delvist skal anvendes. Det er dog muligt, at fondens stifter kan fravige reglerne i anbringelsesbekendtgørelsen. Såfremt stifter vælger dette, kræver det, at det klart og tydeligt fremgår i fondens vedtægt.

Udvalget har i betænkningen overvejet, hvorvidt det er muligt for fondens bestyrelse at fravige reglerne i anbringelsesbekendtgørelsen, såfremt der af fondens vedtægt ikke fremgår noget om, hvordan de bundne aktiver skal investeres. Dette betyder dog ikke, at udvalget mener, at anbringelsesbekendtgørelsen skal afskaffes, men derimod skal det ses i sammenhæng med, at den foreslåede fondslov indeholder specifikke krav og opgaver til fondens ledelse, der fremgår af kapitel 7 i betænkningen samtidig med, at der ønskes at give fondens bestyrelse større fleksibilitet i forbindelse med forvaltningen af fondens aktiver. På baggrund af dette foreslår udvalget, at fondens bestyrelse har mulighed for helt eller delvist at fravige reglerne i

anbringelsesbekendtgørelsen. Dette er dog forudsat, at der ikke fremgår andet i fondens vedtægt.

5.4.9 God fondsledelse

På nuværende tidspunkt er der ikke nogle konkrete forslag om at indføre Anbefalingerne for god Fondsledelse i fonde, hvorimod erhvervsdrivende fonde er underlagt LEF § 60, hvoraf det fremgår, at fondens bestyrelse skal redegøre for hvordan de forholder sig til de anbefalinger, der er udarbejdet af Komitéen for god Fondsledelse, jf. LEF § 60, stk. 1. Det fremgår af anbefalingerne, at *“Det overordnede mål med Anbefalingerne for god Fondsledelse er at bidrage til, at ledelsen alene varetager fondens formål og interesser og forvalter fonden i overensstemmelse med god skik (”best practice”) for ledelse af erhvervsdrivende fonde”*⁵³. Endvidere skal disse anbefalinger medvirke til at skabe gennemsigtighed og åbenhed omkring bestyrelsens arbejde i erhvervsdrivende fonde. Anbefalingerne gælder alle erhvervsdrivende fonde, uagtet deres størrelse.

Anbefalingerne for god Fondsledelse beskrives som soft law, hvilket betyder, at det er mere fleksibel end lovgivning. Soft law afspejler derved en højere standard end lovgivningen, hvor det endvidere forsøger at være et udtryk for “best practice”. Dette står derimod lidt i kontrast til lovgivningen, der netop beskriver en minimumsstandard.

Som nævnt tidligere, eksisterer der ikke, og der er ligeledes ikke fremsat nogle konkrete forslag om at indføre regler om anbefalinger om god fondsledelse i fonde. Det fremgår dog i betænkningen, at udvalget har overvejet hvorvidt dette, med inspiration fra Erhvervsfondslovens § 60, bør indføres⁵⁴. Det fremgår af udvalgets overvejelser, at det vil kunne opleves som en administrativ byrde, navnlig for de mindre fonde, der udgør en stor del af det samlede antal fonde. Fondsmyndigheden vil ligeledes fremadrettet skulle besidde en større opgave med at kontrollere hvorvidt de fonde forholder sig til anbefalingerne, såfremt de indføres⁵⁵. Ydermere fremhæver udvalget, at antallet af erhvervsdrivende fonde er markant mindre end antallet af fonde.

Når der ses på hvor mange fonde, der er omfattet af fondsloven på nuværende tidspunkt samt disse fondes størrelse og forskellighed, vil omfanget af den administrative byrde, der pålægges de fonde samt den kontrol, der bliver for fondsmyndigheden, ikke kunne opveje den mulige forøgede fondsledelse, der vil komme ved at indføre anbefalinger om god fondsledelse. Dette skal dog ligeledes ses i sammenhæng med, at der i den foreslåede ændrede fondslov er blevet indført en lang række udvidelser til ledelsens opgaver.

Endvidere fremhæver udvalget, at anbefalingerne er drøftet i den norske rapport NOU 2016:21, s. 62. Udover at der er enighed omkring at den administrative byrde der skabes for de mindre fonde ikke kan opveje de fordele, anbefalingerne muligvis vil medføre, bliver der ligeledes pointeret, at *“Utvalgets prinsipielle udgangspunkt er at loven bør indeholde de*

⁵³ Komitéen for god fondsledelse - Anbefalinger for god Fondsledelse 2025, s. 3

⁵⁴ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 221, afsnit 4

⁵⁵ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 222, afsnit 3

reglene som er rettslig bindende for stiftelsene og som kan håndheves av domstolene og Stiftelsestilsynet. anbefalinger som ikke er ment å være rettslig bindende («soft law») bør gis av private organisasjoner uten noen lovmessig forankring⁵⁶. Soft law, som anbefalingene om god fondsledelse er, er dermed ikke tiltænkt at være juridisk bindende, hvorfor det bør udstedes af private organisationer uden juridisk grundlag.

På baggrund af ovenstående mener udvalget således ikke, at der bør indføres regler i den foreslåede fondslov omkring anbefalinger om god fondsledelse.

5.4.10 Tavshedspligt

Som følge af bestyrelsesmedlemmernes hverv, vil de få adgang til en række fortrolige oplysninger, herunder oplysninger omkring fondens økonomi, interne beslutningsprocesser samt oplysninger om ansøgere af legater.

Det fremgår af FL § 44, at *“Røber bestyrelsesmedlemmer, direktører eller revisorer ubeføjet, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kendskab til, straffes de med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov”*.

Udvalget foreslår, at der i den foreslåede nye fondslov fremgår, at *“Medlemmer af fondens ledelse må ikke uberettiget videregive, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kendskab til”*, jf. FL § 40, stk. 2. Denne bestemmelse svarer meget til den nuværende bestemmelse, der fremgår af FL § 44. Den foreslåede bestemmelse vil svare til LEF § 57, der er en materiel regel om tavshedspligt og således svarer til SL § 132.

Begrebet “uberettiget videregive” defineres som, at det ikke kan forsvares hverken juridisk eller etisk at videregive oplysninger, som bestyrelsen har fået kendskab til⁵⁷. Såfremt ledelsesmedlemmernes tavshedspligt reguleres i bestyrelsens forretningsorden, vil denne kunne bidrage til hvornår der er tale om uberettiget videregivelse af oplysninger.

Her vil de omfattede personer være personligt ansvarlige, hvis den juridiske enhed påføres skade ved en tilsidesættelse af tavshedspligten.

5.4.11 Tilsynsmyndighed

Et af kendetegnene ved en fond er, at der ikke eksisterer en ejerkreds, som der bl.a. gør i et aktieselskab, der kan føre tilsyn med de dispositioner, som bestyrelsen foretager. Dette gør, at der ikke er en ejerkreds, der kan føre tilsyn med, at fondens bestyrelse varetager fondens formål og interesser på en tilfredsstillende måde, men ligeledes, at dette sker i overensstemmelse med fondens vedtægt og gældende lovgivning. På baggrund heraf skal fondsmyndigheden varetage et legalitetshensyn, der udføres af Civilstyrelsen.

⁵⁶ Norsk rapport NOU 2016:21, s. 62

⁵⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 493, afsnit 1.

Tilsynet foregår i dag ved, at fondens ledelse er ansvarlig for, at fonden drives i overensstemmelse med fondens vedtægt samt gældende lov. Derudover udgør fondens revisor en vigtig rolle, idet denne skal sikre, at fondens dispositioner er retvisende og i overensstemmelse med gældende regler. Idet fondens revisor har en vigtig rolle ift. offentligt tilsyn, betyder dette også, at Civilstyrelsen på nuværende tidspunkt ikke automatisk kontrollerer fondens årsrapporter mv. Civilstyrelsen kan dog, såfremt der er anledning til det, foretage stikprøveundersøgelser, og har endvidere en række øvrige beføjelser.

Det fremgår af betænkningen, at udvalget fastholder, at det fortsat skal være fondens bestyrelse, der er det øverste ledelsesorgan. Udvalget lægger derimod op til, at *“Med lovudkastet og bemærkningerne hertil lægger udvalget derfor op til, at fondsmyndigheden – i lighed med, hvad der gælder efter erhvervsfondsloven – skal føre et tilsyn med, at fonden ledes og drives i overensstemmelse med lovgivningen og vedtægten”*⁵⁸. Førnævnte betyder således, at der er tale om et legalitetstilsyn. Her vil det betyde, at Civilstyrelsen vil kunne vurdere om det, ud fra fondens vedtægter samt fondsloven, er nogle forsvarlige handlinger, som ledelsen udfører.

Idet der er et stort antal fonde, vil det være uhensigtsmæssigt at føre kontrol med alle fondes årsrapporter og vedtægter mv., når fondsmyndighedens ressourcer tages i betragtning, hvorfor kontrollen tilpasses fondsmyndighedens ressourcer. Her vil netop fondens revisors rolle også træde i kraft.

Udvalget lægger op til, at det kan være en fordel for fondsmyndigheden at øge mængden af information og vejledning. Formålet hermed vil være, at der ydes vejledning omkring fondslovens regler samt forståelse, hvilket særligt kan være gavnligt for de meget små fonde, der ikke har en professionel ledelse.

Derudover fremhæver udvalget, at både PET og Civilstyrelsen har vurderet, at tilsynet og kontrollen med fondene skal øges, netop for at sikre, at de ikke anvendes til hverken terrorfinansiering eller hvidvask⁵⁹.

5.5 Ledelsens erstatningsansvar

Udøver et bestyrelsesmedlem eller en direktør forsætligt eller uagtsomt skade på fonden, er disse pligtige til at erstatte denne, jf. FL § 40, stk. 1. Modsat bestemmelsen i SL § 361, stk. 1, 2. pkt., der både omfatter selskabet, men ligeledes selskabets kreditorer eller andre tredjemænd, omfatter bestemmelsen i fondsloven alene skade, der er påført fonden. Ligeledes gælder erstatningsreglerne for erhvervsdrivende fonde, når tredjemand er påført skade, jf. LEF § 126, stk. 1. På baggrund heraf vurderer udvalget, at FL bør tilpasses til LEF således, at erstatningsreglerne for fonde udvides til også at omfatte tab påført på

⁵⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 362, afsnit 6.

⁵⁹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 378, afsnit 2

tredjemand⁶⁰. Bestemmelsen foreslås derfor at ændres således, at der tilføjes *“Det samme gælder, når skaden er tilført tredjemand”* til FL § 40, stk. 1, (der er den foreslåede fondslovs § 93, stk. 1), hvorfor denne bestemmelse fremadrettet bl.a. også vil omfatte fondens kreditorer og uddelingsmodtagere.

Den gældende fondslov indeholder ingen regler omkring tilbagebetaling. På trods af dette, har Civilstyrelsen i praksis truffet beslutning om, at der skal ske en tilbagebetaling til fonden samt kræve dokumentation herfor, hvor der i denne forbindelse er henvist til FL § 40, der omhandler erstatning.

Har et bestyrelsesmedlem eller en direktør påført skade på fonden ved simpel uagtsomhed, vil det være muligt at nedsætte erstatningen, jf. FL § 40, stk. 3. Er der i stedet tale om grov uagtsomhed, vil der kun undtagelsesvist kunne ske nedsættelse af erstatningen.

5.5.1 Dom U.2006.243H

5.5.1.1 Indledning

Sagen omhandler en fond, hvis direktør og ene bestyrelsesmedlem blev idømt erstatningsansvar for at have pådraget fonden skade.

5.5.1.2 Sagsfaktum

Fonden, der blev stiftet i 1995, åbnede en restaurant, men blev erklæret konkurs i 1996, idet der kun var aktiver for 4 mio. kr. samtidig med, at der var passiver for 20 mio. kr., hvorfor boet anlagde erstatningssag mod fondens direktør samt fondens fire bestyrelsesmedlemmer.

5.5.1.3 Afgørelse

Landsretten fandt fondens direktør erstatningsansvarlig, hvilket resulterede i en erstatning på 1,5 mio. kr., mens fondens bestyrelse blev frifundet. Boet ankede landsrettens dom til Højesteret, idet boet også mente, at et af bestyrelsesmedlemmerne ligeledes burde ifalde erstatningsansvar. Højesteret lagde vægt på, at det på mødet d. 23. september 1996 blev konstateret, at fondens kapital var tabt samt fonden var stærkt illikvid. Derudover udtalte Højesteret, at *“restaurationsdriften var tilrettelagt og foregik på en måde, der indebar fundamentale svigt i økonomi- og kassefunktionen”*. På dette tidspunkt burde bestyrelsesmedlemmet derved have indset, at det krævede nødvendige foranstaltninger, for at det kunne vurderes for værende forsvarligt for fonden at fortsætte driften. På baggrund heraf blev bestyrelsesmedlemmet dømt erstatningsansvarlig til boet for den gæld, der var optaget af fonden i perioden fra d. 23. september 1996 og frem til konkursens indtræden samt for betalinger af gammel gæld i samme periode, der tilsammen udgjorde 3,6 mio. kr.

⁶⁰ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 350, afsnit 4

5.5.1.4 Konklusion

Det fremgår af ovenstående dom afsagt af Højesteret, at det er muligt at ifalde erstatningsansvar for et bestyrelsesmedlem, såfremt bestyrelsesmedlemmet forholder sig passivt, selvom dette burde have indset, at der skulle foretages nødvendige foranstaltninger. Derudover kan det udledes af dommen, at professionelle bestyrelsesmedlemmer, herunder advokater, mødes af et skærpet ansvar, hvilket ligeledes var tilfældet i ovenstående Højesteretsdom, idet advokaten var den eneste af de fire bestyrelsesmedlemmer, der blev idømt et erstatningsansvar. Højesteret markerer således en klar linje for bestyrelsens ansvar ved insolvens, og hvor passivitet kan føre til personlige erstatningsansvar overfor fondens bestyrelse, herunder særligt for professionelle bestyrelsesmedlemmer. Ovenstående dom er ligeledes et eksempel på erstatningsansvar for fondens ledelse, når fondens formål og interesser ikke udelukkende varetages, idet det må vurderes at stride imod fondens interesser, at ledelsen ikke har sørget for, at fondens kapitalberedskab var forsvarligt, særligt på det tidspunkt, hvor de burde have indset dette, hvor der fortsat ikke blev foretaget nogle handlinger. Det afgørende er derved tidspunktet for hvornår bestyrelsen burde have indset dette og hvordan bestyrelsen forholder sig hertil.

5.6 Delkonklusion

Efter gældende lov skal bestyrelsen sammensættes af minimum 3 personer, men der fremgår ingen yderligere krav hertil. Endvidere fastslår fondsloven, at bestyrelsen er fondens centrale og øverste ledelsesorgan. Udvalget lægger dog i betænkningen op til, at bestyrelsen mindst skal udgøres af 3 fysiske personer uden dispensationsadgang, hvilket er en skærpelse af gældende lov. Skærpelsen begrundes med, at det er uhensigtsmæssigt, at reglerne omkring habilitet og udtræden ikke finder anvendelse, når bestyrelsen udgøres af fx juridiske personer, og at fondsmyndigheden ikke har adgang til at afsætte sådanne personer.

Udvalget fastholder, ligesom i gældende lov, at fonden fortsat skal være uafhængig af stifter. Derudover udvides beskyttelsen i forhold til stifter og stifters nærtstående i bestyrelsen, idet bestemmelsen udvides til også at omfatte faste samlever og stiftervirksomhedens ledelse. Derudover lægger udvalget i betænkningen op til, at bestyrelsen selv skal vælge sin formand og eventuelle næstformand, netop for at sikre bestyrelsens uafhængighed bedst muligt. Tidligere kunne stifter bl.a. vedtægtsbestemme bestyrelsesformanden, hvilket kunne give den pågældende person/organ større indflydelse i bestyrelsen. På samme måde mener udvalget, at bestyrelsesformanden eller næstformanden, modsat tidligere, ikke må være en del af direktionen, grundet det kan skabe en uhensigtsmæssig magtbalance. Endvidere foreslår udvalget mere klare og tydelige regler for bl.a. habilitet og interessekonflikter, der dog er en videreførelse af gældende ret.

Efter gældende lov fremgår der kun få retningslinjer til fondens bestyrelse, og der fremgår endvidere på nuværende tidspunkt ingen krav til forretningsordenen for fondens bestyrelse. Idet gældende lov er yderst sparsom med krav og bestemmelser om ledelsens opgaver i fonde, er der fremsat forslag, der tydeliggør bestyrelsens overordnede opgaver samt ansvar. I FL skal det derfor tydeliggøres, at bestyrelsen i sin opgavevaretagelse alene har fokus på at varetage fondens formål og interesser, ligesom det for erhvervsdrivende fonde tydeligt fremgår i LEF. Der er således taget udgangspunkt i en lang række bestemmelser i LEF, og på

baggrund heraf, er der fremsat forslag til en række nye bestemmelser i fondsloven, der tager afsæt i LEF, men samtidig er tilpasset fondene og deres særlige karakter. Ved vedtagelse af betænkning nr. 1586 vil dette således resultere i, at der kommer større lighed mellem reglerne for fonde, erhvervsdrivende fonde samt kapitalselskaber.

Gældende lov omkring bestyrelsens erstatningsansvar videreføres, dog foreslås det i betænkningen, at erstatningsreglerne for fonde udvides til også at omfatte tab påført på tredjemænd.

På trods af, at den foreslåede fondslov generelt vil resultere i øgede administrative byrder, særligt for de mindre fonde, vurderes dette dog at blive opvejet i forhold til de kontroller samt tilsyn, det resulterer i.

6. Årsregnskab

Det fremgår af FL § 22, stk. 1, at der skal aflægges årsregnskab, der udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik. Som det fremgår af afsnit 5.4.3, defineres god regnskabsskik således: *"I fondslovens krav om, at årsrapporten opfylder "god regnskabsskik" ligger, at årsrapporten skal være klar og tydelig, således at det på en retvisende og sandfærdig måde viser årets drift, indeholder en resultatopgørelse – der viser, hvorledes midlerne er blevet anvendt – samt giver oplysning om fondens egenkapital"*⁶¹.

Af det foreslåede lovudkast i betænkningen fremgår det af § 59, at *"fonde skal aflægge årsregnskab, som skal give et retvisende billede af fondens aktiver, passiver, finansielle stilling samt resultat"*⁶². Det er således besluttet, at ordlyden omkring, at fondens regnskab skal udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik ikke længere skal være gældende, men derimod er den nye ordlyd, at årsregnskabet skal give et retvisende billede. Ændring i ordlyden af denne paragraf vil medføre, at bestemmelsen i højere grad svarer til ÅRL § 11, stk. 1.

Ordlyden "retvisende billede" er i ubestemt form, hvilket understreger, at dette vil afhænge af fondens forhold, i forhold til hvilke oplysninger, der vurderes at være behov for at give oplysning om. Derudover vil der i praksis være forskel på de forskellige virksomheders størrelse og karakter, hvorfor regnskabsbrugernes behov for information og karakteren af det enkelte oplysningskrav, vil give variationer af det retvisende billede. Endvidere fremgår det af betænkning nr. 970/1982, s. 65, at standarden "god regnskabsskik" ofte er lagt til grund i forbindelse med kravene til fondes regnskabsaflæggelse, der i øvrigt afhænger af fondens størrelse samt karakter. Fonde, hvis aktiver udgør under 1 mio. kr., er dog undtaget herfra. Dog gælder FL §§ 4 og 5, § 6, stk. 1, § 7, § 8, stk. 1, 2. pkt., og kapitel 9 fortsat for disse fonde. Fonde, hvis aktiver udgør under 1 mio. kr., er således på nuværende tidspunkt ikke omfattet af FL § 22. Dog har Civilstyrelsen ved administrativ praksis lagt til grund, at disse fonde skal aflægge årsregnskab, idet der gælder en fondsretlig grundsætning herom. Endvidere fremgår

⁶¹ Andersen, L. L. (2006). *En fondsbestyrelses arbejde*. 3. reviderede udgave. Danske Forvaltning, s. 61

⁶² Betænkning nr. 1586, s. 406

det af FL § 45, at Justitsministeriet kan fastsætte regler om indholdet og udformningen af årsregnskaber. Denne bemyndigelse er dog ikke udnyttet.

Af betænkningen fremgår det, at udvalget har vurderet, hvorvidt fonde med aktiver under 1 mio. kr. bør omfattes af reglerne omkring aflæggelse af årsregnskab. Udvalget lægger vægt på, at fondens årsregnskab i høj grad internt bidrager til bestyrelsens ledelse af fonden og ligeledes eksternt bidrager til indsigt i fondens virksomhed, bl.a. for myndigheder, interessegrupper og offentligheden i øvrigt, hvorfor udvalget har foreslået, at fonde med aktiver under 1 mio. kr. også skal omfattes af bestemmelsen omkring aflægges af årsregnskab. Baggrunden for ovenstående beskrives med følgende overvejelser fra udvalget: *“Udvalget finder på den baggrund, at årsregnskabet er et helt centralt redskab for fondens ledelse, fondsmyndigheden og offentligheden i øvrigt (herunder mulige bidragsydere og uddelingsberettigede m.v.)⁶³”*.

6.1 Krav til årsregnskabets indhold

Som nævnt i afsnit 5.4.3 er gældende ret, at fondes årsregnskab skal udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik, jf. FL § 22, stk. 1. Endvidere er Justitsministeren bemyndiget til, jf. FL § 45, stk. 1, nr. 4, at fastsætte regler om indhold og udformning af årsregnskabet. Dog er denne bemyndigelse ikke udnyttet.

For erhvervsdrivende fonde fremgår der ikke nogle bestemmelser i LEF i forbindelse med hvad årsregnskabet skal indeholde eller hvilken standard årsregnskabet skal følge. Tidligere indeholdt LEF i lovbekendtgørelse 1996-06-20 nr 547 om erhvervsdrivende fonde en bestemmelse, § 28, hvoraf der fremgik en bestemmelse omkring regnskabsaflæggelse, hvoraf det bl.a. i § 28, stk. 1 fremgik, at årsregnskabet skulle bestå af en resultatopgørelse, balance og noter samt indeholde en årsberetning. Bestemmelsen herom blev dog ophævet ved lov nr. 448 af 7. juni 2001, hvor erhvervsdrivende fonde blev direkte omfattet af ÅRL, idet ÅRL § 1, stk. 1 blev ændret til at omfatte alle erhvervsdrivende virksomheder, jf. dog stk. 3, og hvor der i ÅRL § 1, stk. 2 præciseres, at *“En virksomhed anses dog altid for erhvervsdrivende, hvis den er omfattet af selskabsloven, lov om erhvervsdrivende fonde ...”*. Før denne lovændring var erhvervsdrivende fonde således ikke direkte omfattet af årsregnskabsloven.

I udvalget er der blevet drøftet, hvorvidt fonde ligeledes bør være omfattet af årsregnskabslovens regler omkring krav til årsregnskabet, idet erhvervsdrivende fonde er omfattet heraf. Fordelen ved at følge samme regler vil bl.a. være, at der skabes større parallelitet mellem FL og ÅRL's regler omkring regnskabsaflæggelse, hvilket alt andet lige også vil skabe større lighed mellem regnskabsaflæggelsen for erhvervsdrivende fonde og fonde. Udvalget bemærker dog, at der vurderes at være for mange forhold, der taler imod, at FL skal indeholde en hjemmelhenviisning til ÅRL, idet ÅRL regulerer erhvervsdrivende virksomheders regnskabsforhold, hvorfor det bl.a. er naturligt, at erhvervsdrivende fonde bør reguleres heraf. Et af forholdene, der taler imod, at fonde skal være underlagt ÅRL's regler omkring regnskabsaflæggelse er, at størstedelen af de fonde kun har meget begrænset erhvervsdrift, og ligeledes har en anden kapitalstruktur end selskaber og erhvervsdrivende fonde. Idet de fonde i højere grad adskiller sig fra f.eks. selskaber, end hvad erhvervsdrivende

⁶³ Betænkning nr. 1586, s. 233

fonde gør, vurderes der at være behov for at indføre en lang række særregler, der gælder for fonde, såfremt de skal være omfattet af ÅRL regler omkring regnskabsaflæggelse.

Udvalget mener, at det er vigtigt, at der tages højde for de særlige forhold, som fonde har, og at der ligeledes bør tages hensyn til den enkelte fonds type og størrelse. Ved at fastsætte regler i fondsloven omkring regnskabsaflæggelse, vil det give større mulighed for særlige regler, såfremt der er behov for dette, men ligeledes vil fondenes revisorer være mere opmærksomme på de særlige forhold, der er i fonde. Derudover vil det, såfremt der fastsættes selvstændige regler i fondsloven, være muligt at være opmærksom på de mindre fonde i forhold til, at de ikke bør pålægges en større byrde end hvad der kan forsvares ved udbyttet af de øgede krav til disse fonde, idet de, såfremt lovforslaget vedtages, står til at blive omfattet af reglerne herom.

På baggrund af ovenstående foreslår udvalget, at regler omkring årsregnskabet for fonde skal fastsættes i fondsloven og ikke i årsregnskabsloven, og at der endvidere indsættes en bemyndigelsesbestemmelse således, at det er muligt for fondsmyndigheden at fastsætte nærmere regler, jf. den foreslåede § 59, stk. 3. Denne bemyndigelse svarer dog til § 45, stk. 1, nr. 4 i den gældende fondslov, hvorfor der ikke er tale om en ny bemyndigelsesbestemmelse. Bemyndigelsen efter gældende ret er dog på nuværende tidspunkt ikke udnyttet, hvorfor fastholdelsen af denne formentlig blot er for at sikre, at det fortsat er muligt for fondsmyndigheden at indføre specifikke krav senere hen, såfremt de vurderes at være hensigtsmæssige.

6.1.1 Vederlag til ledelsesmedlemmer

I den gældende fondslov er der ikke fastsat nogle regler omkring oplysninger i årsregnskabet om vederlag til ledelsen. Dette er dog ikke tilfældet for erhvervsdrivende fonde, idet de er underlagt ÅRL regler, hvor der i ÅRL § 98 b, jf. § 69, stk. 1, fremgår, at der i årsregnskabet skal gives oplysning om vederlag til fondens bestyrelsesmedlemmer samt direktion. Ligeledes skal der i erhvervsdrivende fonde gives oplysning om transaktioner mellem den erhvervsdrivende fond og dens nærtstående parter, jf. ÅRL § 69, stk. 3, hvor der herunder skal oplyses følgende:

1. Transaktionernes art og beløbsmæssige størrelse
2. Den beløbsmæssige størrelse af mellemværender og betingelser for disse
3. Årets nedskrivninger af tilgodehavender fra nærtstående parter og den akkumulerede nedskrivning på eksisterende tilgodehavender

Bestemmelsen omkring, at erhvervsdrivende fonde skal oplyse om vederlag til ledelsen blev indsat ved Lov 2014-06-25 nr. 712 om erhvervsdrivende fonde med det formål at skabe større transparens om vederlag til ledelsen i erhvervsdrivende fonde og ligeledes med det formål at skabe større transparens omkring transaktioner mellem fonden og dens nærtstående.

I fonde medtages vederlag til fondens ledelse som oftest som en særskilt omkostning i resultatopgørelsen, og det samme gør sig gældende for vederlag til en administrator, såfremt fonden har en sådan.

Ved lovforslaget omkring den nye fondslov er målet bl.a. at skabe øget gennemsigtighed samt åbenhed omkring de fonde, hvorfor der i udvalget er blevet drøftet, hvorvidt der skal indføres krav om åbenhed af vederlag til fondens ledelsesmedlemmer. Årsagen hertil skyldes bl.a. at der i fonde ikke er en ejerkreds, der kan føre tilsyn med ledelsen, ligesom der f.eks. er i kapitalselskaber, hvilket skyldes fondenes særlige karakteristika.

Såfremt der indføres krav om åbenhed om vederlag til fondens ledelsesmedlemmer, vil dette øge gennemsigtigheden af fondens forhold, og da dette er et af målene ved det nye lovforslag, er der i den foreslåede fondslov indsat § 61. Denne paragraf indeholder krav om angivelse af samlet vederlag til både nuværende og forhenværende bestyrelsesmedlemmer, jf. § 61, stk. 1. Vederlaget skal angives for hvert ledelsesorgan, medmindre dette vil medføre visning af vederlag til et enkelt ledelsesmedlem. I så fald kan to kategorier vises samlet. Årsagen til, at det ikke vurderes at være nødvendigt med et krav at vise vederlag til det enkelte ledelsesmedlem er, at der ikke er krav herom i erhvervsdrivende fonde. fonde, der ønsker at skabe yderligere transparens, har dog fri mulighed for at offentliggøre dette på fondens hjemmeside, såfremt fonden har en sådan.

Såfremt den foreslåede fondslov bliver vedtaget, vil fonde, i lighed med erhvervsdrivende fonde, således skulle give oplysning om vederlag til fondens ledelsesmedlemmer. Oplysningen herom kan med fordel gives i en note til årsregnskabet⁶⁴. Udover dette vil der også blive indført krav om angivelse af vederlag til fondens administrator, såfremt fonden har en sådan, jf. § 61, stk. 3 i den foreslåede fondslov. Dette stemmer godt overens med, at der ønskes større gennemsigtighed i fonde⁶⁵, hvorfor der indføres tilsvarende regler, som i forvejen gælder for erhvervsdrivende fonde, da der på daværende tidspunkt var behov for at skabe større transparens om netop samme oplysninger i erhvervsdrivende fonde.

6.1.2 Gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående

Udover at drøfte, hvorvidt der bør oplyses om vederlag til fondens bestyrelse i årsregnskabet, har udvalget i betænkningen ligeledes drøftet, hvorvidt der bør gives oplysning om gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående.

I ÅRL § 69, stk. 3, jf. § 98 c, stk. 2 fremgår det, at såfremt den erhvervsdrivende fond har haft transaktioner med nærtstående parter, er der en række oplysninger omkring disse transaktioner, der skal oplyses i årsregnskabet. Begrebet nærtstående parter defineres i standarden IAS 24 som *“En nærtstående part er en person eller en virksomhed, der har forbindelse med den virksomhed, som udarbejder dens årsregnskab”*⁶⁶. Dette betyder

⁶⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 239, afsnit 8.

⁶⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 239, afsnit 7.

⁶⁶ IAS 24, pkt. 9

således, at der er tale om en nærtstående part, når en person, eller et nært familiemedlem hertil, har bestemmende eller fælles bestemmende indflydelse på virksomheden, udøver betydelig indflydelse på virksomheden, eller er nøgleperson i virksomhedens- eller modervirksomhedens ledelse. IAS 24 definerer begrebet nøgleperson som *“Nøglepersoner i ledelsen er de personer, der har direkte eller indirekte indflydelse på og ansvar for planlægning og gennemførelse af samt kontrol med aktiviteterne i virksomheden, herunder bestyrelsesmedlemmer (interne eller eksterne) i virksomheden”*⁶⁷. At være en nøgleperson i ledelsen betyder således, at personen kan påvirke virksomhedens retning samt vigtige beslutninger, dvs. personen besidder en reel beslutningsmagt.

Når der er tale om et nært familiemedlem omfatter dette børn, ægtefælle, partner, ægtefælles børn, partners børn, pårørende samt pårørende til ægtefælle eller partner, alt sammen til den pågældende person i virksomheden. Dette er således personer, der kan påvirke eller blive påvirket af den pågældende person ved den pågældende persons transaktioner med virksomheden.

Selve transaktionsbegrebet defineres i IAS 24 som *“En transaktion mellem nærtstående parter er en overførsel af ressourcer eller forpligtelser mellem en regnskabsaflæggende virksomhed og en nærtstående part, uanset om der er fastsat en pris herfor”*⁶⁸.

Transaktioner med nærtstående parter skal, for erhvervsdrivende fonde, oplyses, uanset hvorvidt transaktionerne er foregået på markedsvilkår eller ej, jf. ÅRL § 98 c, stk. 6, jf. § 69, stk. 3.

Endvidere har Komitéen for god Fondsledelse vedtaget en ny anbefaling, anbefaling 2.2.3, om transaktioner med interesseforbundne virksomheder, der gælder fra og med regnskabsåret 2025. Anbefaling lyder som følger: *“Det anbefales, at der i årsregnskabet oplyses om de eventuelle transaktioner, som fonden har indgået med interesseforbundne virksomheder. Oplysningerne bør omfatte arten af forholdet mellem fonden og den interesseforbundne virksomhed, arten af transaktionen samt transaktionens beløbsmæssige størrelse”*⁶⁹. Når der er tale om interesseforbundne virksomheder, omfatter dette fondens bestyrelsesmedlem, fondens direktion eller disses ægtefæller, eller fast samlever, der enten deltager i driften eller ledelsen af virksomheden eller besidder minimum 5% af ejerandelen eller stemmerettighederne i virksomheden. Interesseforbundne virksomheder omfatter ligeledes virksomheder hvor fondens bestyrelsesmedlemmers søskende eller slægtinge i op- eller nedstigende linje enten deltager i ledelsen af, eller besidder minimum 5% af ejerandelen eller stemmerettighederne.

Anbefaling 2.2.3 om transaktioner med interesseforbundne virksomheder er en viderebygelse på ÅRL § 69, stk. 3, jf. § 98 c, stk. 2, der omfatter transaktioner med nærtstående parter. Dette betyder, at der for erhvervsdrivende fonde både skal oplyses om

⁶⁷ IAS 20, pkt. 9

⁶⁸ IAS 24, pkt. 9

⁶⁹ Komitéen for god fondsledelse, Anbefalinger for god Fondsledelse, anbefaling 2.2.3

transaktioner med nærtstående parter, men ligeledes om transaktioner med interesseforbundne parter.

For at vurdere hvorvidt FL bør indeholde krav om offentlighed om fondes gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående, har udvalget, udover at se på gældende ret for erhvervsdrivende fonde, ligeledes set på gældende ret i bl.a. Norge og Sverige. Både i norsk og svensk ret fremgår regler omkring oplysning om transaktioner med nærtstående parter, i norsk ret gælder reglerne for mellemstore og store stiftelser, og i svensk ret gælder reglerne for store stiftelser⁷⁰.

Som udgangspunkt mener udvalget, at der bør indføres regler i FL omkring oplysning om gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående parter. Dog mener udvalget ikke, at IAS 24 skal gælde for fonde, idet denne bestemmelse er udformet på baggrund af hvad der skal gælde for kapitalselskaber, hvorfor der er flere dele af denne bestemmelse, der ikke vurderes at være relevante for fonde, som følge af deres særlige karakter⁷¹. Der bør derimod fokuseres på, at de gensidigt bebyrdende aftaler, som den ikke-erhvervsdrivende fond har med sine nærtstående, bør oplyses, idet der ved disse aftaler kan være en mulighed for, at der indgås gensidigt bebyrdende aftaler med fondens ledelsesmedlemmer, der ikke er i fondens interesse. Endvidere er det disse oplysninger, der er relevante for både fondsmyndigheden, men ligeledes for offentligheden.

Indførelsen af en ny regel omkring offentlighed om gensidigt bebyrdende aftaler skal dog indføres under hensyntagen til, at det ikke pålægger fondene en for stor administrativ byrde. På trods af, at der ønskes større transparens, skal det dog kun ske i det omfang, at de fonde, herunder særligt de mindre fonde, ikke pålægges en for stor administrativ byrde herved. På baggrund heraf foreslår udvalget at der indføres en regel, hvor fondens gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående parter skal oplyses i årsregnskabet. Begrebet nærtstående er i denne foreslåede bestemmelse afgrænset til udelukkende at omfatte fondens ledelse, disses børn, ægtefæller eller fast samlevende og virksomheder, hvor fondes nærtstående parter, direkte eller indirekte, har bestemmende indflydelse. Afgrænsningen heraf har store ligheder med hvornår et af fondens medlemmer af ledelsen anses for værende inhabil, hvorfor denne foreslåede bestemmelse ikke menes at blive pålagt større yderligere administrative byrder, idet fonden allerede har pligt til at oplyse om en sådan transaktion i årsregnskabet.

Modsat norsk og svensk ret er der ikke foreslået at indføre størrelseskrav til hvornår denne bestemmelse bør indføres, men i stedet drages der paralleller til gældende ret for erhvervsdrivende fonde, hvor der ikke gælder størrelseskrav i forbindelse med oplysning omkring transaktioner med nærtstående. På baggrund heraf har udvalget foreslået at indføre § 62, om offentlighed om gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående, og i § 62, stk. 2 defineres begrebet nærtstående, der anvendes i § 62, stk. 1 således, at der ikke hersker tvivl om hvem der anses for værende nærtstående i relation til når dette skal oplyses i fondens årsregnskab. Baggrunden for indførelsen af denne bestemmelse skal ligeledes ses i sammenhæng med, at det er relevant for fondsmyndigheden, når der skal føres tilsyn med

⁷⁰ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 242, afsnit 7

⁷¹ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 243, afsnit 5

fondene, men ligeledes fordi der ingen ejerkreds er i fonde og for at skabe større transparens til både offentligheden og fondens interessentgrupper.

6.2 Indsendelse til fondsmyndighed

En væsentlig ændring i det fremsatte lovforslag findes i lovforslagets § 59, stk. 2. I gældende lov fremgår der blot i FL § 22, stk. 2, at *“Årsregnskabet skal underskrives af bestyrelsen inden 6 måneder efter regnskabsårets slutning”*, hvorimod der i det fremsatte lovforslag, udover at, årsregnskabet skal underskrives af bestyrelsen, ligeledes skal godkendes af bestyrelsen, men samtidig er der tilføjet, at årsregnskabet efter godkendelse, uden ugrundet ophold, skal indsendes til fondsmyndigheden senest 6 måneder efter årsregnskabets afslutning. Ved at indføre ovenstående bestemmelse, vil der komme større lighed mellem bestemmelsen i FL og bestemmelsen i ÅRL. Dette skyldes, at den foreslåede § 59, stk. 2, dog med de fornødne tilpasninger, vil svare til ÅRL § 138, stk. 1, 1. pkt.

Modsat gældende ret, vil fondens bestyrelse fremadrettet, såfremt den foreslåede lov vedtages, skulle indberette årsregnskabet for fonde til fondsmyndigheden i Erhvervsstyrelsens it-system.

Såfremt et ledelsesmedlem enten er uenig i fondens årsrapport eller har indvendinger mod, at den godkendes med det besluttede indhold, kan ledelsesmedlemmet ikke vælge at undlade at underskrive årsrapporten, jf. ÅRL § 10, hvilket ligeledes kommer til udtryk i nedenstående afgørelse fra Civilstyrelsen.

6.2.1 Sagsnr. 05-410-14663 Thora og Viggo Groves Mindelegat⁷²

6.2.1.1 Indledning

Afgørelsen omhandler en fond, hvor et af fondens bestyrelsesmedlemmer har nægtet at underskrive fondens årsregnskab, idet hun rejser spørgsmål til indholdet. Derfor vil hun ikke godkende årsregnskabet, men fondens bestyrelsesformand vil ikke tilføje en bemærkning herom i fondens årsregnskab, og ligeledes ikke tilføje en bemærkning om hvorfor det ene bestyrelsesmedlem ikke vil godkende årsregnskabet.

6.2.1.2 Sagsfaktum

Det fremgår af Civilstyrelsens afgørelse, at årsrapporten d. 2. juni 2025 blev godkendt, uden at nogle af bestyrelsesmedlemmerne gjorde indsigelse. Fondens ene bestyrelsesmedlem har dog nægtet at underskrive fondens årsregnskab, hvorfor Danske Bank har kontaktet det pågældende bestyrelsesmedlem og forklaret, at dette ikke var en mulighed, men at bestyrelsesmedlemmet i ledelsesberetningen kunne få udtrykt sine indvendinger til årsregnskabet, såfremt bestyrelsesmedlemmet selv kom med en konkret og fyldestgørende

⁷² Se bilag 4, for fuld afgørelse fra Civilstyrelsen

forklaring herpå. Bestyrelsesmedlemmet nægtede fortsat at underskrive fondens årsregnskab, og kom endvidere ikke med en begrundelse til hvorfor hun ikke ønskede at godkende årsregnskabet, idet hun ikke mente, at det var hendes opgave.

6.2.1.3 Afgørelse

Civilstyrelsen henviser til ÅRL § 1, hvoraf det fremgår, at et ledelsesmedlem, på trods af at være uenig, ikke kan undlade at underskrive årsrapporten. Såfremt et ledelsesmedlem er uenig, vil dette skulle fremgå som en konkret og fyldestgørende begrundelse, hvor denne indsættes ved ledelsesmedlemmets underskrift samt ledespåtegningen. Det er således ikke muligt for et bestyrelsesmedlem at undlade at underskrive årsregnskabet. Civilstyrelsen er endvidere enig i den rådgivning, som Danske Bank har ydet fondens bestyrelsesmedlem og henstiller til, at fondens årsregnskab hurtigst muligt underskrives af hele fondens bestyrelse, hvorefter årsregnskabet skal indsendes til Civilstyrelsen. Endvidere udtaler Civilstyrelsen, at et bestyrelsesmedlem selv må formulere sine uenigheder i et regnskab og derefter fremsende det til fondens revisor, i tilfælde af, at et bestyrelsesmedlem ønsker at gøre indsigelser ift. årsregnskabet.

6.2.1.4 Konklusion

Ovenstående afgørelse fra Civilstyrelsen ligger i tråd med ÅRL § 10, hvor der er to muligheder for et bestyrelsesmedlem, enten at underskrive årsregnskabet med indsigelse, eller at underskrive årsregnskabet uden indsigelse. Uenighed kan således ikke bruges som grundlag for, at et bestyrelsesmedlem kan nægte at underskrive fondens årsrapport, og er således i strid med lovgivningen.

På trods af, at Civilstyrelsen har henstillet til, at fonden indsender sit årsregnskab til Civilstyrelsen, betyder det dog ikke, at årsregnskabet offentliggøres, sådan som gældende lovgivning er i dag. Der er i betænkningen dog fremsat forslag til, at dette fremadrettet ændres, netop for at sikre større transparens, hvilket uddybes i nedenstående afsnit⁷³.

6.3 Betænkning nr. 1586

Det fremgår af betænkningen, at *“der generelt bør sikres større transparens vedrørende fondens virke, herunder adgang til fondens årsregnskaber uden for reglerne om aktindsigt”*⁷⁴. At sikre større transparens, ved bl.a. at give offentligheden adgang til fondes årsregnskaber, vil ligeledes medvirke til øget kendskab til fondene samt større tillid og gennemsækelighed omkring forholdene i fonden, netop fordi bl.a. interessegrupper vil kunne følge fondens virke.

Udover at udvalget har foreslået at indføre § 59 omkring offentliggørelse af årsregnskabet, er formatet, som årsregnskabet skal indsendes i, ligeledes blevet drøftet. Årsagen til dette er, at det er af betydning i hvilket format årsregnskabet er, når der skal behandles data heri. For erhvervsdrivende fonde gælder på nuværende tidspunkt, at det er muligt digitalt at indsende årsregnskabet via Regnskab Basis eller Regnskab Special. Når der indberettes via Regnskab Basis behøver fonden ikke at have et særlig IT-system, idet regnskabsoplysningerne blot

⁷³ Betænkning nr. 1586, s. 234, afsnit 2

⁷⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 234, afsnit 2

indtastes manuelt, hvorefter oplysningerne omdannes til en IXBRL-fil og en PDF, der kan indberettes. Indberettes der i stedet via Regnskab Special, kræver et særligt IT-system, der kan generere en IXBRL-fil, hvilket de mindre fonde ofte ikke er i besiddelse af.

Særligt for de mindre fonde vil det kunne medføre en øget administrativ byrde ved indsendelse af fondens årsregnskab, bl.a. til fondens revisor, såfremt fondens revisor varetager indsendelsen af årsregnskabet⁷⁵. Udvalget bemærker, at indsendelsen af årsregnskabet ikke bør ramme de mindre fonde hårdere økonomisk, hvorfor der ikke bør fastsættes regler omkring hvilket format, som den enkelte fonds årsregnskab skal indsendes i. Dette vil dog medføre, at fondsmyndigheden ikke vil kunne behandle data på samme måde, som hvis regnskaberne indberettes i en IXBRL-fil. Her vil en mulighed dog kunne være, at hver enkelt ikke-erhvervsdrivende fond, ved indsendelse af sit årsregnskab, såfremt det blot indsendes i PDF, vil skulle indtaste en række nøgletal manuelt. Der er dog foreslået at indføre § 60, stk. 2 omkring, at Justitsministeren har bemyndigelse til at fastsætte regler for bl.a. indsendelse og modtagelse af årsregnskabet, herunder hvilket format, årsregnskabet skal indsendes i. Denne foreslåede bestemmelse skal dog ses i sammenhæng med, at der kun bør fastsættes yderligere krav såfremt udviklingen i samfundet og teknologien gør det muligt for de fonde at indsende sit årsregnskab i et format, der ikke udgør en for stor byrde for fondene og samtidig bidrager til at give fondsmyndigheden bedre mulighed for at behandle data.

Betydningen af ovenstående vil resultere i øget tilsyn og kontrol. Ved at fondene fremadrettet vil skulle indsende deres årsregnskab til fondsmyndigheden, vil fondsmyndigheden i langt højere grad have mulighed for at føre kontrol med, hvorvidt fonden følger dens fundats samt forvalter sine midler korrekt og i overensstemmelse med fondens formål. I dag er tilsynet for de fonde langt mere begrænset, hvorfor indførelse af denne bestemmelse i høj grad vil øge dette.

Endvidere vil offentliggørelse af fondens regnskaber for offentligheden kunne styrke tilliden til fonden, men ligeledes mindske risikoen for misbrug, såfremt årsregnskaberne bliver offentligt tilgængelige. Dog kan det ligeledes udsætte fonden og fondens bestyrelse for mere offentlig kritik, idet enhver ved indførelse af § 60, stk. 1 vil have mulighed for at se fondens årsregnskab.

Særligt for de mindre fonde kan denne bestemmelse medføre en øget administrativ byrde, idet fonde med aktiver under 1 mio. kr. fremadrettet vil have en forpligtelse til at aflægge årsregnskab, idet disse fonde fremadrettet vil blive omfattet af loven. På trods af denne øget administrative byrde for de mindre fonde, gør udvalget sig dog gældende, at *“forpligtelsen til at aflægge årsregnskab bør følge direkte af loven for alle fonde, der er omfattet af lovens anvendelsesområde”*⁷⁶. Idet fonde med aktiver under 1 mio. kr. vil blive omfattet af loven, vil der komme en øget administrativ byrde. Nogle fonde vil have behov for f.eks. en revisor i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet, hvor især mindre fonde med færre midler vil blive ramt hårdere af de yderligere administrative krav der følger af, at de fremadrettet også vil blive omfattet af bestemmelserne.

⁷⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 235, afsnit 3

⁷⁶ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 233, afsnit 6.

Det skal dog bemærkes, at det i den gældende fondslov er muligt for enhver at modtage en kopi af en fonds årsregnskab hos fondsmyndigheden, jf. FL § 46 om aktindsigt. Dog omfatter det ikke retten til at modtage oplysninger om private forhold, drift- eller forretningsforhold mv. Såfremt de ansøges om en kopi af en fonds årsregnskab, vil den pågældende fond skulle indsende en kopi af sit årsregnskab inden for 2 uger til fondsmyndigheden.

Udover, at der stilles forslag om, at fonde skal indsende årsregnskaber til fondsmyndigheden, der herefter offentliggøres, stilles der ligeledes forslag om, at fonde fremadrettet skal indsende legatarfortegnelse.

Det fremgår i udvalgets forslag til den nye fondslov, at der er indsat en § 39, hvoraf det fremgår, at *“Bestyrelsen skal indsende en fortegnelse over modtagere af uddelinger fra fonden i regnskabsåret til fondsmyndigheden senest samtidig med indsendelsen af fondens årsregnskab til fondsmyndigheden”*⁷⁷.

I gældende fondslov fremgår der på nuværende tidspunkt ingen regler for, at bestyrelsen skal sørge for at indsende en legatarfortegnelse, hvilket formentlig skyldes, at der i gældende fondslov heller ikke fremgår nogle regler for, som tidligere beskrevet i afsnit 6.2, at der skal indsendes et årsregnskab, dog med undtagelse af bestemmelserne om aktindsigt.

I LEF er der en bestemmelse omkring indsendelse af legatarfortegnelse, § 80, stk. 1, hvoraf det fremgår, at *“Bestyrelsen skal indsende en fortegnelse over modtagere af uddelinger fra fonden i regnskabsåret til fondsmyndigheden senest samtidig med indsendelsen af fondens årsrapport til Erhvervsstyrelsen”*⁷⁸.

Den foreslåede bestemmelse i den nye fondslov er således taget direkte fra § 80, stk. 1, i LEF, hvor ordlyden er identisk, bortset fra sidste ord, hvor ordet “Erhvervsstyrelsen” er erstattet med “fondsmyndigheden” i den foreslåede § 39 i FL. Årsagen hertil skyldes, at det er justitsministeriet, herunder Civilstyrelsen, der er fondsmyndighed for fonde, hvorimod fondsmyndigheden for erhvervsdrivende fonde er Erhvervsstyrelsen, jf. LEF § 24, stk. 1.

Såfremt § 39 indføres i FL, vil fondens bestyrelsen skulle indsende legatarfortegnelsen som et særskilt dokument samtidig med årsregnskabet indsendes til fondsmyndigheden. Legatarfortegnelsen vil ligeledes skulle godkendes samt påtegnes af samtlige af bestyrelsesmedlemmerne⁷⁹. Fondens bestyrelsen har dog også mulighed for at lade legatarfortegnelsen indgå i årsregnskabet, idet årsregnskabet skal indsendes til fondsmyndigheden. Såfremt fondens bestyrelser vælger at lade legatarfortegnelsen indgå i årsregnskabet, skal de dog være opmærksom på, at legatarfortegnelsen offentliggøres, hvorimod legatarfortegnelsen ikke offentliggøres og er undtaget fra aktindsigt, såfremt den indsendes som et særskilt dokument, jf. den foreslåede fondslovs § 39, stk. 2.

⁷⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 401, § 39

⁷⁸ Lov om erhvervsdrivende fonde, § 80, stk. 1

⁷⁹ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 490, afsnit 11

Når bestyrelsen udarbejder legatarfortegnelsen, skal denne som minimum indeholde navn på uddelingsmodtagerne samt hvilket beløb der er modtaget⁸⁰. Såfremt det er vanskeligt at identificere en eller flere uddelingsmodtagere, vil dette skulle anføres. Ligeledes skal det anføres, hvis fonden ikke har foretaget nogle uddelinger i et givent regnskabsår. Der skal dog fortsat indsendes en legatarfortegnelse selvom fonden ingen uddelinger har haft. Endvidere skal det samlede beløb, der fremgår af legatarfortegnelsen skal stemme overens til det beløb, der fremgår af fondens årsregnskab som uddelt i det givne år.

Såfremt denne foreslåede bestemmelse, § 39, indføres, vil dette styrke fondsmyndighedens tilsyn, og vil ligeledes kunne benyttes når fondsmyndigheden foretager stikprøvekontroller. Samtidig vil bestyrelsesmedlemmerne i ikke-erhvervsdrivende få en yderligere arbejdsopgave, hvor især fonde med mange små uddelinger bebyrdes. Dog vil det resultere i en øget administrativ omkostning for Erhvervsstyrelsen, idet selve fondsregistret fremadrettet vil skulle indeholdes i Erhvervsstyrelsens it-system, herunder vil der være omkostninger forbundet med opstarten af dette, men ligeledes vil der være omkostninger til at vedligeholde registret samt omkostninger forbundet med den automatiske kontrol af de indberetninger, der foretages.

6.4 Delkonklusion

Efter gældende lovgivning skal fonden aflægge årsregnskab, der udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik. I lovudkastet er der dog fremsendt forslag om, at årsregnskabet i stedet skal udarbejdes, så det giver et retvisende billede således, at det i højere grad svarer til bestemmelsen i ÅRL. Denne foreslåede bestemmelse gælder ligeledes for fonde med aktiver under 1 mio. kr., hvor disse tidligere har været undtaget herfra.

Der eksisterer ikke en bestemmelse i LEF i forbindelse med hvad årsregnskabet skal indeholde for erhvervsdrivende fonde, hvilket skyldes, at disse blev omfattet af ÅRL tilbage i 2001. På baggrund heraf er det ligeledes blevet diskuteret, hvorvidt fonde ligeledes bør omfattes af denne bestemmelse. Der vurderes dog at være for mange forhold, der taler imod, at FL bør indeholde en hjemmelhenvisning til ÅRL i forbindelse med reglerne omkring årsregnskabsaflæggelse, hvorfor reglerne herom fortsat bør fastsættes i FL.

Et af de store formål med den nye fondslov er at skabe øget gennemsigtighed samt åbenhed om fondene, hvorfor fondene fremadrettet, såfremt den foreslåede fondslov vedtages, skal give oplysning om vederlag til fondens ledelsesmedlemmer samt oplysning om vederlag til fondens administrator, og ligeledes vil der blive indført regler omkring oplysning om gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående parter. Endvidere vil fondens årsregnskab, såfremt den foreslåede fondslov vedtages, skulle indberettes til fondsmyndighedens i Erhvervsstyrelsens it-system. Dette er en væsentlig ændring i forhold til gældende lovgivning, men vil i høj grad bidrage til at sikre større transparens og gennemskuelse omkring forholdene i fonden. Udover dette, vil lovforslaget medføre, at fondene, i lighed med erhvervsdrivende fonde, fremadrettet skal indsende en legatarfortegnelse samtidig med årsregnskabet indsendes.

⁸⁰ Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven, s. 491, afsnit 2

Af ovenstående nye bestemmelser, som indføres, såfremt den nye fondslov vedtages, understreger udvalget dog, at det skal ske på en sådan måde, at fondene herved ikke pålægges uforholdsmæssige store administrative byrder.

7. Krav til revisor

Det fremgår af bestemmelserne i FL § 23, stk. 1, at fondens regnskab skal undergives revision. Hvis fondens egenkapital er på 3 mio. kr. eller derover, skal mindst én af revisorerne være registreret eller statsautoriseret. Dette betyder således, at såfremt fondens egenkapital er under 3 mio. kr., er der blot krav om, at regnskabet revideres af en fornuftig person, dog forudsat, at fonden ikke har modtaget pålæg fra fondsmyndigheden. Det fremgår dog af FL § 28, at FL § 23 ikke gælder, såfremt en advokat eller godkendt forvaltningsafdeling har påtaget sig at udfærdige fondens regnskab. Der vil i næste afsnit være fokus på registrerede og statsautoriserede revisorer, og FL § 28 vil ikke blive behandlet yderligere. Når der i næste afsnit henvises til revisor, menes der derfor registreret/statsautoriseret revisor.

7.1 Revisors habilitet

Revisor skal være myndig, jf. FL § 24, som henviser til værgemålslovens § 5 samt § 7. Det er i øvrigt samme bestemmelser, som ledelsen skal overholde, jf. FL § 12. Derudover skal revisor efterleve habilitetskravene, som fremgår af stk. 2, og skal derfor være uafhængig af fonden og dens ledelse.

Da udvalget kom med forslaget til den gældende FL § 24, tog de udgangspunkt i den daværende aktieselskabslovs kapitel 11, dog med nogle ændringer, da fonde f.eks. ikke har en generalforsamling⁸¹. I den daværende aktieselskabslovs § 83, var det blandt andet et krav, at revisor skulle være myndig samt statsautoriseret eller registreret. Kravet om, at revisor skal være statsautoriseret eller registreret fremgår af FL § 23, dog kun hvis fondens egenkapital det forudgående år er på 3 mio. kr. eller derover.

7.2 Betænkning nr. 1586

I betænkningen om revision af fondsloven, viderefører udvalget i al væsentlighed kravene til revisor i FL § 23 samt § 24. Dog henvises der i lovforslagets § 63 til, at revisor skal være godkendt efter lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder⁸². Kravet om, at mindst én revisor skal være godkendt, hvis fondens egenkapital er på 3 mio. kr., udgår hermed. Det vil med udvalgets forslag således ikke længere være muligt for ikke godkendte revisorer at revidere årsregnskabet for fonde med en egenkapital under 3. mio. kr.

Kravene til revisors uafhængighed, som fremgår af FL § 24, videreføres ikke i udvalgets lovudkast § 63. I stedet henvises der til revisorlovens kapitel 4, hvor bestemmelserne omkring revisors uafhængighed fremgår. For at revisor er uafhængig, skal bestemmelserne i revisorlovens § 24 være overholdt. Bestemmelserne omfatter blandt andet, at revisor ikke må

⁸¹ Betænkning 1982 nr. 970 om fonde - Kapitel IV. Udvalgets forslag, 2. bemærkninger til lovudkast, s.67 4. afsnit

⁸² Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 408, 1. afsnit

være involveret i fondens beslutningsproces, eller at revisor ikke må have en direkte eller indirekte økonomisk interesse i fonden. Revisors almindelige honorar er ikke omfattet af den direkte eller indirekte økonomiske interesse.

Udvalget drøftede kun dette kort i deres overvejelser, og kom frem til, som nævnt tidligere, at revisor skulle være godkendt efter lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder.⁸³

7.3 Revisors uafhængighed

Som nævnt i tidligere afsnit, skal en fonds revisor, jf. udvalgets overvejelser, være uafhængig efter revisorlovens kapitel 4. § 24 er en rammebestemmelse, som fastlægger de grundlæggende regler/krav til revisors uafhængighed. Bestemmelsen er bygget op på samme måde som uafhængighedsbestemmelsen i artikel 22 i Europa-Parlamentets og rådets direktiv af 17. maj 2006. Revisor må ikke være involveret i beslutningstagning for fonden, og dette gælder både i opgaveperioden og den periode, som regnskabet dækker. Opgaven begynder så snart udførelsen af opgaven starter, jf. revisorlovens § 24, stk. 1.

Revisor vil ikke være uafhængig, hvis der er en direkte eller indirekte økonomisk interesse, eller et forretnings-, ansættelsesmæssigt eller andet forhold, jf. revisorlovens § 24, stk. 2.

Bestemmelsen omfatter enhver direkte økonomisk interesse, også selvom interessen er ubetydelig. Dette omfatter bl.a. ejerinteresse i form af aktier eller anparter. Indirekte økonomisk interesse omfatter blandt andet tilfælde, hvor revisor ejer en aktie eller anpart gennem med- og/eller ejerskab af et andet selskab, forening eller lignende. Dog kan revisor, uden dennes vidende, have indirekte økonomisk interesse, f.eks. gennem ejerskab af investeringsforeninger eller pensionsopsparing via en pensionskasse, som har investeret en del af sine midler i aktier. I disse tilfælde vil det ikke være en trussel mod revisors uafhængighed, da det kræves, at revisor har en væsentlig indirekte økonomisk interesse⁸⁴.

Hvis revisor har et forretningsmæssigt forhold med kunden, kan det have betydning for revisors uafhængighed. Dette kan f.eks. være, hvis revisor eller andre personer i revisionsvirksomheden har en finansiel eller kommerciel interesse i den kunde, som opgaven vedrører. Hvis den forretningsmæssige forbindelse udøves inden for begge parter normale virksomhed, og på almindelige forretningsmæssige vilkår, og desuden ikke er af et betydeligt omfang, er det ikke en trussel mod revisors uafhængighed.⁸⁵

Revisor vil dog ikke være uafhængig, såfremt der er tætte familiemæssige bånd med kunden, og omfatter bl.a. ægtefæller, samlevende og forsørgelsespligtige børn.⁸⁶

⁸³ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 39, 5-6. afsnit

⁸⁴ Bekendtgørelse 2024-05-24 nr. 520 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed, § 2, stk. 1, nr. 2.

⁸⁵ Bekendtgørelse 2024-05-24 nr. 520 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed, § 2, stk. 1, nr. 5

⁸⁶ Bekendtgørelse 2024-05-24 nr. 520 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed, § 2, stk. 3

Dette er blot et par eksempler fra bekendtgørelsen om revisors uafhængig § 2, stk. 1.

Hvis man sammenligner bekendtgørelsen med retningslinjerne fra revisors etiske adfærd, herunder internationale standarder for uafhængighed (IESBA) kapitel 4, vil man se, at opbygningen af bestemmelsen i bekendtgørelsen og retningslinjerne minder meget om hinanden. Dog er retningslinjerne i IESBA's håndbog meget detaljerede, sammenholdt med bekendtgørelsen.

Retningslinjerne fra IESBA kommer desuden med løsningsforslag til, hvordan revisor kan sikre sin uafhængighed. Det kunne f.eks. være ved en udskiftning af den pågældende medarbejder på revisionsteamet, som bringer uafhængigheden i fare, pga. familiære forhold. Dette eksempel beskrives i punkt 521.4 A3 på side 242 i IESBA's retningslinjer.⁸⁷ Der vil i afhandlingen dog ikke blive arbejdet dybere med retningslinjerne.

Hvis revisor ikke overholder uafhængighedsbestemmelserne, kan Erhvervsstyrelsen indbringe revisor for revisornævnet, og revisor kan blive pålagt bøde efter revisorlovens § 44. Almindelig overtrædelse kan medføre bøde op til 300.000 kr., mens grov overtrædelse kan medføre bøde op til 600.000 kr.⁸⁸

I nedenstående afsnit behandles en kendelse fra revisornævnet omkring en revisors manglende uafhængighed, hvor revisor kendes skyldig og idømt bøde.

7.3.1 014-2025 kendelse af den 12. september 2025

7.3.1.1 Indledning

Sagen omhandler en kendelse, hvor Erhvervsstyrelsen indbragte statsautoriseret revisor Kim Rune Brarup for Revisornævnet. Klager mente, at indklagede havde overtrådt revisorlovens § 24, stk. 1 og 2, ved at underskrive et regnskab, hvori der sad et bestyrelsesmedlem, som indklagede sad i bestyrelsen med i en anden erhvervsdrivende fond.

7.3.1.2 Sagsfaktum

Den 14. september 2020 afgiver indklagede en revisionspåtegning på årsregnskabet for 2019 for DD (erhvervsdrivende fond), hvori EE har været bestyrelsesmedlem siden 1. marts 2018.

Indklagede har været bestyrelsesmedlem i fonden FF (erhvervsdrivende) i perioden 4. februar 2016 til 17. maj 2021. EE har fra den 1. marts 2018 været medlem af bestyrelsen i samme fond (FF).

⁸⁷ Handbook of International Code of Ethics for Professional Accountants, Including International Independence Standards, 2025.

⁸⁸ Revisorloven, § 44, stk. 1

7.3.1.3 Afgørelse

Indklagede blev kendt skyldig i overtrædelse af uafhængighedsbestemmelsen i revisorlovens § 24, stk. 1 og 2, og blev derfor pålagt en bøde på 100.000 kr., efter revisornævnets faste praksis i førstegangstilfælde. Da indklagede og EE sad i samme bestyrelse i en anden fond (FF), havde dette en karakter af en forretningsmæssig forbindelse, og at det for en velinformeret tredjemand er velegnet til at vække tvivl om revisors uafhængighed. Revisornævnet lagde vægt på, at overholdelse af uafhængighedsreglerne er fundamental for tilliden til en revisor, som offentlighedens tillidsrepræsentant.

7.3.1.4 Konklusion

Kendelsen er et godt eksempel på konsekvensen ved ikke at overholde bestemmelserne om uafhængighed. Der skrives i praksis store bøder, hvis bestemmelserne brydes, da det er vigtigt, at offentligheden kan have tillid til revisor. Sagen er også et godt eksempel på, hvornår en revisors forretningsforbindelse, uden for revisors daglige virke, kan påvirke revisors mulighed for at påtage sig en opgave. Selvom revisors virke som bestyrelsesmedlem i FF var ulønnet, kom revisornævnet frem til den afgørelse, at forholdet mellem indklagede og EE var for tæt til, at indklagede kunne påtage sig opgaven som underskrivende revisor af regnskabet, hvor EE sad i bestyrelsen.

7.4 Revisors opgave

Af FL § 25, stk. 1, fremgår følgende: *“Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik. Revisor skal i den forbindelse foretage en kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt, herunder overholdelsen af reglerne i denne lov, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedtægt. Revisor skal herunder efterkomme de krav vedrørende revisionen, som måtte blive stillet af fondsmyndigheden.”*

God revisorskik fremgår af revisorlovens § 16, og indebærer professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne. Som det fremgår ovenfor, skal revisor derudover sørge for at fondens regnskabsmateriale overholder kravene i FL samt fondens vedtægter.

I artiklen RR.12.1991.10 “Nye regler for ikke erhvervsdrivende fonde” skriver statsautoriseret revisor Susanne Nørgaard følgende: *“Fondsregistret nedlægges og kontrollen med fonde overgår herefter til skattemyndighederne og fondens revisor”.*

Med fokus på revisor, er det dennes rolle, i forbindelse med revisionen, at kontrollere overholdelsen af fondslovens og vedtægternes regler. Dette betyder, at revisor, udover den mere traditionelle revisionsopgave, også skal kontrollere, om fondsbestyrelsen har foretaget en tilstrækkelig uddeling af fondens midler til fondens formål, om disse er forenelige med vedtægterne samt om specielle vedtægtskrav er opfyldt.⁸⁹ Lennart Lyng Andersen kritiserer dette i TFS 1991, nr. 98, hvor han påpeger, at principielt juridiske opgaver nu skal løses af

⁸⁹ Andersen, L. L. (2010). *Lærebog i fondsret*. 5. reviderede udgave. Thomsen Reuters, afsnit 4.1.4, s. 109-110

revisor, mens Susanne Nørgaard i artiklen RR.12.1991.10 skriver følgende: *“Set fra en revisorside er der derfor næppe tale om nogen nævneværdig udvidelse af revisors opgaver”*

Påstanden bygger på en henvisningen til RR.1988.7, side 22, hvor statsautoriseret revisor Preben Juul Kjær skriver følgende: *“at god revisionsskik indbefatter en stillingtagen til, om en fonds økonomiske forvaltning er sket i overensstemmelse med gældende fundats- og lovregler”*

Både Lennart Lyng Andersen og Preben Juul Kjær har ret i deres udtalelser. På den ene side bliver revisor pålagt et større ansvar, jf. Lennart Lyng Andersen, på den anden side siger Preben Juul Kjær, at revisor alligevel forholder sig til disse ting på baggrund af god revisionsskik. Inden ikrafttrædelse af loven, var revisor dog ikke pålagt at skulle tjekke overholdelsen af FL og vedtægterne, selvom god revisionsskik nok indebar dette. Efter ikrafttrædelsen blev det dog et krav. Såfremt revisor ikke kontrollerer disse forhold, vil det være en manglende overholdelse af loven.

Som hjælp til revisor, har Civilstyrelsen udarbejdet en vejledning om revision og kontrol efter fondslovgivningen af fonde.⁹⁰ I vejledningens punkt 3 gennemgås nogle af de forhold, som Civilstyrelsen mener, at revisor skal være opmærksom på. Forholdene, som gennemgås i vejledningen, er ikke udtømmende. I vejledningen henvises der til bestemmelser i fondsloven, som revisor skal være opmærksom på er overholdt. Et par eksempler herpå er anbringelse af fondens midler, jf. FL § 10, samt vederlag mv. til bestyrelsesmedlemmer og andre, jf. FL §§ 18 og 31.

7.5.1 Betænkning nr. 1586

Udvalget vurderer, at det fortsat vil være hensigtsmæssigt, at en fonds årsregnskab skal revideres. Udvalget har i sine overvejelser noteret, at der bør tages hensyn til fondenes forskelligartede karakter og størrelse, så specielt mindre fonde ikke bliver pålagt en uproportional byrde i forbindelse med årsregnskab og revision. Samtidig bemærkes det, at fonde, hvis årsregnskab ikke revideres, vil være mere sårbare over for at blive anvendt som et led i hvidvask og terrorfinansiering⁹¹.

Udvalget nævner kort, at regnskabet skal revideres i overensstemmelse med god revisionsskik, hvilket er en videreførsel af gældende lov. I store træk er udvalgets lovudkast § 64 en videreførsel af gældende lov. Revisor skal ligeledes revidere regnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik, lave en kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale, herunder om fonden overholder fondslovens bestemmelser samt vedtægter⁹².

⁹⁰ VEJL nr 9845 af 04/09/2017

⁹¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 232

⁹² Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 537-538, afsnit “Til § 64”

Efter det foreslåede, vil revisor skulle påse, at fondens bestyrelse overholder reglerne i fondsloven, herunder, men ikke udtømmende, opdeling af fondens kapital i henholdsvis bundne og disponible aktiver, at bestyrelsen ikke uddeler i strid med fondens vedtægter og fondsloven, at bestyrelsen kun med fondsmyndighedens samtykke må medvirke eller foretage ekstraordinære dispositioner samt påse, at vederlag til ledelsen ikke overstiger, hvad der må anses for sædvanligt efter hvervets art og omfang.⁹³

Derudover pålægges revisor en ny opgave. Revisor skal påse, at bestyrelsen overholder sine pligter i forhold til at oprette og føre bøger, fortegnelser og protokoller, samt om reglerne om underskrivelsen af protokollerne er overholdt.⁹⁴ Bestemmelsen kommer som følge af udvalgets forslag til, at bestyrelsen skal føre protokol over forhandlinger i bestyrelsen efter udvalgets lovudkast § 55, stk. 5, samt udarbejdelse af fortegnelser over uddelinger fra fonden efter udvalgets lovudkast § 39⁹⁵. Udvalget bemærker dog, at revisor ikke skal foretage en indholdsmæssig prøvelse af dokumenterne⁹⁶.

7.5.2 Erhvervsdrivende fonde samt kapitalselskaber

Hvis man kigger på LEF, skal revisor efter § 73, påse at bestyrelsen overholder sine pligter til at oprette og føre bøger, fortegnelser og protokoller, samt at disse underskrives. Der skabes derfor en større parallelitet af revisors opgaver mellem LEF og FL ved betænkningen om revision af fondslovens lovudkast § 64 stk. 3.

Revisor skal, jf. bemærkningerne til LEF § 73 ikke foretage en indholdsmæssige prøvelse af dokumenterne, men kontrollere om det er ført protokol, at årsregnskabet er godkendt, samt at bestyrelsen har besluttet, at revisor ikke skal deltage i årsregnskabsmødet.

I erhvervsdrivende fonde skal revisor ligeledes lave en kritisk gennemgang af den erhvervsdrivende fonds regnskabsmateriale. Det er ligeledes kun fondsmyndigheden, som kan stille yderligere krav til revisionen, jf. LEF § 74 stk. 1, hvilket i store træk svarer til FL § 25. Dog nævnes god revisionsskik ikke i LEF.

Der findes tilsvarende bestemmelser i SL, nærmere bestemt § 147. Revisor skal ligeledes i kapitalselskaber revidere regnskabet efter god revisionsskik, samt påse, at ledelsen overholder sine forpligtelser til at udarbejde forretningsorden og til at oprette og føre bøger, fortegnelser og protokoller. I bemærkningerne til § 147 fremgår det ikke, om revisor har pligt til at lave en indholdsmæssig gennemgang af disse dokumenter⁹⁷.

⁹³ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 538 5. afsnit

⁹⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 538 6. afsnit

⁹⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 538 8. afsnit

⁹⁶ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 539 1. afsnit

⁹⁷ Forslag til lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven) nr. 170

7.6 Revisors meddelelsespligt

7.6.1 Fondsloven

Som nævnt i tidligere afsnit, har revisor pligt til at indsende meddelelse til fondsmyndigheden, hvis revisionen har givet anledning til bemærkninger eller i øvrigt finder anledning til at påtale fondens forhold. Bestemmelserne herom fremgår af FL § 25, stk. 4.

Hvis revisor påser, at fondslovens bestemmelser ikke er overholdt, skal der gives meddelelse til fondsmyndigheden. Civilstyrelsen, der er fondsmyndighed for fonde, har som tidligere nævnt, udgivet en vejledning om revision og kontrol efter fondslovgivningen af fonde, VEJL nr 9845 af 04/09/2017. I vejledningen nævnes nogle af de områder, som revisor skal være særlig opmærksom på. Det skal dog bemærkes, at listen ikke er udtømmende.

Ved indsendelse af meddelelse til Civilstyrelsen, skal der ikke anvendes en særlig blanket. Dog skal følgende oplysninger fremgår af revisors meddelelse: Fondens navn, revisors navn og adresse, en fortegnelse over fondens bestyrelse med angivelse af navn og privatadresser samt en grundig redegørelse for de forhold, som påtales.⁹⁸

7.6.2 Anbringelsesbekendtgørelsen

For at få en bedre forståelse af revisors meddelelsespligt efter gældende fondslov, og for at forstå, hvornår revisor skal indsende meddelelse, vil der blive gået i dybden med nogle af punkterne i Civilstyrelsens vejledning, som er nævnt i tidligere afsnit. Til at starte med, tages der udgangspunkt i anbringelse af fondens midler, jf. FL § 10. Reglerne om anbringelse af fondens midler er nærmere fastsat i anbringelsesbekendtgørelsen.

Fondens midler skal anbringes forsvarligt og bedst muligt, og skal anbringes efter reglerne i § 5-16. Dog finder denne bestemmelse ikke anvendelse, hvis der af fondens vedtægter fremgår retningslinjer for anbringelse af fondens midler, eller på renter og andet afkast af fondens aktiver, arv og gave, som arvelader, giver eller bestyrelsen har bestemt skal anvendes til uddeling. Midler, der er skænket eller udlagt på skifte, kan desuden forblive i den form, de er modtaget.⁹⁹

Efter styrelsens praksis, kræver fravigelse af anbringelsesbekendtgørelsens bestemmelser, at der i fondens vedtægter fremgår helt klare retningslinjer for, hvordan midlerne skal anbringes.¹⁰⁰

⁹⁸ VEJL 2017-09-04 nr. 9845, punkt 4. Revisors meddelelse til fondsmyndigheden efter fondslovens § 25, stk. 4.

⁹⁹ Anbringelsesbekendtgørelsen, § 2, stk. 1-3.

¹⁰⁰ VEJL 2017-09-04 nr. 9845, punkt 3. Visse forhold som revisor specielt skal være opmærksom på ved kontrollen af, at fonden overholder reglerne i fondsloven.

I svar fra Civilstyrelsen af 1. oktober 1993, sag 1993-741-14947, skriver Civilstyrelsen, at følgende vedtægtsbestemmelse ikke gav fornøden hjemmel til at fravige anbringelsesbekendtgørelsen:

“Fondens egenkapital skal anbringes i værdipapirer efter bestyrelsens beslutning. Bestyrelsen skal påse, at fondens kapital er betryggende sikret og anbragt på en sådan måde, at den giver bedst muligt afkast”.

Her var det Civilstyrelsens opfattelse, at retningslinjerne i vedtægten ikke var tydelige i forhold til, hvordan fondens midler skulle anbringes. Det var derfor Civilstyrelsens holdning, at der ikke kunne afviges fra anbringelsesbekendtgørelsens bestemmelser.

I svar fra Civilstyrelsen af 16. oktober 2001, sag 1998-410-4408, skriver Civilstyrelsen, at følgende vedtægtsbestemmelser fraveg fra de almindelige bestemmelser i anbringelsesbekendtgørelsen, og at bestyrelsen alene skulle overholde den almindelige generalklausul:

“Fonden og dens bestyrelse skal ikke være bundet af lovgivningens deklaratoriske regler om anbringelse af fondsmidler. Fondens grundkapital og øvrige midler skal således være anbragt uden restriktioner i andre værdipapirer end de, der fremgår af bekendtgørelsen om anbringelse af fondes midler, herunder i udenlandske værdipapirer og udenlandsk mønt, ligesom Fondens midler kan anbringes i anerkendt udenlandsk pengeinstitut, hvor bestyrelsen finder dette forsvarligt og hensigtsmæssigt”

Sammenlignet med tidligere eksempel, er der i denne vedtægt klare retningslinjer for, hvordan bestyrelsen skal anbringe fondens midler, hvorfor Civilstyrelsen tillod, at anbringelsen af fondens midler fraveg bestemmelserne i anbringelsesbekendtgørelsen, dog med den kommentar, at bestyrelsen fortsat skulle overholde den almindelig generalklausul, hvor bestyrelsen altid skal anbringe og forvalte fondens midler forsvarligt.

Revisor skal her være opmærksom på, om fondens midler skal anbringes efter bestemmelserne i §§ 5-16, eller om der i stedet skal tages udgangspunkt i fondens vedtægt. Hvis det konkluderes, at anbringelsen af fondens midler er klart beskrevet i vedtægten, skal revisor være opmærksom på, om selve anbringelsen er i overensstemmelse hermed. Det samme gør sig gældende, hvis det er bestemmelserne i §§ 5-16, som skal anvendes. Efterlever fonden ikke de gældende krav til anbringelse, skal der gives meddelelse til Civilstyrelsen.

7.6.3 Betænkning nr. 1586

Udvalget foreslår, at revisors meddelelsespligt skal videreføres. Begrundelsen herfor er, at revisor spiller en vigtig rolle i forhold til det offentliges tilsyn med fonden og sikringen af, at denne overholder reglerne i fondsloven, regler fastsat i medfør af loven samt vedtægten.¹⁰¹

Udvalgets forslag skal sikre, at fondsmyndigheden kan føre et målrettet og effektivt tilsyn med fonden.

I forbindelse med udvalgets overvejelser, har udvalget kigget på tilsvarende bestemmelser i LEF. I LEF fremgår det af § 74, stk. 2, at revisor straks skal give meddelelse til fondsmyndigheden, hvis loven, bestemmelserne fastsat i henhold til loven eller vedtægten, ikke er overholdt, hvis forholdet ikke straks berettiges og forholdet ikke er uvæsentligt. Derudover fremgår det af bestemmelsen, at der straks skal gives særskilt meddelelse til fondsmyndigheden, såfremt revisor under sit arbejde bliver bekendt med forhold, som giver en begrundet mistanke om, at medlemmer af ledelse kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for handlinger som berører fonden eller dennes interessenter. Af bestemmelsen fremgår det ligeledes, at revisor altid skal oplyse om overtrædelse af straffelovens kapitel 28, skatte-, afgifts-, og tilskudslovgivning samt regnskabsaflæggelse, herunder bogføringsloven.

Udvalget vurderer dog, at det kan være vanskeligt for revisor at afgrænse, hvad der anses som en væsentlig overtrædelse af fondsloven, herunder bestemmelserne fastsat i loven og vedtægten, samt hvornår en berigtiget overtrædelse ikke skal meddeles til fondsmyndigheden. Udvalget fastsætter derfor, at sådanne overtrædelser skal meddeles i overensstemmelse med revisors almindelige meddelelsespligt.¹⁰²

Dog finder udvalget det hensigtsmæssigt, at der indføres en bestemmelse svarende til LEF § 74, stk. 2, 2. pkt., da det altid vil have stor betydning for fondsmyndighedens legalitetstilsyn med fonden. Forslaget skal sikre at der kan ske hurtig, effektiv og rettidig indgriben.¹⁰³

I udvalgets bemærkninger til lovudkastets § 65, som omhandler revisors meddelelsespligt, fremgår det, at revisor senest skal indsende sin særskilte meddelelse til fondsmyndigheden, ved indsendelse af årsregnskabet¹⁰⁴. Det skal bemærkes, at det kun gælder forhold, som ikke er omfattet af lovudkastet § 65, stk. 2.

Udvalget har i sit lovudkast lagt sig op af tilsvarende bestemmelser i LEF, dog med undtagelse af, at der ikke straks skal gives meddelelse, hvis fondsloven, bestemmelserne i denne lov og vedtægten ikke overholdes. Her skal meddelelsen blot indsendes senest sammen med årsregnskabet, dog i en særskilt meddelelse. Der er med udvalgets forslag, sammenlignet med gældende lov, mere klare linjer for, hvornår revisor har pligt til at indsende meddelelse til fondsmyndigheden, samt fristerne herfor.

¹⁰¹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 249, afsnit 4-5

¹⁰² Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 250, afsnit 4-5

¹⁰³ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 251, afsnit 2

¹⁰⁴ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 540, afsnit 8

7.6.4 Hvidvaskningsloven

Revisorer og revisionsvirksomheder, der er godkendt i henhold til revisorloven, er underlagt bestemmelserne i hvidvaskloven.¹⁰⁵ Revisor har, jf. disse bestemmelser, pligt til at give meddelelse til Hvidvasksekretariatet, hvis der er rimelig grund til at formode, at der har været transaktioner i tilknytning til hvidvaskning eller finansiering af terrorisme. Det samme gælder, hvis kunden har forsøgt at lave en sådan transaktion, eller hvis en mulig ny kunde henvender sig med ønsket om at gennemføre en sådan transaktion¹⁰⁶.

I Hvidvasklovens § 38, stk. 1, står der følgende:

“Virksomheder og personer omfattet af denne lov, ledelse og ansatte i disse virksomheder og hos disse personer samt revisorer eller andre, der udfører eller har udført særlige hverv for virksomheden eller personen, har pligt til at hemmeligholde, at der er givet underretning efter § 26, stk. 1 og 2, eller at dette overvejes, eller at der er eller vil blive iværksat en undersøgelse efter § 25, stk. 1.”

Af ovenstående fremgår det, at revisor har pligt til at hemmeligholde, at der er givet underretning, eller at dette overvejes. Da Civilstyrelsen ikke aktivt er nævnt i § 38, stk. 2, som regulerer, hvornår revisor kan undvige fra sin tavshedspligt, må det formodes, at denne brydes, hvis Civilstyrelsen underrettes efter FL § 25, stk. 4., om underretningen til Hvidvasksekretariatet.

Revisors tavshedspligt er tidsubegrænset¹⁰⁷. Tavshedspligten er dog ikke til hinder for, at revisor kan fraråde kunden at foretage ulovlige handlinger¹⁰⁸.

Det fremgår af Finanstilsynets vejledning 2020-10-28 nr. 9864 om hvidvaskloven, at revisors tavshedspligt kan undviges på anmodning fra de myndigheder eller organisationer, som fører tilsyn med overholdelse af hvidvaskloven. Her er der tale om Advokatrådet, Erhvervsstyrelsen, Spillemyndigheden og Finanstilsynet. For fonde, vil det være Erhvervsstyrelsen.¹⁰⁹ Dette reguleres i hvidvasklovens § 38, stk. 2.

Erhvervsstyrelsen har udarbejdet en vejledning om hvidvasklovens anvendelsesområde og tilhørende forpligtelser, som senest er opdateret d. 3. december 2024. Af vejledningens kapitel 5 fremgår det, at der skal ske underretning straks, hvis en mulig mistanke om hvidvask ikke kan afkræftes. Der stilles ikke krav til, at det skal være en konkret mistanke om egentlig hvidvask, men at underretningspligten opstår, når mistanken ikke kan afkræftes. Det fremgår ligeledes af vejledningen, at der skal underretning i tilfælde af kendskab, mistanke eller ved en rimelig formodning om hvidvask eller terrorfinansiering. Når man sammenholder

¹⁰⁵ Hvidvaskloven § 1, stk. 1. punkt 14.

¹⁰⁶ Hvidvaskloven § 26, stk. 1.

¹⁰⁷ VEJL 2020-10-28 nr. 9864, del 8 - Tavshedspligt og ansvar, afsnit 31. Tavshedspligt

¹⁰⁸ Hvidvaskloven § 38, stk. 8.

¹⁰⁹ VEJL 2020-10-28 nr. 9864, del 8 - Tavshedspligt og ansvar, afsnit 31.1. Undtagelser til tavshedspligten

Hvidvasklovens § 26 med vejledningen fra Erhvervsstyrelsen, er det ifølge Erhvervsstyrelsen nok med en mistanke. Finanstilsynet skriver det samme i deres vejledning, dog med undtagelse af, hvis en mistanke ikke kan afkræftes¹¹⁰.

I Erhvervsstyrelsens vejledning, punkt 5.3., beskrives forholdet mellem revisorloven, hvidvasklovens tavshedspligt og erklæringsbekendtgørelsens oplysningspligter. Det er vigtigt at få gennemgået Erhvervsstyrelsens synspunkter hertil, da revisor har en meddelelsespligt over for Civilstyrelsen. Hvidvaskloven går forud for revisorlovens § 22, stk. 1, som omhandler revisors pligt til at informere ledelsen, hvis medlemmer af ledelsen har begået økonomiske forbrydelser. Revisor må derfor ikke informere ledelsen herom, grundet tavshedspligten reguleret i Hvidvaskloven. Tavshedspligten begrænses dog til oplysningen om, at der er givet underretning, eller at dette overvejes. Revisor skal derfor oplyse om virksomhedens overtrædelse eller mistanken herom i revisionspåtegningen. Dette kan føre til en modificeret påtegning efter erklæringsbekendtgørelsens bestemmelser.

Som tidligere nævnt, må revisor ikke oplyse Civilstyrelsen om underretningen til Hvidvasksekretariatet, men ud fra Erhvervsstyrelsens vejledning fremgår det, at revisor må oplyse ledelsen, såfremt Hvidvaskloven er overtrådt eller at der er mistanke herom. Da revisor har en meddelelsespligt over for Civilstyrelsen, jf. FL § 25, stk. 4, må det indebære, at revisor skal oplyse Civilstyrelsen om overtrædelsen eller mistanken om overtrædelse af hvidvaskloven, og at revisor kan gøre dette uden at bryde sin tavshedspligt, dog med forudsætning om, at underretningen til Hvidvasksekretariatet ikke oplyses.

7.7 Revisors udpegning/fratræden

7.7.1 Revisors udpegning

Det er bestyrelsens opgave, at der til enhver tid er udpeget en revisor.¹¹¹ Revisor skal efterleve habilitetskravet som er nævnt i tidligere afsnit. Bestyrelsen skal ligeledes give fondsmyndigheden meddelelse herom, senest 3 måneder efter udpegelsen har fundet sted. Er revisor ikke godkendt revisor, skal der sammen med meddelelsen til fondsmyndigheden, indsendes en erklæring fra revisor, hvor revisor tilkendegiver, at denne er indforstået med, at skulle påse, at bestemmelserne i fondsloven og regler fastsat i medfør af loven samt bestemmelserne i fondens vedtægter overholdes¹¹².

For erhvervsdrivende fonde er det også bestyrelsen, som udpeger revisor. Her vælges revisor for 1 år af gangen, medmindre andet er bestemt af vedtægterne. Udpegningsretten for vedtægtsbestemte revisorer må dog maksimalt gælde op til 7 år.¹¹³ Hvis der ikke udpeges en revisor, har fondsmyndigheden mulighed for at gøre dette på fondens vegne, og derudover

¹¹⁰ VEJL 2020-10-28 nr. 9864, del 8 - Tavshedspligt og ansvar, afsnit 25. Underretningspligt

¹¹¹ Fondslovens § 23, stk. 1

¹¹² Fondslovens § 23, stk. 3

¹¹³ Lov om erhvervsdrivende fonde § 69, stk. 1.

udpege en yderligere godkendt revisor, som skal deltage i revisionen sammen med den udpegede revisor frem til næste årsregnskabsmøde¹¹⁴.

I selskabsretten er det også bestyrelsen, som udpeger revisor, dog kan et selskabs vedtægter tillægge andre ret til at udpege en yderligere eller flere revisorer.¹¹⁵ Erhvervsstyrelsen kan ligeledes udnævne en revisor, hvis selskabet er revisionspligtigt, og ikke har den påkrævede revisor, og et medlem af ledelsen eller kapitalejer anmoder herom¹¹⁶.

Når vi sammenholder bestemmelserne i FL for revisors udpegning, med lignede love, herunder LEF og SL, ses det, at bestemmelserne ligner hinanden. I alle tre tilfælde er det som udgangspunkt bestyrelsens opgave at udpege en revisor, men andre har også mulighed for at udpege en revisor, såfremt det fremgår af vedtægterne. Tilsynsmyndighederne har ligeledes mulighed for at udpege en revisor.

7.7.2 Betænkning nr. 1586

Udvalget foreslår, at der indføres en bestemmelse, hvorved revisor skal udpeges én gang årligt. Begrundelsen herfor er, at bestyrelsen derved skal tage aktiv stilling til udpegningen af revisor én gang årligt. Udvalget sammenligner dette med en generalforsamling for et kapitalsekskab. Det foreslås, at revisor, som udpeges af vedtægten, maksimum kan udpeges i syv år fra fondens stiftelse. Herefter er det op til bestyrelsen at udpege en revisor. Udvalget lægger vægt på, at det er bestyrelsen, som har det overordnede ansvar for fonden, og at det er bestyrelsens ansvar og pligt at administrere og forvalte fondens midler i henhold til vægten og fondens interesser. Udvalget mener derfor, at det vil være uhensigtsmæssigt, hvis stifter til for evig tid kan udpege en revisor, herunder overlade dette til andre end bestyrelsen, da det vil efterlade bestyrelsen uden indflydelse herpå. Udvalget vil dog vise et hensyn til stifter, hvorfor de mener, at stifter skal have indflydelse på udpegningen af revisor for en periode efter stiftelsen. Udvalget mener, at der med den foreslåede bestemmelse, vises et passende hensyn til både stifter og bestyrelsen.¹¹⁷ Derudover mener udvalget, at fondsmyndigheden skal have adgang til at udpege en revisor, hvis der ingen revisor er i fonden.¹¹⁸

Udvalget har med deres udkast til lov § 67, hentet inspiration fra bestemmelserne i LEF, som er kort beskrevet i afsnit 7.7.1.

Forslaget til § 67 vil betyde, at revisor udpeges af bestyrelsen én gang årligt, medmindre andet er vedtægtsbestemt. Såfremt andet er vedtægtsbestemt, vil en sådan bestemmelse kun gælde i syv år fra fondens stiftelse. I udvalgets kommentarer til § 67 bemærkes det, at stifter efter det foreslåede, ikke kan udpege revisor for eftertiden, og ved udløbet af den syvårige

¹¹⁴ Lov om erhvervsdrivende fonde §§ 69, stk. 2, samt 70, stk. 1

¹¹⁵ Selskabsloven § 144, stk. 1

¹¹⁶ Selskabslovens § 144, stk. 4

¹¹⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 255

¹¹⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 256

periode, skal bestyrelsen udpege revisor. Det bemærkes dog, at det foreligger bestyrelsen frit for at fortsætte med samme revisor.¹¹⁹

Hvis bestyrelsen finder, at den vedtægtsbestemte revisor, inden for den syvårige periode, ikke opfylder sit ansvar, opgaver og pligter i forhold til fonden, eller hvis bestyrelsen finder andre grunde til, at revisor bør afsættes, kan der rettes henvendelse til fondsmyndigheden, som herefter tager stilling til bestyrelsens bekymringer.¹²⁰

7.7.3 Revisors fratræden/afsættelse

Den gældende fondslov indeholder ikke særskilte bestemmelser, som omhandler revisors fratræden. Dog har fondsmyndigheden mulighed for at afsætte revisor, såfremt denne er under konkurs, gør sig skyldig i en handling, som gør revisor uværdig til fortsat at være revisor for fonden, hvis revisor på grund af længerevarende sygdom eller anden svækkelse har vist sig ude af stand til at varetage hvervet som revisor¹²¹. Fondens bestyrelse har også mulighed for at afsætte revisor. Dette fremgår ikke direkte af fondslovens bestemmelser, men med udgangspunkt i FL § 23, hvoraf det fremgår, at det er bestyrelsens ansvar at der til enhver tid er udpeget en revisor, må denne kunne afsættes ved udpegning af en ny revisor.

I betænkningen til den gældende fondslov skriver udvalget, at kravene vedrørende revisor tager udgangspunkt i aktieselskabslovens kapitel 11, som i dag er SL kapitel 9. Her fremgår det, at revisor kan afsættes af den, som har valgt revisor, samt at denne kun kan afsættes før hvervets udløb, hvis et begrundet forhold giver anledning hertil¹²². Det samme gør sig gældende efter bestemmelserne i LEF¹²³.

Hvis vi sammenligner almene fonde, som er underlagt FL, og erhvervsdrivende fonde, som er underlagt LEF, er det interessant, at FL ikke indeholder bestemmelser, som regulerer revisors fratræden. I LEF er der krav til, at revisor, hvis denne fratræder inden hvervets udløb, eller fratrædelsen sker på grund af uoverensstemmelser mellem revisor og bestyrelsen, at revisor skal give meddelelse herom til fondsmyndigheden¹²⁴. Det er ikke utænkeligt, at Civilstyrelsen så, at revisor for en fond under tilsyn af Civilstyrelsen gjorde det samme, da især oplysning om uenighed med bestyrelsen kunne være relevant for Civilstyrelsens tilsyn med den pågældende fond.

Den fratrædende revisor har pligt til at oplyse om sin fratrædelse i forbindelse med den tiltrædende revisors henvendelse, jf. FL § 26.

¹¹⁹ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 542

¹²⁰ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 543

¹²¹ Fondsloven §§ 24, stk. 3 samt 13, stk. 2-4

¹²² Selskabsloven § 146, stk. 1

¹²³ Lov om erhvervsdrivende fonde § 72, stk. 2

¹²⁴ Lov om erhvervsdrivende fonde § 72, stk. 3

7.7.4 Betænkning nr. 1586

Udvalget lægger sig tæt op af bestemmelserne i LEF. Det nævnes, at det er relevant, at den som udpeger revisor, også kan afsætte denne, som det gør sig gældende i LEF § 72, stk. 2. Udvalget kommer ligeledes ind på, at de mener, at revisor straks skal give meddelelse til fondsmyndigheden, hvis revisor fratræder eller hvis revisionen ophører på anden måde, inden revisors hverv udløber. Udvalget skriver, at en sådan meddelelse skal indeholde en fyldestgørende forklaring på årsagen til, at revisors erhverv ophører. Udvalget vil med de foreslåede bestemmelser sikre, at fondsmyndigheden kan varetage sit tilsyn med fondene samt deres bestyrelser og revisorer.¹²⁵

Udvalget kommer således med følgende forslag til bestemmelser:

“§ 68. En revisor kan afsættes af den, der har udpeget revisoren, eller af fondsmyndigheden. En revisor kan kun afsættes før hvervets udløb, hvis et begrundet forhold giver anledning hertil. Meningsforskelle vedrørende den regnskabsmæssige behandling eller revisionsprocedurer kan ikke anses for et begrundet forhold.

stk. 2. Fratræder revisor, eller ophører revisionen på anden måde, inden revisors hverv udløber, eller skyldes revisorskiftet uoverensstemmelser mellem bestyrelsen og revisor, skal revisor straks meddele dette til fondsmyndigheden. Meddelelsen skal vedlægges en fyldestgørende forklaring på årsagen til hvervets ophør.”

Ovenstående er identisk med LEF § 72, stk. 2-3, hvilket bekræftes i udvalgets kommentarer til lovudkastets § 68. Desuden uddybes det, hvad der menes med “et begrundet forhold”. Der er her tale om alle former for uenighed, strid eller konflikt, som ikke er af bagatelagtig karakter. Dette kunne f.eks. være tilrettelæggelsen af revisors arbejde, fejlagtige eller manglende opfyldelse af informationsforpligtelser, personstridigheder mellem et eller flere bestyrelsesmedlemmer og revisor og lignende forhold. Det vil ofte være afgørende, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at fortsætte revisionen af fondens regnskab hos den pågældende revisor, i forhold til fondens interesser. Som tidligere nævnt, er det bestyrelsens opgave at varetage fondens interesse, som må være en af de væsentligste opgaver. Udvalget nævner, at uenigheder omkring revisors vederlag, som udgangspunkt ikke vil være en uoverensstemmelse, som skal meddeles til fondsmyndigheden. Udvalget kommer ikke nærmere ind på, hvad en fyldestgørende meddelelse skal indeholde, da de mener, det vil bero på den konkrete situation.¹²⁶

Som følge af, at revisor og bestyrelsen har pligt til at meddele fondsmyndigheden om udskiftning af revisor, som følge af uoverensstemmelser, kan begge parter blive anmodet om yderligere oplysninger om årsagen til fratrædelsen. Dette gælder også, hvis det kun er den ene part, som indsender meddelelse, da en uoverensstemmelse i visse situationer kan være ensidig.¹²⁷

¹²⁵ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 256

¹²⁶ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 543-545

¹²⁷ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 545

Ovenstående vil alt andet lige være med til at styrke fondsmyndighedens mulighed for at føre en effektiv kontrol, hvilket er en af rammerne for udvalgets arbejde, og som nævnes flere gange gennem betænkningen.¹²⁸

7.8 Hvem fører tilsyn med revisor?

Som nævnt i tidligere afsnit, fører fondsmyndigheden, Civilstyrelsen, tilsyn med de almene fonde, og i den forbindelse spiller revisor en vigtig rolle for, at fondsmyndigheden kan føre et effektivt tilsyn. Dette sker som følge af revisors meddelelsespligt, som også er beskrevet i tidligere afsnit. Men hvem fører egentlig tilsyn med revisor, og kontrollerer, at revisor overholder sine pligter?

Erhvervsstyrelsen er tilsynsmyndighed over for statsautoriserede og registrerede/godkendte revisorer og revisionsvirksomheder. Lovhjemmel for kontrollen findes i bekendtgørelse 2024-05-24 nr. 521 om kvalitetskontrol af revisionsvirksomheder, samt revisorlovens §§ 29 og 34-35 b.

Erhvervsstyrelsen er derfor ansvarlig for det offentlige tilsyn med disse. Det primære formål er at medvirke til at offentligheden, eller brugerne, kan have tillid til de erklæringer med sikkerhed, som afgives af revisor. Erhvervsstyrelsen har udarbejdet en vejledning om kontrol og tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder, som indeholder godkendelse af revisorer, registrering af revisorer og revisionsvirksomheder, eksamen for revisorer, tilsynet med revisorer og revisionsvirksomheder, formålet med undersøgelser og kvalitetskontrol. I de kommende afsnit vil der være fokus på vejledningens kapitel 4-6, som omhandler tilsynet med revisor, formålet med undersøgelser og kvalitetskontrol.

7.8.1 Tilsynet med revisorer

Erhvervsstyrelsens ordinære kvalitetskontrol er en tilbagevendende kontrol, hvis formål er at forebygge og vejlede i forhold til fremadrettede tiltag, som kan forbedres. Der skelnes her mellem observationer og væsentlige observationer, hvor forbedringer er påkrævet for at kunne leve op til gældende lovgivning og standarder. Det er revisionsvirksomhedens ansvar at følge op på de forbedringspunkter, som kontrollen har medført, uanset om disse er identificeret ved gennemgang af erklæringsopgaver eller ved gennemgang af revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem.¹²⁹

7.8.2 Formålet med undersøgelser

Erhvervsstyrelsens undersøgelser er et tilsyn, som er rettet mod konkrete sager, hvor der er indikationer på, at revisor har overtrådt revisorlovgivningen. Hvis Erhvervsstyrelsen vurderer, at der kan være risiko for, at revisor overtræder, eller vil overtræde, bestemmelserne i

¹²⁸ Betænkning nr. 1586, om revision af fondsloven, s. 17

¹²⁹ Erhvervsstyrelsens vejledning om kontrol og tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder

revisorloven, kan der igangsættes en undersøgelse. Dette kunne f.eks. være på baggrund af medieomtale af konkrete revisionssager, eller på baggrund af tilsynets whistleblower-ordning. Erhvervsstyrelsens undersøgelse kan udmunde i en afslutning uden bemærkninger, give en påtale, påbyde at overtrædelsen bringes til ophør, indbringe revisor, revisionsvirksomheden eller begge for revisornævnet, eller indbringe et medlem af det øverste ledelsesorgan, revisionsudvalget i en virksomhed af offentlig interesse, virksomheden eller begge for revisornævnet.¹³⁰

7.8.3 Kvalitetskontrol

Formålet med kvalitetskontrollen er at sikre, at revisionsvirksomhedens interne organisation og kvalitetsstyringssystem fungerer efter hensigten. Kontrollen omfatter desuden en stikprøvevis gennemgang af udvalgte erklæringsopgaver, f.eks. opgaver, hvor der er afgivet revisionserklæring eller erklæring om udvidet gennemgang. Kontrollen heraf har til formål at vurdere, om revisor har anvendt revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem ved opgaveløsningen, om der er indhentet tilstrækkelig dokumentation, og om revisor har forholdt sig til uafhængigheds-, væsentligheds-, og risikovurderinger. Det kontrolleres derudover, om den afgivne erklæring er i overensstemmelse med arbejdspapirer, krav i lovgivningen og gældende revisionsstandards.¹³¹ Erhvervsstyrelsen har hjemmel til at indbringe revisor, revisionsvirksomhed eller begge for Revisornævnet i Revisorlovens § 40, stk. 1, pkt. 4.

I afsnit 7.8.4 gennemgås en kendelse fra Revisornævnet, hvor Erhvervsstyrelsen har indsat en klage vedrørende manglende overholdelse af god revisionsskik. Der er tale om en revisionspåtegning på et kapitalselskab, dog er kendelsen relevant at tage med, da det viser hvilken konsekvens det kan have, at revisor ikke overholder god revisionsskik. Som nævnt i tidligere afsnit, er god revisionsskik et krav i forbindelse med udførelsen af en fonds regnskab, jf. FL § 25, stk. 1.

7.8.4 063-2023 (Kendelse af 15. marts 2024)

7.8.4.1 Indledning

Sagen omhandler en kendelse, hvor Erhvervsstyrelsen indbragte statsautoriseret revisor Thomas Nielsen for Revisornævnet. Klager mente, at indklagede havde overtrådt revisorlovens § 23, stk. 1, og god revisorskik, jf. revisorlovens § 16, stk. 1 og 2, ved afgivelse af revisionspåtegning på årsrapporten for 2019 for BB ApS, idet der ikke var tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis og værdiansættelsen af anlægsaktiver, samt varelagerets tilstedeværelse og værdiansættelse.

7.8.4.2 Sagsfaktum

Den 24. april 2020 har indklagede afgivet revisionspåtegning på årsrapporten for 2019 for BB ApS, uden modifikation af konklusion eller fremhævelse i årsrapporten.

¹³⁰ Erhvervsstyrelsens vejledning om kontrol og tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder

¹³¹ Erhvervsstyrelsens vejledning om kontrol og tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder

Ved Erhvervsstyrelsens kontrolbesøg blev der konstateret 4 væsentlige observationer:

- De analytiske handlinger er ikke udført tilfredsstillende, og der blev ikke fulgt op på afvigelser/forventninger.
- Værdiansættelse og tilstedeværelse af lager er ikke dokumenteret.
- Der er ikke udført tilstrækkelige handlinger mod værdiansættelse af anlægsaktiver, trods produktionsvanskeligheder og lave salgspriser.
- Faglig drøftelse med kollega angående nedskrivning af anlægsaktiver er ikke dokumenteret.

7.8.4.3 Afgørelse

Revisornævnet pålagde indklagede en bøde på 40.000 kr., som følge af manglende overholdelse af god revisionsskik, samt manglende dokumentation af det udførte arbejde, jf. revisorlovens §§ 16, stk. 2, og 23, stk. 1.

7.8.4.4 Konklusion

Kendelsen er et fint eksempel på, hvad konsekvensen ved ikke at overholde god revisionsskik kan være. Selvom det i dette tilfælde omhandler en revisionserklæring afgivet på et kapitalselskab, kan kendelsen bruges analogt til fonde, da der også her sættes krav til, at revisor udfører sit arbejde i overensstemmelse med god revisionsskik.

7.9 Delkonklusion

Efter gældende fondslov, er der mulighed for, at ikke-registrerede revisorer kan revidere visse fondes årsregnskab. Der er her tale om fonde, hvis egenkapital er under 3 mio. kr. I betænkningen til ny fondslov, kommer udvalget frem til, at dette ikke er hensigtsmæssigt, hvorfor det foreslås, at hvis der ikke er tale om en advokat eller godkendt forvaltningsafdeling, skal revisor være registreret. Revisors opgaver videreføres i vidt omfang, men præciseres og udvides på enkelte punkter i betænkningen. Revisor pålægges fortsat at revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik og føre kontrol med overholdelse af fondsloven og vedtægterne. Hertil kommer nye pligter vedrørende kontrol af bestyrelsens formelle forpligtelser, herunder føring og underskrivelse af protokoller og fortegnelser. Selvom der ikke skal foretages en indholdsmæssig prøvelse af disse dokumenter, styrker dette revisors rolle som første led i kontrollen med fonde, og understøtter således Civilstyrelsens tilsyn. Revisors meddelelsespligt fremstår som et centralt element i både gældende ret og udvalgets forslag. Udvalget prøver at skabe større klarhed omkring, hvornår der skal indgives meddelelse til Civilstyrelsen, og tilpasser reglerne til tilsvarende bestemmelser i LEF. Samtidig tydeliggøres revisors betydning i forhold til fondsmyndighedens mulighed for at føre et effektivt og målrettet legalitetstilsyn. Lovudkastet til den nye fondslov viderefører i stort omfang gældende ret, dog præciseres reglerne yderligere og de bliver harmoniseret med lignende bestemmelser i LEF samt SL.

8. Konklusion

Bestyrelsens struktur kommer til at ændre sig, såfremt udvalgets lovudkast bliver vedtaget. Bestyrelsen vil herefter kun kunne bestå af fysiske personer, hvor det med gældende lov har været muligt at have en juridisk person i bestyrelsen. Minimumskravet til antallet i bestyrelsen fastholdes til 3, nu fysiske, personer, dog uden dispensationsadgang. Det er fortsat hensigten, at bestyrelsen skal være uafhængig fra stifter, og med lovudkastet udvides den gældende bestemmelse til også at omfatte stifters faste samlever og stiftervirksomhedens ledelse. Der skabes ligeledes større uafhængighed fra stifter, idet bestyrelsen fremadrettet skal være selvsupplerende, og det vil ikke længere være muligt at vedtægtsbestemme bestyrelsesformanden. Det vil desuden ikke længere være muligt for bestyrelsesformanden at besidde denne post samtidig med, at denne er ansat i direktionen i fonden.

Idet gældende lovgivning er yderst sparsom med bestemmelser til ledelsens opgaver i fonde, har udvalget fremsat forslag, der tydeliggør de overordnede opgaver samt ansvar, der påhviler bestyrelsen. På baggrund heraf tydeliggøres det, at bestyrelsen udelukkende skal have fokus på at varetage fondens formål og interesser, og det tydeliggøres ligeledes i betænkningen, hvad dette indebærer. Der er taget udgangspunkt og inspiration fra en lang række bestemmelser, der gør sig gældende for erhvervsdrivende fonde, hvoraf disse er tilpasset de almene fondes karakter. Ligeledes har udvalget set, hvad der gør sig gældende i sammenlignelige lande, herunder bl.a. Norge og Sverige, netop for at vurdere, hvad der bør gælde for almene fonde i Danmark.

Efter gældende lov, skal fondens årsregnskab udarbejdes i overensstemmelse med god regnskabsskik. I lovudkastet lægges der dog op til, at årsregnskabet i stedet skal udarbejdes efter princippet "retvisende billede", som gør sig gældende efter ÅRL. Fonde med aktiver under 1 mio. kr., har ved gældende lovgivning været fritaget for at udarbejde årsregnskab. Dette foreslås ændret i lovudkastet, da udvalget mener, at årsregnskabet er et centralt redskab for fondens ledelse, Fondsmyndigheden og offentligheden i øvrigt, hvilket opvejer den administrative byrde, det måtte pålægge mindre fonde. Kravene til indholdet i fondens årsrapport fastholdes. Udvalget diskuterede, hvorvidt der skulle være samme krav i årsrapportens indeholdelse, som i erhvervsdrivende fonde, der er underlagt bestemmelserne i ÅRL. Udvalget kom dog frem til, at der var mange forhold, som talte imod, hvorfor nuværende krav fastholdes. Det er justitsministeriet der, efter fondslovens bestemmelser, har bemyndigelse til at fastsætte sådanne krav, men ministeriet har dog ikke gjort brug af deres bemyndigelse hertil. Civilstyrelsen har dog udarbejdet en tjekliste herom, som kan benyttes som hjælpværktøj.

Et af de helt store formål med udvalgets udkast til den nye fondslov, er at skabe øget gennemsigtighed samt åbenhed omkring fondene og deres forhold, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at lovforslaget, modsat gældende ret, indeholder krav om oplysning om vederlag til fondenes ledelsesmedlemmer samt administrator, og derudover lægges der op til, at der skal indføres regler omkring oplysning om gensidigt bebyrdende aftaler med nærtstående parter. For at opnå formålet med at skabe øget gennemsigtighed lægger udvalget ligeledes op til, at fondenes årsregnskab samt legatarfortegnelse fremadrettet skal indberettes til fondsmyndigheden i Erhvervsstyrelsens it-system, hvilket er en markant ændring ift. gældende lovgivning.

Med gældende lov, er det muligt for ikke-registrerede revisorer at revidere fondsregnskaber, hvis egenkapital er under 3 mio. kr. Udvalget kom frem til, at dette ikke var hensigtsmæssigt, hvorfor der i lovudkastet foreslås, at det, udover advokat og godkendt fondsafdeling, kun er godkendte revisorer, som kan revidere regnskabet.

Der kommer ikke store ændringer til revisors opgaver. Revisor skal fortsat kontrollere, at ledelsen overholder fondslovens bestemmelser. Revisors opgaver bliver dog udvidet en smule, da det skal kontrolleres, at bestyrelsen fører og underskriver protokoller og fortegnelser. Kontrollen hermed omfatter ikke indholdet, men alene at de føres og underskrives. Revisor er fortsat første led i kontrollen og tilsynet med fonden, og med lovudkastet prøves der at skabe større klarhed med, hvornår revisor skal indsende meddelelse til fondsmyndigheden.

En vedtagelse af betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven vil resultere i, at der kommer større lighed og harmonisering mellem reglerne for fonde og erhvervsdrivende fonde. Bestyrelsens opgaver præciseres i højere grad, og der indsættes nye bestemmelser herom, netop for at tydeliggøre hvilke opgaver, der påhviler fondens bestyrelse, idet fondsloven har været meget mangelfuld på dette område. Bestyrelsens erstatningsansvar udvides til også at omfatte tab påført på tredjemand. Endvidere tydeliggøres revisors rolle yderligere i betænkningen nr. 1586 i forhold til fondsmyndighedens mulighed for at føre en effektiv kontrol med fondene. Vedtagelsen af betænkningen vil resultere i øgede administrative byrder, særligt for de mindre fonde, men dog vurderes dette dog at blive opvejet i forhold til den tilsigtede hensigt, herunder gennemsigtighed og kontroltilsyn.

9. Litteraturliste

- Andersen, L. L. (2006). *En fondsbestyrelses arbejde*. 3. reviderede udgave. Danske Forvaltning.
- Andersen, L. L. (2010). *Lærebog i fondsret*. 5. reviderede udgave. Thomson Reuters.
- Andersen, L. L. (2015). *Almindelige fonde og faglige foreninger*. 7. reviderede udgave. Karnov Group.
- Betænkning nr. 1586 om revision af fondsloven
- Betænkning nr. 970 betænkning om fonde
- Civilstyrelsens tjekliste – god regnskabsskik, fundet på <https://www.civilstyrelsen.dk/Media/637788878583705609/Tjekliste%20god%20regnskabsskik%20v.2.pdf>
- Civilstyrelsens vejledning om revision og kontrol efter fondslovgivning, nr. 9845 af 04/09/2017
- EUF-traktaten, tredje del
- Finanstilsynets vejledning til virksomheder omfattet af hvidvaskloven til vurdering af foreninger i forhold til risikoen for hvidvask og terrorfinansiering, 2022, VEJL 2020-10-28 nr. 9864
- Folketingstidende 1983/84 (2. saml.), tillæg A, sp. 3122
- Komitéen for god fondsledelse, *Anbefalinger for god fondsledelse 2025*, fundet på https://godfondsledelse.dk/sites/default/files/2025-01/Anbefalinger-god-fondsledelse-2025_WA.pdf
- LFF 2009-03-25 nr. 170 Aktie- og anpartsselskaber
- LFF 2014-03-12 nr. 154
- NOU 2016:21

9.1 Domme/Afgørelser

- Erhvervsankenævnet, kendelse af 11. februar 1997, 96-76-437
- Erhvervsankenævnet, kendelse af 22. maj 2023 (J.nr.: 22/14113)
- Erhvervsstyrelsen, Fonden Wonderful Copenhagen, sag X15-AB70-AL
- Erhvervsstyrelsen, afgørelse af 13. september 2017, sag X-16-BB-55-AP
- Erhvervsstyrelsen, kendelse af 12. september 2025, sag 01-2025
- Højesteret, sag 179/2012
- Højesteret, sag BS-7813/2018-HJR
- Højesteret, U.2006.243H
- Revisornævnet, kendelse af 15. marts 2024, sag 063-2023

9.2 Love

- Bekendtgørelse 2020-10-28 nr. 1525 om anbringelse og bestyrelse af fondes midler
- Lovbekendtgørelse 2020-12-11 nr. 2020 om fonde og visse foreninger
- Lovbekendtgørelse 2024-09-23 nr. 1057 Årsregnskabsloven
- Lovbekendtgørelse 2025-02-20 nr. 206 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder
- Lovbekendtgørelse 2025-03-20 nr. 321 om erhvervsdrivende fonde
- Lovbekendtgørelse 2025-03-20 nr. 331 om aktie- og anpartsselskaber
- Lovbekendtgørelse 2025-11-18 nr. 1463 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)

9.3 Standarder

- Handbook of International Code of Ethics for Professional Accountants, Including International Independence Standards, 2025.
- International Accounting Standards
- International Ethics Standards Board for Accountants

10. Bilagsliste

- Bilag 1: Civilstyrelsen, Jørgen og Ellen Hilde Larsens fond til gavn for dyr, sagsnr. 18-410-18558
- Bilag 2. Civilstyrelsen, Lars Nielsens Fond, sagsnr 03-410-12957
- Bilag 3. Civilstyrelsen, Sigurd og Margit Espersens Familiefond, sagsnr.: 03-410-11635
- Bilag 4. Civilstyrelsen, Thora og Viggo Groves Mindelegat, sagsnr. 05-410-14663